

τροπολογίας δὲ μὲν πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ ὀφειλέτου, ἄλλοτε δὲ πρὸς τὸ τοῦ δανειστοῦ, καθιερωτὴ σήμερον ἀτελεύτητον σειράν πράξεων καὶ δικῶν πρὸς ἐκκαθάρισιν τῶν δικαιωμάτων τῶν διαφόρων προνομιοῦχων δανειστῶν, καὶ ἀπαίτει τὴν προκαταβολὴν ὀλοκλήρου χρηματικῶν κεφαλαίου διὰ τὰ δικαστικά ἐξόδα, καὶ, ἐπειδὴ ὡς βάσις τῆς κατακυρώσεως τῶν ἀκινήτων χρησιμεύει ἡ αὐθαίρετος ἐκτίμησις πραγματογνωμόνων, καταντᾷ ἡ ἀγοράση ὁ δανειστής τὸ κτῆμα ἀντὶ τῆς ἀπαιτήσεως αὐτοῦ εἰς ἀξίαν δεκάκις ἀνωτέραν τῆς πραγματικῆς. Ἀπέναντι δὲ ὅλων τούτων ὁ Νόμος, ἡ κατ' ἐμὲ, μᾶλλον ἢ κακὴ σύνταξις καὶ ἡ κακὴ ἐρμηνεία καὶ ἐφαρμογὴ τοῦ Νόμου ἐγέννησεν εἰς τὴν Ἑπτάνησον ἐν ἄλλο πολὺ παράξενον καταναγκαστικὸν μέσον τὸ λεγόμενον δικαστικὸν ἔνταλμα (mandato a legge). Ἐκαστος δύναται νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ Εἰρηνοδίκου ἐν ἔνταλμα δι' οὗ τῷ ἐπιτρέπεται δι' ἀπαιτήσεως ἐξ ὀρισμένων εἰδῶν συμβολαίων, (ἀλλὰ καθ' ἑαυτὰς μὴ ὀρισμέναις οὐδὲ ὡς πρὸς τὸ ποσὸν οὐδὲ ὡς πρὸς τὸν ὀφειλέτην, οὐδὲ ὡς πρὸς τὸ συμβόλαιον) νὰ κατὰσχῃ ἢ ἀφαιρέσῃ οἶαν καὶ ὅπου εὖρη κινητὴν περιουσίαν οἰουδήποτε ὀφειλέτου. Τὸ ἔνταλμα τοῦτο ἰσχύει δι' ἕντος χωρὶς, ἐπαναλαμβάνω, νὰ ὀρίζεται ἐν αὐτῷ τὸ πρόσωπον καθ' οὗ δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ, ἢ δὲ ἀπλῆ ἐπίδειξις τοῦ θαυμασίου τούτου ἡμίσεος φύλλου χάρτου πρὸς πάντα ὑπῆρέτην τῆς Ἀρχῆς, θέτει τοῦτον εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ κομιστοῦ καθ' οὗ οὗτος προαιρεῖται ἀτόμου. Εἶναι ἀληθές ὅτι ὁ νόμος ὑποχρεοῖ αὐτὸν νὰ ζητήσῃ ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν μετὰ τὴν κατὰσχῃ τὴν ἐπικύρωσιν αὐτῆς παρὰ τοῦ Δικαστοῦ. Ποῦ ὅμως ὁ πτωχὸς χωρὶς ἢ ὀφειλέτης ἢ ἀφίην τὸ ζῶν του ἢ τὸν ἄρτον τῆς οἰκογενείας του εἰς ξένας χεῖρας διὰ νὰ περιμένῃ τὴν ἔλθασιν μιᾶς δίκης! Εἰς τὸ ἔνταλμα τοῦτο κατήντησεν ἡ νομολογία τῶν Ἰονίων νήσων τὴν ἰδέαν τῆς συντηρητικῆς κατασχέσεως! Ὁ Ποινικὸς Νόμος τῆς Ἑπτάνησου εἶναι μετάφρασις τοῦ τῆς Νεαπόλεως, ὁ δὲ ἐμπορικὸς τοῦ τῶν Γάλλων. Τὸ μόνον νομοθετικὸν ἔργον ὅπερ ἐπιδεικνύουσιν εἰς τὴν Ἑπτάνησον ὡς ζῆλωτὸν διὰ τοὺς κατοίκους τῆς Ἐλευθέρας Ἑλλάδος εἶναι ὁ Πολιτικὸς Κώδικξ. Καὶ ὅμως οὗτος εἶναι κατὰ γράμμα αὐτὸς ὁ Γαλλικὸς Κώδικξ, συγκείμενος ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀριθμοῦ ἄρθρων, μείον τῶν 139 ἄρθρων περὶ τῆς κοινοκτημοσύνης τῶν συζύγων ἅτινα παρελείφθησαν, ἀρκεσθέντος τοῦ

Ἰονικοῦ Νόμου εἰς μόναν τὰς περὶ προικώσεως διοικήσεως (régime dotal) διατάξεις τοῦ Γαλλικοῦ. Τὸ ἔργον τοῦ Ἰονίου νομοθέτου δὲν ἔχει οὐδὲ αὐτῆς τῆς μετάφρασεως τὴν ἀξίαν, διότι αὐτὴ εἶναι ἡ ἐπίσημος μετάφρασις τοῦ Γαλλικοῦ Κώδικος εἰς τὴν ἰταλικὴν διάλεκτον, ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς Νόμος τοῦ Βασιλείου τῆς Ἰταλίας, κατὰ τὸ Διάταγμα τοῦ Ναπολέοντος τῆς 16 Ἰανουαρίου 1806. Ὅχι τόσον ἡ μετάφρασις, ὅσον ἡ παρενόησις καὶ ἡ κακὴ ἐφαρμογὴ τῶν περὶ μετάγραφῆς καὶ περὶ ὑποθηκῶν διατάξεων τοῦ Γαλλ. Νόμου ἐγέννησεν εἰς τὴν Ἑπτάνησον λαθούρον νομοθεσίας περὶ τῶν ἐπὶ τῶν ἀκινήτων προνομίων, τῆς ὁποίας καταντᾷ ἀνέφικτος ἡ κατάληψις καὶ ἡ ἐφαρμογὴ. Τὸ περὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἐξ ἀδικηθέντος κληρονομίας, ἡτοι τὰ ἄρθρα 745—756, εἶναι τὸ μόνον μέρος τοῦ Γαλλ. Νόμου ὅπερ ἐτροποποίησεν ὁ νομοθέτης τῆς Ἑπτάνησου, διότι οὗτος ἠθέλησε νὰ ἀποκλείσῃ τὰς γυναῖκας ὑπὲρ τῶν ὁμοιοβάθμων ἀρρένων κληρονομίων. Ἐκ τῆς ἀναμίξεως ποιούτης ἀρχῆς εἰς τὸ ἥδη περιπελεγμένον ἐκ τῶν ἐγγχωρίων ἐθίμων σύστημα τοῦ Γαλλικοῦ Νόμου παρήχθη εἰς τὸν Ἰονικὸν Κώδικα κληρονομικὸν σύστημα ὀλιγώτερον λογικὸν καὶ δίκαιον παρὰ τὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ. Καὶ ὁ Πολιτικὸς Κώδικξ δὲν λείπει συνεχῶς νὰ μεταβάλληται δι' εἰδικῶν Νόμων εἰς τὰ μᾶλλον εὐχρηστα μέρη αὐτοῦ. Μετὰ τοσαύτας δὲ ἀλλεπαλλήλους τροπολογίας, μία νομοθεσία ἥτις λογαριάζει μόλις εἰκοσιν ἐτῶν βίον δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἔχουσα τὸ κύρος τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἀνατροφῆς τοῦ τόπου. Εἰς τοιαύτην ἀξίωσιν βεβαίως περισσότερον δικαίωμα ἔχει ἡ νομοθεσία τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἥτις μετ' ὀλίγων ἐξαιρέσεων ἀπετέλει τὸ ἔνετικὸν ἀστυκὸν δίκαιον ἐφαρμοζόμενον εἰς τὰς νήσους ἀπὸ τοῦ 15 αἰῶνος μέχρι τοῦ 1841.

Περὶ βελτιώσεως τοῦ φορολογικοῦ συστήματος οὐδεμία ποτε ἐλήφθη πρόνοια κατὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Ἰονικοῦ Συντάγματος. Ὁ κύριος καὶ μοναδικὸς σχεδὸν φόρος εἰς τὴν Ἑπτάνησον εἶναι ὁ τελωνιακὸς δασμὸς ἐπὶ τῶν εἰσαγομένων καὶ ἐπὶ τῶν ἐξαγομένων. Ἐνεκα τούτου ἐπικρατεῖ ἡ ἐσφαλμένη ἰδέα ὅτι τὸ φορολογικὸν σύστημα τῆς Ἑλλάδος εἶναι βαρύτερον. Ἐν τοσαύτῳ οἱ Ἰόνιοι πληρώνουσι κατ' ἔτος ἐπτὰ ἑκατομμύρια δραχμῶν περίπου, μόλις ἐπαρκούντα εἰς τὰς ἐσωτερικὰς ἀνάγκας τῆς τρεχούσης ὑπηρεσίας τοῦ Ἰονίου Κράτους, ἅτινα ἀναλογιζόμενα μὲ

τὸν πληθυσμὸν καὶ μὲ τὰ προϊόντα τῶν δύο Ἑπικρατειῶν ἀποτελοῦσι ποσὸν ἀναλόγως ἀνωτέρων τοῦ φόρου, ὃν πληρώνουσιν οἱ ὑπήκοοι τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, ἔχοντες νὰ συντηρήσωσιν ἱδιὸν ἐθνικὸν στρατὸν καὶ ναυτικὸν κλπ. Τί δὲ συμβαίνει; Ἡ Κεφαλληνία παρ. χάριν παράγει κυρίως σταφίδα, καὶ δι' αὐτὴν πληρώνει δασμὸν ἄνωτερον τοῦ φόρου τὸν ὁποῖον πληρώνει ἡ σταφίς τῆς Ἑλλάδος. Τὰ κυριώτερα δὲ ἐν τῇ νήσῳ καταναλισκόμενα εἶδη, σίτος, ζῶα, χειροτεχνήματα παντὸς εἶδους κλ. ὅλα ἐξωθεν εἰσαγόμενα, πληρώνουσι δασμὸν ἀνωτερον παρὰ τὸ δέκατον τοῦ ἐγγείου φόρου ἐν Ἑλλάδι καὶ τὸν δασμὸν τῶν εἰσαγομένων. Ἐνθ' ἐν τούτοις ἡ σταφίς τὴν ὁποῖαν παράγει, καὶ ὁ σίτος τὸν ὁποῖον καταναλίσκει ὁ γεωργὸς πληρώνουσι τοιοῦτον βαρὺν φόρον, αἰνοικιαζόμενα οἰκίαι, τὰ κυκλοφοροῦντα κεφάλαια, τὰ ἐπικερδῆ ἐπαγγέλματα εἰς οὐδένα φόρον ὑπόκεινται. Ὡς μέτρον τῆς κυβερνητικῆς προνοίας καὶ τῆς πρὸς τὸν τόπον στοργῆς τῆς Κυβερνήσεως τῆς προστασίας δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ἡ σύστασις τῆς κατ' εὐφημισμὸν Ἰονικῆς Τραπεζῆς καλεσθείσης. Τινες, ἄγνωστοι εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ εἰς τὴν κοινὴν Ἄγγλοι ἐν Λονδίνω, ὡς ἀνώνυμος ἐταιρία παρουσιασθέντες, χωρὶς νὰ δημοσιεῖσθαι οὐδὲ τὸ καταστατικὸν αὐτῆς, ἐζήτησαν καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τῆς Βουλῆς ἔλαβον τὴν ἄδειαν τοῦ νὰ συστήσωσι δανειστικὴν τράπεζαν, ἔλαβον δηλαδή τὸ προνόμιον τοῦ νὰ κυκλοφορῶσιν ἀπεριόριστον ποσὸν χαρτονομίσματος, ἔχοντες κατὰ τῶν ὀφειλετῶν δικαίωμα προσωπικῆς κρατήσεως, καὶ ἐπὶ τῶν ἀκινήτων αὐτῶν δικαίωμα γενικῆς ὑποθήκης καὶ ἀπολύτου πλειστηριασμοῦ. χωρὶς νὰ ὑποχρεωθῇ ἡ Τράπεζα αὐτῶν νὰ ἔχῃ ἀποθεματικὸν κεφάλαιον, νὰ δημοσιεύῃ ἰσολογισμοὺς, νὰ ὑπόκειται εἰς καμμίαν ἐπιτήρησιν καὶ ἐξέλεγχιν τῆς Κυβερνήσεως. Ἐπὶ εἰκοσι περίπου ἔτη ἐκυκλοφόρει τὰ γραμματῖα τῆς χωρὶς νὰ ἔχῃ εἰς τὰ ταμεία τῆς λεπτόν. Ἀπὸ τινῶν δὲ ἐτῶν, ἐπειδὴ ἡ διὰ δανείων κυκλοφορία τῶν κεφαλαίων τοῦ τόπου δὲν εὕρισκεν εἰς τὴν ἀστυκὴν νομοθεσίαν οὐδεμίαν ἐγγύησιν, ἠναγκάσθησαν οἱ κεφαλαιοῦχοι νὰ καταθέσωσιν αὐτὰ εἰς τὴν Τράπεζαν ἐπὶ τόκῳ 4 0/1, ἀποτελοῦνται δ' ἐκ τούτων τὰ χρηματικὰ κεφάλαια τῆς Τραπεζῆς διὰ τὰς ἐκτὸς τοῦ Ἰονίου Κράτους ἐπιχειρήσεις τῆς Σήμερον ἡ λεγομένη Ἰονικὴ Τράπεζα ἔχει ὑπόδουλον τὸ 4/3 τῶν γαιῶν τῶν νήσων ἀντὶ τοῦ τόκου τῶν χαρτονομισμάτων τῆς, καὶ κατέχει τὸ

πλείστον μέρος τῶν χρηματικῶν κεφαλαίων τοῦ τόπου, καὶ οὔτε διὰ τὴν ἐξόφλησιν τῶν γραμματίων τῆς, οὔτε διὰ τὴν ἀπόδοσιν τῶν παρακαταθηκῶν τῆς παρέχει νόμιμόν τινα ἐγγύησιν. Καταντᾷ δὲ ἀπίστευτος διὰ Κράτος εὐνομούμενον ἡ ἀθλιότης τῆς συντάξεως καὶ τῆς ἐφαρμογῆς ἐν Ἑπτάνησῳ τῶν οἰκονομικῶν, ἀγρονομικῶν, τελωνιακῶν, ναυτικῶν, ταχυδρομικῶν, ἐκπαιδευτικῶν, ἰατρικῶν κανονισμῶν κλπ.

Ἐνεκα τῆς ἀδιαφορίας καὶ τῆς ἀρνήσεως τῆς κοινωνίας ἵνα λάβῃ μέρος εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ τόπου ἐκινδύνευε πρό τιμῶν ἐτῶν νὰ σταματήσῃ ἡ συνταγματικὴ μηχανὴ, καὶ ἤθελεν εὐρεθῆ ἡ προστασία εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ διορίξῃ αὐτὴ ἄνευ ἐλλογῶν τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ λαοῦ εἰς τὴν Βουλὴν, ἢ εἰς τὰ ἐγγχώρια Συμβούλια. Εἰσήχθησαν λοιπὸν παρὰ τῆς προστασίας τροποποιήσεις τινες εἰς τὸ Σύνταγμα ὡς πρὸς τὰς ἐκλογὰς τῶν Βουλευτῶν καὶ τὴν σύνταξιν τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων. Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν μεταρρυθμίσεων τούτων ἦτον τὸ νὰ μὴ ἀκούεται ἐντὸς τοῦ Βουλευτικοῦ περιβάλλου ἄλλη φωνὴ παρὰ τὴν τῆς ἑνώσεως. Καὶ ἐπειδὴ ἡ πρώτη πράξις ἐκάστης βουλευτικῆς συνόδου θὰ ἦτον ἐν ψήφισμα ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως, ἡ προστασία εὐρεθῆ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ κρατῇ κλειστὸν τὸ Κοινοβούλιον διὰ τῶν ἀλλεπαλλήλων ἀναβολῶν καὶ διαλύσεων τῆς Βουλῆς. Ὁ ριζοσπαστισμὸς κρητῶν ἀδιακόπως καὶ παντοῦ ὑψωμένην τὴν σημαίαν τῆς ἐνώσεως, καὶ παρ' ὅλου τοῦ τόπου παρακολουθούμενος, ἔφερεν εἰς τὸ πρόγραμμα αὐτοῦ τὴν ἀρνήσιν πάσης ἐργασίας καὶ σκέψεως πρὸς βελτίωσιν τῆς νομοθεσίας, διότι ἡ ἀπασχόλησις τῶν Ἰονίων εἰς τὴν ἐσωτερικὴν κατάστασιν τοῦ τόπου ἠδύνατο νὰ τοὺς ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὴν ἰδέαν τῆς ἐνώσεως μετὰ τοῦ ἔθνους. Εἶναι γνωστὸν πῶς ὁ μέγας πολιτικὸς ἀνὴρ τῆς Ἀγγλίας, ὁ Γλάδστον, ἐναυάγησεν ἐλεεινῶς ἐπὶ τῆς Ἑπτάνησου καὶ ἐπανεφέρεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἄθικτον καὶ ἀνέπαφον τὸ συνταγματικὸν κέραι τῆς Ἀμαλθείας, ὅπερ ἐκόμιζε διὰ τοὺς Ἰόνιους.

Ἡ σύντομος αὐτὴ καὶ ἀμυδρὰ σκιαγραφία τοῦ παρελθόντος, δυναμένη νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν λύσιν τινῶν ἐκ τῶν ζητημάτων ἅτινα παρουσιάζει ἡ προσεχῶς προσδοκώμενη ἑνωσις τῆς Ἑπτάνησου, ἠμπορεῖ καὶ νὰ χρησιμεύσῃ εἰς φωτισμὸν ἐκείνων, οἵτινες ἐν καλῇ τῇ πίστει ἀμφιβάλλουσι καὶ ἀνησυχοῦσι περὶ τῆς ἀπαντήσεως τῆς Ἰονίου Βουλῆς ὡς πρὸς τὴν ἑνωσιν, καὶ εἰς ἀπάντησιν

πρὸς ἐκείνους, οἵτινες ἐκ πλαγίων ἄλλων σκοπῶν κινούμενοι κακοβούλως διαδίδουσιν ὅτι δὲν εἶναι γενικὴ εἰς τοὺς Ἴονίους ἡ ἐπιθυμία τῆς μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἐνώσεως αὐτῶν. Ὁ ἐνθουσιασμός, ἡ γενικὴ γνώμη καὶ ἡ στερεὰ ἀπόφασις αὐτῶν ἵνα ὑποβληθῶσιν εἰς πᾶσαν θυσίαν χάριν τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἐνώσεως αὐτῶν μετὰ τῶν νῦν ἐλευθέρων Ἑλλήνων, εἶναι γεγονός ἐξ ὅσων βέβαιον, ὅσον εἶναι εὐκρινὴς καὶ βεβαία ἡ ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ αἰσθημάτων εἰς τὴν Ἐπτανήσον ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων τῆς δουλείας τῆς Ἑλλάδος. Ὁ ἐνθουσιασμός αὐτῶν εἶναι κατὰ λόγον ἀντιπροπονήτῃ τοῦ ὕλικου συμφέροντος, ὅπερ δύναται νὰ διακινδυνεύσῃ ἐκ τῆς ἐνώσεως, καὶ τῆς βαθμίδος ἣν ἕκαστος κατέχει εἰς τὴν κλίμακα τῆς κοινωνίας. Ὁ γεωργὸς ὅστις ἔχει πλείοτερον νὰ ὠφελῆται φαίνεται ἀπαθέστερος τοῦ μεγαλοκτηματίου, καὶ ἡ τάξις τῶν λεγομένων Εὐγενῶν εἶναι σήμερον, καθὼς ἦτο πάντοτε, οὐχ ἦτον τοῦ λαοῦ ἐνθουσιῶσα διὰ τὴν ἔνωσιν. Οἱ Κερκυραῖοι, οἵτινες καλῶς γινώσκουσιν ὅτι πρόκειται νὰ στερηθῶσι διὰ τῆς ἐνώσεως πολλῶν αὐτῶν ὕλικῶν πλεονεκτημάτων ἀπέναντι τῶν λοιπῶν Ἰονίων, εἶναι ἐκεῖνοι οἵτινες σφύρον τὸν χορὸν εἰς τὴν πανήγυριν ταύτην τῆς παλιγενεσίας τοῦ Ἰονίου λαοῦ. Διατί; διότι οὐδέποτε οἱ Ἴόνιοι ἔλαβον ὑπ' ὄψιν τὸ ὕλικόν συμφέρον ἀπέναντι τῆς ἐθνικῆς ἰδέας ἐκινήθησαν πάντοτε ἀπὸ τὸ αἰσθημα ἀγίας καὶ ἀκραδάντου πίστεως εἰς τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν, καὶ εἰς τὸ μέλλον τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἡ ἐνδόμυχος καὶ ἀληθὴς αἰτία τῆς χαρᾶς αὐτῶν διὰ τὴν ἔνωσιν δὲν εἶναι ὁ ἄλλως δίκαιος καὶ ἐγωιστικὸς πόθος τῆς ἀπελευθερώσεως αὐτῶν ἀπὸ τῆς ξένης ἐξουσίας (καθὼς θὰ ἦτον ἀντιστρόφως εἰς τινὰ ὑπουργὸν τῆς Ἑλλάδος αἰτία χαρᾶς τοιαύτης μόνῃ ἡ ἰδέα τῆς ἐπεκτάσεως τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας μέχρι καὶ ἐπὶ τῶν Ἰονίων νήσων, καὶ ἐπομένως τῆς αὐξήσεως τῶν πόρων καὶ τῶν θέσεων τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου). Οἱ Ἐπτανήσιοι εἰς τὴν λύσιν τοῦ Ἰονικοῦ ζητήματος διορῶσι τὴν ἀρχὴν τῆς λύσεως τοῦ μεγάλου ζητήματος τῆς Ἀνατολῆς, καὶ εἰς τὴν προσάρτησιν αὐτῶν μετὰ τῆς Ἑλλάδος βλέπουσιν ἐν βῆμα πρὸς τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἐὰν ἡ Εὐρώπη ἐπὶ ὑποθέσει, ἐδέχτο, καὶ ἡ Ἀγγλία ἐπρόσφερεν εἰς τοὺς Ἐπτανήσιους ν' ἀνεγερθῇ εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἡ μεγάλη καὶ ἀληθινὴ Ἀυτοκρατορία τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ τὸν ὄρον ὅμως νὰ παραδοθῶσιν αἱ νῆσοι διὰ παντὸς δούλικι εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς, ἴσως

μετὰ τὸν αὐτὸν ἐνθουσιασμόν, ὃν σήμερον δεικνύουσιν οἱ Ἐπτανήσιοι, θὰ προσέφερον τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν λύτρα πρὸς ἐξαγορὰν τοῦ μεγάλου τῆς Ἑλλάδος. Τοῦτο ἐξηγεῖ διατί ὁ Ἐπτανήσιος εἰς τὴν βασιλευσμένην Ἑλλάδα ἐφαίνετο συντηρητικὸς καὶ βασιλικὸς, διότι εἰς τὸν θρόνον αὐτῆς ἐπροσκύει τὸ σύμβολον τοῦ Ἑλληνικοῦ μέλλοντος καὶ τοιαύτη εἶναι ἡ ἰδέα τῆς διαθήκης τοῦ Α. Μεταξά. Τὸ πολιτικὸν αὐτοῦ κληροδότημα πρὸς τοὺς ἀπογόνους του εἶναι ἡ πίστις καὶ ἡ ὑποταγὴ εἰς τὸν Ὁρόνον τῆς Ἑλλάδος ὅχι διότι, ἀλλὰ καὶ μολονότι τότε ἐπ' αὐτοῦ ἐκάθητο ὁ Ὄθων. Τὴν 3 Σεπτ. ἤθελε τὸ Σύνταγμα ὅχι εἰς περιορισμὸν τῆς Βασιλικῆς ἐξουσίας ὅσον πρὸς σύστασιν Κυβερνήσεως ἐθνικῆς, πρὸς ἀποπομπὴν τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι ὑπηρετούντων Βαυαρῶν, καὶ πρὸς ἐκκαθάρισιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου εἰς προπαρασκευὴν τοῦ μέλλοντος τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς. Τὸ ὄνομα τοῦ Ὄθωνος ἐτιμάτο καὶ ἡγαπᾶτο εἰς τὴν Ἐπτανήσον ὡς τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Ἑλληνικῆς αὐτονομίας. Ἐχασεν ὁ Ὄθων ὅλην αὐτοῦ τὴν δημοτικότητα εἰς τὴν Ἐπτανήσον μόλις διεδόθη ὅτι δὲν ὑπηρετεῖ εἰλικρινῶς τὴν μεγάλην ἰδέαν. Καὶ ἡ ἀγγλικὴ προστασία δὲν ἦτο τόσον μισητῆ-εἰς τὴν Ἐπτανήσον, διὰ τὰς ἐλλείψεις τῆς διοικήσεως τοῦ τόπου, ὅσον διότι ἡ Ἀγγλικὴ πολιτικὴ ἔθεωρεῖτο ὁ πολέμιος τῆς προόδου τῆς Ἑλλάδος. Σήμερον πλησιάζει νὰ λησμονήσουν οἱ Ἐπτανήσιοι τὰ παθήματά των ὑπὸ τὴν ἀγγλικὴν προστασίαν, διότι διὰ τῆς παραχωρήσεως τῶν νήσων γεννᾶται ἡ ἐλπίς ὅτι ἡ Ἀγγλία θὰ συνδράμῃ τὸν νέον Βασιλέα τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ἀνάγεσιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἡ χορδὴ τῆς ἐλευθερίας, ὅσον ἡ χορδὴ τοῦ ἐθνισμοῦ ἣτις ψάλλει σήμερον εἰς τὴν Ἐπτανήσον τὸν ὕμνον τοῦ Θεοῦ τῶν Ἑλλήνων.

Ἐν τῷ μέσῳ ὅμως τῆς γενικῆς χαρᾶς πολλοὶ ἐδίστασαν, ἂν πρέπει ν' ἀφῆσιν ἐλευθερίαν τὴν ἐκχύλισιν τοῦ αἰσθηματος αὐτῶν, διότι ὅσον διακαῆς καὶ πολυχρόνιος ἦτον ὁ πόθος αὐτῶν, τόσον ἦτον ἐπίμονος μέχρις ἐσχάτων καὶ ἀπελπιστικὴ ἡ ἀρνήσις αὐτοῦ ἐκ μέρους τῆς ἀγγλικῆς πολιτικῆς. Μόνον μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ περιδιαλύσεως τῆς Βουλῆς Διατάγματος τῆς Βασιλείσεως ἐξέλιπεν ἡ δυσπιστία, καὶ ἡ χαρὰ τοῦ μέλλοντος ἤθελε φαιδρύνει τὰ πρόσωπα καὶ τῶν μάλλον σκεπτικῶν, ἂν δὲν ἔμενον εἰς τελευταῖος φόβος — τὸ σκοτεινὸν καὶ ἄδηλον ὄρον τινῶν,

οἵτινες ῥίπτονται ἀορίστως εἰς τὸ μέσον παρὰ τῆς προστασίας, ὡς αἱ σκιὰι τοῦ Μικθῆθ ταράττουσαι τὴν εὐφροσύνην τοῦ βασιλικοῦ συμποσίου. Ὅπερ ὅμως ἀποδεικνύει ὅχι ὅτι δὲν ἐπιθυμοῦν οἱ Ἴόνιοι τὴν ἔνωσιν τῶν μετὰ τῶν Ἑλλήνων, ἀλλ' ὅτι τινὲς καρδιοκτυποῦν μήπως δὲν πραγματοποιηθῇ κατὰ τὴν προσδοκίαν τῶν πολλῶν, καὶ ὅτι εἰς τὴν Ἐπτανήσον σκέπτονται βαρύτερον καὶ βασιμώτερον παρὰ τοὺς αὐτοσχέδιους πολιτικοὺς τῶν τριῶν τῶν Ἀθηνῶν, οἵτινες ἀνέλαβον νὰ διδάξωσι τοὺς Ἑλλήνας τὴν ἐλευθερίαν καὶ τοὺς Ἐπτανήσιους τὸν Ἑλληνισμόν. Ὁ φόβος τῶν ὄρων τούτων ἔλαβεν ὑπόστασιν μεγαλύτεραν μετὰ τὸ δεύτερον ἔγγραφον τοῦ Ἀρμοστοῦ πρὸς τὴν Ἰονίον Γερουσίαν περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς συγκαλέσεως τῆς Π'. Βουλῆς. Ἐν αὐτῷ λέγεται ὅτι «ὅταν ἔλθῃ ὁ καιρὸς τοῦ νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν οἱ ὄροι ὑπ' ὅσους μέλλει νὰ γίνῃ ἡ προσάρτησις τῶν Ἰονίων νήσων εἰς τὸ Βασιλεῖον τῆς Ἑλλάδος, θέλει συνομολογηθῇ συνθήκη δι' ἧς ἡ Ἑλλην. Κυβέρνησις θέλει ἀναλάβει τὰς υποχρεώσεις τῆς Ἰονίου Κυβερνήσεως ὡς πρὸς τὸ δημόσιον χρέος, τὰς συντάξεις, τὰς ἐτησίας χορηγήσεις, καὶ ὅσα ἄλλα δημόσια βάρη εἰσὶν ἀναγνωρισμένα, ἢ θέλουσιν ἀναγνωρισθῆ μέχρι τῆς ἄρσεως τῆς προστασίας.»

Πιστεύω ὅτι ἐπὶ τέλους οἱ ὄροι τοὺς ὁποίους αἰνίτταται ὁ Ἀρμοστής οὔτε εἰς τὴν ἔνωσιν θὰ ἦναι πρόσκομμα, οὔτε εἰς τὸ Βασιλεῖον τῆς Ἑλλάδος δυσβάστακτον βάρος. Ὅροι ὑποβάλλοντες τὴν Ἑλλάδα ἢ τὴν Ἐπτανήσον εἰς τινὰ ἰδιόζουσαν ἐπιβρόχην τῆς δυνάμεως ἢ τῆς πολιτικῆς τῆς Ἀγγλίας, ὡς θὰ ἦτο λ. γ. ἡ ἐπιφύλαξις μιᾶς ἀνακτήσεως τῆς προστασίας, ἢ ἡ παράτασις προσωρινῶς τῆς στρατιωτικῆς κατοχῆς, ἢ ἡ ἀναδοχὴ ἐνὸς ὑπερόγκου χρέους χρηματικοῦ πρὸς τὴν Ἀγγλικὴν ἕνεκα τῆς παραχωρήσεως τῶν φρουρίων κλ. δὲν δύνανται πλέον κατ' ἐμὲ, νὰ προταθῶσιν, οὔτε νὰ συνομολογηθῶσι μετὰ τῆς Ἀγγλίας καὶ Ἑλλάδος. Διότι θὰ ἦσαν ὄροι ἐπιβροχῶντες οὐσιωδῶς τὴν ἀνεξαρτησίαν ἢ τὴν ἀκεραιότητα τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Ἐπτανήσου, τὰς ὁποίας ἤδη ἀμοιβαίως καὶ ἀποκοινῶν ἐγγυήθησαν ἡ Ἀγγλία, ἡ Γαλλία, ἡ Ρωσία, ἡ Δανία, καὶ ἡ πρότασις τοιαύτων ὄρων θὰ ἦτον ἐκ μέρους τῆς Ἀγγλίας ἡ ἀθέτησις τῶν ὁμολογηθέντων παρ' αὐτῆς, καὶ προσβολὴ τῶν δικαιωμάτων τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν δυνάμεων αἵτινες ἔχουσιν ἀπὸ κοινῆς τὴν προστα-

σίαν αὐτοῦ. Ἡ κατεδάφισις τῶν φρουρίων τῆς Κερκύρας οὐχ ἦτο ἀντιβαίνουσα εἰς τὴν συνθήκην, διὰ τῆς ὁποίας ἡ Ἀγγλία ὑπεσχέθη τὴν μετὰ τῆς Ἑλλάδος προσάρτησιν τῶν Ἰονίων νήσων ἄνευ τινος ἐπιφυλάξεως ἢ περιορισμοῦ, ὅπερ ἐστὶ ὅπως αἱ νῆσοι ἐβρίσκονται, θὰ ἦτο καὶ καθ' ἑαυτὴν πράξις ἐπιζήμιος εἰς τὴν ἠθικὴν ἐπιβρόχην τῆς Ἀγγλίας ἐν Ἑλλάδι, καὶ προφανῶς ἐναντία τοῦ ὄρου καὶ τοῦ δικαίου. Διότι διὰ τῆς συνθήκης τῶν 1815 (ἄρθ. 6) συμφωνήθη μετὰ τῶν συμμάχων δυνάμεων ὅτι ἰδιαιτέρως μετὰ τῆς Ἀγγλίας καὶ τοῦ Ἰονίου Κράτους συμφωνία θέλει κανονίσει τὰ περὶ τῆς διατηρήσεως τῶν ἡδῆ ὑπαρχόντων φρουρίων ἀναλόγως τῶν εἰσοδημάτων τοῦ Ἰονίου Κράτους. Ἡ Ἀγγλία ἤδη ἐπραξεν ἐν ἀδίκημα καταστρέψασα τὰ φρούρια ἐκεῖνα τὰ ὁποία ὁ Σούλεμβουργ εἶχεν ἀνεγείρει μετὰ τὴν κατεδάφισιν ἣν τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1748 εἶχεν ἐπιφέρει εἰς τὸ παλαιὸν τεῖχος ἢ ἀνάφλεξις τῆς πυριτοθήκης ἐξ ἐνὸς κερανοῦ. Διὰ τὴν οἰκοδομὴν τῶν φρουρίων κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ Σούλεμβουργ ἡ Κέρκυρα εἶχε συνεισφέρει τὸ δέκατον τῶν προϊόντων αὐτῆς. Ἦτον ἱεροσυλία ἢ καταστροφή μιᾶς τόσον πολυτίμου ἱστορικῆς ἀναμνήσεως τοῦ ἥρωος ἐκείνου τοῦ χριστιανισμοῦ ἦτο προφανῆς παράβασις τῆς συνθήκης ἢ καταστροφὴ τῶν ὑπαρχόντων καὶ ἡ ἀνέγερσις νέων ἄνευ τινος συμφωνίας μετὰ τοῦ Ἰονίου Κράτους. Ἀποῦ οὐδεμίαν περὶ αὐτῶν ὑποχρεῶσιν συνεφώνησε τὸ Ἰόνιον Κράτος, οὐδεμίαν δικαιούται ν' ἀπαιτῇ ἀποζημιώσιν ἢ Ἀγγλία διὰ τὴν ἀνάγεσιν τῶν νέων φρουρίων, δι' ὧν ἀντικατέστησαν τὰ ὑπάρχοντα κατὰ τὴν συνομολογησιν τῆς συνθήκης καὶ θὰ ἦτον ἔργον βάρβαρον ἢ κατεδάφισις αὐτῶν ἐπὶ τῷ λόγῳ τῆς ἀξιώσεως μιᾶς τοιαύτης ἀποζημιώσεως. Ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει ἠδύναντο τοιαῦτα ἀξιώσεις νὰ ἦναι ἀντικείμενον συνθήκης μετὰ τῆς Ἀγγλίας καὶ τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, διότι ἡ Ἑλλ. Κυβέρνησις ἀναδεχομένη διὰ τῆς ἐνώσεως τὰς υποχρεώσεις τῆς Ἐπτανήσου δὲν δύναται ν' ἀναγνωρίσῃ εἰμὴ ὅσας ἡ Ἰονικὴ Κυβέρνησις διὰ τοῦ κοινοβουλίου ἤθελε παραδεχθῆ πρὸ τῆς ἐνώσεως, διότι μετ' αὐτὴν ἡ Ἑλλ. Κυβέρνησις δὲν δύναται νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τὰς Ἰονίους νήσους, ὡς μέρος τῆς Ἑλλ. Ἐπικρατείας, ὑποχρεώσεις δῆθεν τοῦ Ἰονίου Κράτους, τὰς ὁποίας τὸ Ἰόνιον Κράτος αὐτὸ πραγματικῶς δὲν εἶχε, διότι δὲν τὰς

ἀνεγνώρισε πρὸ τῆς συγχωνεύσεως αὐτοῦ ἐντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου.

Ἡ ἐκ μέρους τῆς Ἑλλήνων Κυβερνήσεως ἀναδοχὴ τοῦ ἐσωτερικοῦ χρέους, ὑπερ ἢ Βουλὴ τῶν Ἰονίων νήσων ἤθελεν ἀναγνωρίσει ὡς ἐπιβαρῦνον τὸ Ἰόνιον Κράτος ἀποτελεῖ τῶ ὄντι ὅρον μιᾶς συνθήκης, οἷαν ἐννοεῖ ὁ Ἀρμοστής, ἀλλ' οὔτε ἀδικον οὔτε βαρῦν, διότι τὸ ποσὸν τοῦ χρέους τούτου θὰ εἶναι τὸ πολλοστμημόριον τοῦ δημοσίου ἐξωτερικοῦ καὶ ἐσωτερικοῦ χρέους τῆς Ἑλλάδος. Ἡ ἀναδοχὴ τῆς πληρωμῆς τῶν συντάξεων τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Ἰονίου Κράτους, εἶναι ἐπίσης δίκαιος ὅρος, περιοριζόμενος ὅμως ἐννοεῖται εἰς τὰ ὅρια ἐντὸς τῶν ὁποίων ὁ Ἰόνιος νόμος ἐπιβάλλει τὸ χρέος τοῦτο εἰς τὸ Ἰόνιον Κράτος, καὶ τὰ ὁποῖα ἴσως ὀρίσει ἡ συγκαλυμμένη Βουλὴ, ἀλλὰ καὶ ἂν ἡ Βουλὴ δὲν ἀποφανθῆ περὶ τούτου ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, ἀναδεχομένη ἀπλῶς καὶ καθαρῶς τὰς νομίμους ὑποχρεώσεις τῆς Ἰονίου Κυβερνήσεως, θὰ ἔχει τὸ δικαίωμα κατόπιν νὰ συζητήσῃ μετὰ τῶν δικαιοῦχων τὴν νομιμότητα, τὸ ποσοστὸν καὶ τὰ μέσα τῆς πληρωμῆς τῶν συντάξεων ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Ἰονίου νόμου, εἰλικρινῶς καὶ νομίμως ἐρμηνευομένου. Τὸ ποσὸν τῶν συντάξεων τούτων θὰ ἦναι τὸ μυριοστημόριον τοῦ ποσοῦ, ὑπερ πληρώνει ἡ Ἑλλὰς λόγῳ συντάξεων εἰς τοὺς στρατιωτικούς, ναυτικούς καὶ πολιτικούς ὑπαλλήλους, περιθάλψεων, προικοδοτήσεων, ἐξοικονομήσεων καὶ ἀποζημιώσεων εἰς τοὺς ἀγωνιστάς, εἰς τοὺς ἐπαναστάτας, εἰς τὰς χήρας καὶ τὰ ὄρφανὰ κλ. χορηγημάτων ναυτικῶν, ποσοστῶν τοῦ Κ. Κουμουνδούρου εἰς γραμματικά εἰς γαίας, εἰς μετρητὰ κλ. κλ. κλ.

Ἡ εἰς τὴν ἐτησίαν ἐπιχορήγησιν τοῦ Βασιλέως Γεωργίου προσθήκη ἐκ 10,000 λιρ. ἐκ μέρους τῶν Ἰονίων δὲν παρουσιάζεται ὡς ὅρος τῆς ἄρσεως τῆς προστασίας, διότι ἡ Ἀγγλίς ὑπεσχέθη μόνον νὰ συστήσῃ εἰς τοὺς Ἰονίους τὴν παραδοχὴν τοιούτου ἐκ μέρους αὐτῶν δώρου πρὸς τὸν μέλλοντα Βασιλέα τῶν. Ἡ παραδοχὴ τοιούτου μέτρου θέλει καθυποβληθῆ πιθανῶς εἰς τὴν συζήτησιν καὶ ἐπιψήφισιν τῆς συγκαλυμμένης ἸΓ' Βουλῆς. Ὁ λαὸς τῆς Ἑπτανήσου φαίνεται εὐδιάθετος εἰς τὴν παραδοχὴν τοιαύτης προτάσεως, διότι δὲν φείδεται οὐδεμιᾶς θυσίας ὅπως διευκολυνθῆ ἡ ἐνωσις, οὐδὲ πολὺ ὑπολογίζει τὸ βᾶρος αὐτῆς. Καθὼς καὶ ἄλλοι προηγουμένως παρετήρησαν ἡ πληρωμὴ τοιούτου ποσοῦ ἐκ μέρους τῶν Ἰονίων, διὰ τῆς ἐπιβολῆς εἰδικοῦ φόρου, ἔχει τι ἀσυμβίβα-

στον μὲ τὴν ἐνότητα τοῦ Κράτους, καὶ ἐπαχθὲς διὰ τοὺς κατοίκους τῶν νήσων. Ἴσως τὸ μέτρον δι' οὗ ἠδύναντο ὄλαι αἱ δυσκολίαι ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο νὰ ἐξομαλυνθῶσι, θὰ ἦτο τὸ νὰ παραδεχθῆ ἡ Ἰόνιος Βουλὴ τὴν ἐτησίαν πληρωμὴν τῶν 10,000 λιρῶν πρὸς τὸν Βασιλέα τῆς Ἑλλάδος ὡς χρέος δημοσίου τοῦ Ἰονίου Κράτους, ὑπερ πάλιν ν' ἀναδεχθῆ κατόπιν ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις μετὰ τῶν λοιπῶν ὑποχρεώσεων τῆς Ἰονίου πολιτείας. Διὰ τούτου ἤθελε καταντήσῃ νὰ ὑπάρχῃ μόνιμος τις ἐτησίαι ἐπιχορήγησις ἐκ 10,000 λιρῶν, εἰς ἣν αἱ Βουλαὶ τῆς Ἑλλάδος ἤθελον διὰ τῶν ἐτησίων προϋπολογισμῶν προσθέτει τὴν τακτικὴν βασιλικὴν ἐπιχορήγησιν ἀμφοτέρωθεν ἡθελον πληρῶνεσθαι ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου εἰς ὃ ἤθελον συνεισφέρει ἐξ ἴσου τοὺς τακτικούς φόρους τῶν καὶ αἱ Ἰόνιοι νῆσοι, ὡς αἱ λοιπαὶ ἐπαρχίαι τοῦ Βασιλείου.

Πιστεύω λοιπὸν ὅτι καὶ ἡ ἀχλὺς τῶν ὄρων, ἥτις ἀκόμη σκιάζει εἰς τὰ ὄμματα τινῶν Ἰονίων τὴν χραγὴν τῆς ὑποφωσκούσης ἡμέρας τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν νήσων, θέλει διασκεδασθῆ, καὶ ἴσως δὲν θέλει παραταθῆ πλέον τῶν δύο μηνῶν ὁ καρδιόκτυπος τοῦ μετεωρισμοῦ. Τὸ τέρμα αὐτοῦ θὰ ἦναι ἡ ἐπίσημος πρόσκλησις τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν, ἵνα παραλάβῃ τὴν κατοχὴν καὶ διοίκησιν τοῦ τόπου. Τούτου δὲ κατ' εὐχὴν τελουμένου ἀφίνει ἡ Ἀγγλικὴ προστασία τὰς Ἰονίους νήσους ἄνευ ἀποθεματικοῦ δημοσίου πλοῦτος ἄνευ στρατοῦ ἄνευ ναυτικῆς ἄνευ ἄλλης ἐσωτερικῆς δυνάμεως διὰ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ τόπου καὶ τὴν τήρησιν τῆς τάξεως, παρεκτὸς 300—500 ἀστυνομικῶν κλητήρων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον Ἡπειρωτῶν μισθοφόρων, κλυομένων χωροφυλάκων, ὑπὸ τὴν διοίκησιν ὑπαστυνόμων φερόντων τίτλους ἀξιωματικῶν τῆς χωροφυλακῆς ἀφίνει τοὺς κατοίκους διηρημένους εἰς δικόφρους τάξεις ἀντιζήλους, καὶ μᾶλλον ἀντιπαθητικὰς πρὸς ἀλλήλας, τὴν τῶν ἰδιοκτητῶν τῆς γῆς (ἀρχόντων εὐγενῶν) συγκεντρωμένην εἰς τὰς πόλεις, ἀσπλον, τεταπεινωμένην, τὴν τῶν γεωργῶν, ἀνθρώπων ἄνευ πολιτικῆς ἀγωγῆς, φιλοπόνων, καὶ ἀποφασιστικῶν, διεσπαρμένων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὰ χωρία, ἢ τῶν βιομηχανῶν καὶ τεχνιτῶν ἀνθρώπων τιμίων, μὲ ἦθη χρηστὰ καὶ νομισύνην, περιοριζομένων καὶ ἀποβλεπόντων εἰς μόνην τὴν ἐργασίαν αὐτῶν ἐντὸς τῶν πόλεων, καὶ μίαν ἄλλαν τάξιν ἀνθρώπων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐξέων πα-

ΕΒΡΑΪΚΑ.

Ο Τ Σ Ι Μ Π Ι Δ Α Σ.

Ἐξ ἡ ποτὲ εἰς Μοχέλ (εἶδος ἱερωμένου) εἰς ἄκρον φιλάργυρος, ὅστις ἀφοῦ ἐσχημάτισε μικρὰν περιουσίαν, μόνην τέρψιν ἠσθάνετο νὰ αὐξάνῃ τὸν πλοῦτον του καὶ νὰ λογαριάζῃ αὐτόν. Ἐπίστευεν ὅμως ὅτι ἦτον κληρικὸς, ἐπειδὴ ἐφύλαττεν ὄλας τὰς νηστείας τὰς διαγραφόμενας ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ ἐξεπλήρου ἱερωργίας εἰς τοὺς πτωχοὺς ἄνευ τινοῦ ἀμοιβῆς.

Ἡ πρὸς τὰ χρήματα κλίσις του ἠύξησε μὲ τὴν ἡλικίαν καὶ πολλὰς ὥρας ἴστατο ἐνώπιον τοῦ ταμείου του, τοῦ ὁποίου τὸ ἐμπεριεχόμενον χρυσίον τὸν ἐμάγευε· μεγίστην δὲ ἀφ' ἐτέρου ἐδοκίμαζεν ἀγωνίαν ὅταν ὑπερρεῖτο ν' ἀπχωρισθῆ καὶ ἐνὸς ἔστω λεπτοῦ. Οὐδὲν δυσκολώτερον ἢ νὰ λάβῃ τις παρ' αὐτοῦ χρήματα, ὅθεν καὶ τὸν ὠνόμασαν *Καμοσὰν* (Τσιμπίδα), διότι ὠμοιάζε μετὰ τὸ ἐργαλεῖον τοῦτο, μὴ παραιτῶν ὅ,τι ἄπαξ συνέσφιγγεν.

Ἡμέραν τινα ἑλθὼν ξένος τις εἰς τὴν οἰκίαν του τῷ ἐζήτησε νὰ τελέσῃ τὴν ἱερωργίαν διὰ τὸ νεογέννητον τέκνον του. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀμαξία καὶ οἱ ἵπποι τοῦ ξένου ἐνέφαινον ἀνθρωπον πλοῦσιον ὁ Μοχέλ ἐδέχθη μεθ' ὑπερβολικῆς εὐχαριστήσεως τὴν πρόσκλησιν, φρονῶν ὅτι μετὰ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ὑπηρεσίας ὑπηρετεῖ συγχρόνως καὶ τὰ ἴδια αὐτοῦ συμφέροντα.

Ἰδοὶ πόρησαν ὀλόκληρον τὴν ἡμέραν, ὅτε δὲ ἐνώπιον ὁ ξένος αἰφνιδίως εἰσῆλθεν εἰς τόπον τὸν ἀγριον καὶ προέλασε τοὺς ἵππους ἐν δρυμῶνι ἀδιαβάτῳ. Εἰς μάτην ὁ Μοχέλ ἐφώναζε νὰ σταθῆ, καὶ παρεκάλει αὐτόν νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ καταβῆ ὅσῳ περισσότερον ἐκείνος ἐκράυγαζε, τόσῳ ὁ ξένος ἐμαστίγῃ τοὺς ἵππους του. Ὁ Μοχέλ νεκρὸς μᾶλλον ἢ ζῶν ἔχασεν ἐντελῶς τὴν διεύθυνσιν τῆς ὁδοῦ. Ἀπροσδοκῆτως ἡ ἀμαξία ἐστάθη ἐνώπιον τῶν κινκλίδων κήπου φέροντος εἰς οἰκίαν, ἧς ἡ ὠραιότης καὶ ἡ μεγάλη φωταψία παρουσιάζον ἀλλόκοτον ἀντίθεσιν περὶ αὐτὴν ἐρημίαν.

Ἐδήγησαν τὸν Μοχέλ εἰς τὸ δωμάτιον τῆς μητρὸς καὶ τὸν ἄφησαν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς μόνον μετ' αὐτῆς. Τότε ἡ γυνὴ ἀμέσως τῷ εἶπε μὲ τρέμουσαν φωνήν «Πρὸς Θεοῦ, μὴ πίνετε καὶ μὴ τρώγητέ τι ἐφόσον θὰ διατρίψετε ὑπὸ τὴν στέ-

χυλῶν δικαιωμένων εἰς τὰς ἀγοράς καὶ τὰ κερφεναῖα, καὶ ζώντων διὰ τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ ἀχθοφόρου ἢ τοῦ λεμβούχου. Ὁ Κληρὸς, τοῦ ὁποίου ὀλίγιστα μέλη ἔλαβον ἀγωγὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐντὸς τοῦ ἱεροσπουδαστηρίου τῆς Κερκύρας, παρῆλυσαντος ἅμα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς Ἀκαδημίας Γουλιέλμ, ἀνήκει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὰς τελευταίας τάξεις τῆς κοινωνίας καὶ εἶναι ὁ κυριώτερος ἠθικὸς ὁδηγὸς αὐτῶν· ἀφίνει διοικητικὴν ὑπαλληλίαν ἐθισμένην εἰς τὴν τυπικὴν ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν τῶν προϊσταμένων, ἄνευ ἐκουσίουτητος εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἐνεργείας αὐτῆς, καὶ συνήθως ἄνευ ἄλλης ἱκανότητος εἰμὴ τῆς μηχανικῆς ἐξέως εἰς τὸ τυπικὸν μέρος τῆς ὑπηρεσίας· ἀστυκὴν νομοθεσίαν κατὰ μὲν τὸ τυπικὸν μέρος αὐτῆς ἔχουσαν πλεῖστα κενὰ καὶ πολλὰ παράλογα, κατὰ δὲ τὸ οὐσιαστικὸν ξένην καὶ πολὺπλοκον, ἐν γένει παρενοηθεῖσαν καὶ κακῶς ἐφαρμοζομένην. (Ἡ Κυβέρνησις οὐδὲ εἰς αὐτὰς τὰς δικαστικὰς θέσεις ἐπροτίμησε πάντοτε τοὺς νομομαθεῖς) ἀφίνει δευτερευοντα σχολεῖα μὲ πολλοὺς μαθητάς, καὶ μὲ τινὰς ἱκανοὺς καὶ ἐπιμελεῖς διδασκάλους, ἀλλ' ἄνευ ὀργανισμοῦ, καὶ οὐχὶ μὲ τὰ τῆς πρώτης ἀνάγκης μαθήματα· καὶ ἐν Πανεπιστήμιον εἰς ἐντελῆ παραλυσίαν, μὲ ὀλίγους καθηγητάς, ἐξ ὧν δύο τρεῖς τῆς ἱατρικῆς καὶ φυσικῶν ἐπιστημῶν εἰσὶ κάτοχοι τῆς ἐπιστήμης τὴν ὁποίαν διδάσκουσι, καὶ μὲ ὀλιγίστους φοιτητάς· ἀφίνει τέλος εἰς ὄλας τὰς τάξεις τῶν κατοίκων γενικῶν καὶ ἀκραίφνῃ ἐνθουσιασμὸν ὑπερ τῆς ἐνώσεως μετὰ τοῦ ἔθνους, καὶ κοινωνίαν δυναμένην διὰ τοῦ εὐγενοῦς τούτου αἰσθημάτων νὰ χειραγωγηθῆ εἰς τὴν τήρησιν τῆς τάξεως ὑπὸ νοήμονος συνετῆς, καὶ περισκεμμένης εἰς τὴν ἐνεργείαν αὐτῆς ὑπαλληλίας πατρικῆς κυβερνήσεως. Ἐννοεῖται ὅτι ἰχνογραφῶν τὴν κοινωνικὴν κατάστασιν τῶν Ἰονίων νήσων πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ καταδείξω τὰς πληγὰς αὐτῆς ἐκ τῆς ξενοκρατείας, εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἣτις ὀφείλει νὰ προνοήσῃ διὰ τὴν λίαν δύσκολον ἐποχὴν τῆς μεταβάσεως τοῦ τόπου ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην κυριαρχίαν, παραλείπω τὸ ἀγαθὸν καὶ ἐπαινετὸν μέρος, καθόσον δὲν συντελεῖ εἰς τὸν σκοπόν.

(ἔπειτα τὸ τέλος εἰς τὸ ἐπόμενον φιλ. ἀδελφ.)

γην τούτην, ἀλλ' οὔτε δῶρον τι μὴ δεχθῆτε. Ὁ σύζυγός μου εἶναι φάσμα, καθὼς καὶ ἅπαντες οἱ ἐνταῦθα κατοικοῦντες, ἐξαιρέσει ἐμοῦ». Εἰπούσης ταῦτα τῆς γυναικὸς εἰσῆλθεν ὁ σύζυγος καὶ ὠμίλησαν περὶ ἄλλων πραγμάτων.

Τὴν προῖαν ἐπρόκειτο νὰ τελεσθῆ ἡ ἱερουργία, πρὸ ταύτης δὲ συνδαιτημόνες πολυάριθμοι καὶ ζωηροὶ ἐκάθησαν περὶ τράπεζαν ἐν ἀφθονίᾳ κῦτρεπισμένην ὠδήγησαν τὸν Μοχέλ εἰς θέσιν τιμητικὴν καὶ τῷ προσέφερον τὰ ἀξιολογώτερα τῶν φαγητῶν, ἀλλ' ἐκεῖνος προφασισθεὶς ὅτι πάντοτε εἰς ὁμοίαις περιστάσεσι ἐνήστευεν ἀπεποιήθη νὰ φάγη τι, ἂν καὶ τοῦτο ὑπερμέτρως τὸν δυσπρόστον, ὡς συνειθισμένον νὰ εὐχαριστῆ τὴν ὄρεξίν του ἐν τῇ τραπέζῃ τῶν ἄλλων. Ἡ δὲ βράσανός του ἐμεγεθύνθη, διότι πολὺ ἀργὴ ἐτελείωσεν τὸ πρῶγυμα, ὁ δὲ φιλοξενῶν δὲν ἔπαυε νὰ τὸν παρακινή ὅπως ἀποφασίσῃ νὰ καταλύσῃ τὴν νηστείαν.

Τέλος ἤρξατο ἡ ἱερουργία ὅτε δὲ πρὸς γενικήν εὐχαρίστησιν ἐτελείωσεν, ὁ φιλοξενῶν λαβὼν τὸν Μοχέλ ἰδιαιτέρως, εἶπε πρὸς αὐτόν «Μοὶ προσηνέγκατε μεγίστην ὑπηρεσίαν, διὰ τὴν ὁποῖαν πιστεύω ὅτι θέλετε συγκατατεθῆ νὰ δεχθῆτε μικρὸν τι τεκμήριον τῆς εὐγνωμοσύνης μου». Ταῦτα δὲ εἰπὼν ἤνοιξε τὴν θύραν εὐρυχώρου δωματίου, τοῦ ὁποῖου οἱ τοῖχοι ἦσαν ἐξ ἀργύρου, παμμεγέθεις δὲ σωροὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ μετάλλου ὑψούντο μέχρι τῆς ὀροφῆς.

«Σὰς παρακαλῶ, εἶπεν ὁ φιλοξενῶν πρὸς τὸν Μοχέλ, νὰ λάβητε ὅ,τι θέλετε.» ὁ Μοχέλ ἠπλώσεν μηχανικῶς τὰς χεῖρας πρὸς τὰς θελατικὰς στήλας, ἀλλ' ἀναμνησθεὶς τῶν λόγων τῆς μητρὸς τοῦ βρέφους, ἤφρασαν ἀμέσως αὐτὰς, εἰπὼν «Δὲν μοὶ ὀφείλετε τίποτε».

— Μὲ συγχωρεῖτε διότι σὰς προσέφερον δῶρον ἀνάξιον ὑμῶν, εἶπεν ὁ φιλοξενῶν καὶ ἤνοιξε τὴν θύραν ἐτέρου δωματίου, οὗ οἱ τοῖχοι ἦσαν χρυσοὶ καὶ σωροὶ νομισμάτων ἐκ τοῦ αὐτοῦ μετάλλου ἔκειντο χιμακί. Ὁ Μοχέλ ἰσθάνθη τὸν νοῦν του περιδονιζόμενον ἐντὸς τῆς μαγευτικῆς ταύτης ἀτμοσφαιρᾶς, καὶ μόλις διὰ μεγάλων προσπαθειῶν ἠδυνήθη ν' ἀναμνησθῆ τῶν λόγων τῆς γυναικὸς. «Δὲν μοὶ ὀφείλετε τίποτε, εἶπε παρακαλῶ ἐπιτρέψατέ μοι ν' ἀναχωρήσω.»

— Ἰ! ἐννοῶ, εἶπεν ὁ φιλοξενῶν, περιφρονεῖτε πᾶν ὅ,τι φκίνεται διδόμενον ὡς ἀμοιβή, καὶ σὰς ζῆτῶ ἐκ νέου συγγνώμην ἄλλὰ ταῦτα ἴσως εἶναι τῆς δικησείας σας. Καὶ ταῦτα λέγων ἤνοιξε τὴν

θύραν τρίτου δωματίου, ἐνθα τεμάχια πολυτίμων λίθων παραδόξως διασκευασμένων ἐδέσμευσαν τὰ βλέμματα τοῦ Μοχέλ. Ἀλλ' ἡ ἐκ τῶν ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν δωματίων διέλευσις τὸν εἶχεν οὕτως εἰπεῖν ἀποσκληρύνει, καὶ ἄνευ πολλοῦ κόπου ἀπεμάκρυνε τὸ θέλητρον τοῦτο καὶ ἐπανάλαβε «Δὲν μοὶ ὀφείλετε τίποτε ἐπιτρέψατέ μοι ν' ἀπέλθω οἴκαδ». — Ἔστω ἐντεῦθεν σὰς παρακαλῶ, τῷ εἶπεν ὁ φιλοξενῶν, καὶ τὸν ὠδήγησε διὰ δωματίου, ἐνθα οὐδὲν ἄλλο ἐβλεπέ τις ἢ πληθὺν κλειθρῶν κρεμαζμένων καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῶν τοίχων. Ὁ Μοχέλ ἠσθάνθη ἑαυτὸν ἀγόμενον πρὸς τὰ κλειθρα, ἄπερ ἐξετάζων, ἐνόμισεν ὅτι ἀνεγνώρισεν τὸ τοῦ ταμείου του ὅθεν ἐστράφη ἐκπεπληγμένος πρὸς τὸν φιλοξενούντα οὗτος δὲ τῷ εἶπε μειδιῶν «Τιφόντι, Μοχέλ, εἶναι τὸ κλειθρον τοῦ χρηματοκιβωτίου σας.»

Ὁ Μοχέλ τοῦτο ἀκούσας ὠχρίσεν καὶ ἠρώτησε «Πῶς εὐρίσκειται ἐνταῦθα;» Ἐξηγεῖται εὐκόλως, ἀπήντησεν ὁ ξένος εὐρίσκεισαι μεταξὺ φαντασμάτων, δούλων τοῦ Κυρίου ὅταν τις ἔχη ταμείον γίνονται δύο ὁμοια κλειθρα, ὅπως ἀνοιγοκλείεται τὸ μὲν εἶναι διὰ τὸν ἄνθρωπον, τὸ δ' ἕτερον διὰ τὸν Θεόν. Ἐάν τις δὲν κάμῃ χρῆσιν τοῦ διὰ τὸν Θεὸν προωρισμένου κλειθρου, παραδίδεται τοῦτο εἰς ἡμᾶς, καὶ ὁ ἄνθρωπος πᾶναι νὰ ἦναι κύριος τοῦ χρηματοκιβωτίου του. Δύναται νὰ ἐναποθέτῃ ἐντὸς αὐτοῦ χρήματα, ἀλλὰ δὲν δύναται καὶ νὰ τὰ ἐκβάλῃ ἐξ αὐτοῦ, ἡ δὲ ψυχὴ του προσκολλάται καὶ αὐτῇ ἐκεῖ. Μὴ λησμονήσης ταῦτα, καὶ ἐπειδὴ ἐξῆλθες νικητὴς ἐκ τοῦ πειρασμοῦ, ὃν ὑπέστης, λάβε μαζὶ σου τὸ τοῦ Θεοῦ κλειθρον, καὶ προσπάθησον νὰ κάμῃς χρῆσιν αὐτοῦ, ὅπως εἶσαι κύριος τοῦ ταμείου σου.—

Ο ΡΑΒΒΙΝΟΣ ΙΩΣΙΕ ΚΑΙ Η ΠΡΙΓΚΗΠΙΣΣΑ.

Ὁ Ραββίνος Ἰωσιε, υἱὸς τοῦ Ραββίνου Ἀθανία, ἦτον εἰς ἐκ τῶν ἐχόντων ψυχὴν ὠραιοτέραν τοῦ σώματος. Τὸ πρόσωπόν του ἦτον τόσον ἠλιοκτυμένον, ὥστε τὸν ὠνόμαζον Χαλκέα, αἱ δὲ μητέρες τὸν ἀνέφερον ὡς φρόνητρον τῶν τέκνων των, λέγουσαι «ἐάν δὲν κάμετε φρόνιμα, θὰ φωνάζω τὸν Ραββίνον Ἰωσιε, τὸν Χαλκέα». Ἀλλ' ὅμως ἤγαπᾶτο πρὸ ὅλων τῶν γνωρίμων του, καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ αυτοκράτορος Τραϊανοῦ, ὅστις τὸν ὑπολήπτειτο διὰ τὰς εὐρείας του γνώσεις καὶ τὸ

τίμιον τοῦ χαρακτήρος του.

Μίαν τῶν ἡμερῶν καθ' ἣν ἦτον εἰς τὸ παλάτιον, ἤρχισεν ἡ θυγάτηρ τοῦ αυτοκράτορος νὰ τὸν χλευάζῃ διὰ τὴν δυσμορφίαν του. «Ραββίνε, τῷ εἶπε, πῶς γίνεται τοσαύτη σοφία νὰ περικλείεται εἰς ἀγγεῖον τόσῳ βάνυσον; Ὁ Ἰωσιε ἀπήντησεν εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ὡς ἐξῆς.

— Ἰψηλοτάτη, εἰς ποίου εἶδους ἀγγεῖα φυλάττουσι τὸν οἶνον τοῦ πατρός σας;

— Εἰς ἀγγεῖα πῆλινα βεβαίως, ἀπήντησεν ἐκεῖνη.

— Ἀλλὰ τοῦτο, εἶπεν ὁ Ἰωσιε, γίνεται ἀπὸ τοὺς κοινούς ἀνθρώπους, ὁ οἶνος ὅμως τοῦ αυτοκράτορος ἔπρεπε νὰ φυλάσσεται εἰς πολυτιμότερα ἀγγεῖα.

Νομίσασα ὅτι ὁ Ἰωσιε ὠμίλει σπουδαίως καὶ ὅτι ἡ γνώμη του, ὡς γνώμη σοφοῦ, ἔπρεπε νὰ γίνῃ παραδεκτὴ, διέταξε νὰ θέσῃσι μέγα ποσὸν οἴνου εἰς ἀγγεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργυροῦ, ἀλλὰ μετὰ τινα καιρὸν γευθεῖσα αὐτὸν παρετήρησεν ὅτι ἦτο ξυνός.

— Ἰωσιε, εἶπε πρὸς τὸν Ραββίνον ὅταν τὸν ἐπανεῖδε, μοὶ ἐδώσατε τιφόντι καλὴν συμβουλήν, ὁ οἶνος τὸν ὁποῖον ἔθεσαν εἰς χρυσοῦ καὶ ἀργυροῦ ἀγγεῖα δέξινισεν.

— Ἐμάθατε λοιπὸν οὕτως ὅτι διατηρεῖται καλύτερα εἰς ἀγγεῖα μὴ εὐγενῆ, εἶπεν ὁ Ἰωσιε τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ τὴν σοφίαν.

— Ἀλλ' ὑπάρχουν ἄνθρωποι, ἀνέκραξεν ἡ θυγάτηρ τοῦ αυτοκράτορος, οἵτινες ἦσαν ἐνταῦθα καὶ ὠραῖοι καὶ σοφοί.

— Ἀληθῶς, ἀλλ' ἤθελον εἶσθαι ἔτι σοφώτεροι, ἐάν ἦσαν ὀλιγώτερον ὠραῖοι, εἶπεν ὁ Ραββίνος, θέλων νὰ δώσῃ τοιοῦτοτρόπως εἰς αὐτὴν νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἡ ὠραιότης εἶναι πάντοτε συνωδευμένη μὲ τὴν ἀλαζονείαν, ἡ ὁποία ὡς γνωστὸν δὲν ἄγει πρὸς τὴν σοφίαν.

Ὅταν οἱ Αἰγύπτιοι ἐπνίγησαν εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν, οἱ ἀγγελοὶ ἠθέλησαν νὰ ψάλλωσιν ὕμνον ἐπινίκιον, ἀλλ' ὁ Κύριος τοῖς εἶπεν «Ἐνῶ τὰ πλάσματά μου καταστρέφονται σεῖς θέλετε νὰ ψάλλητε!»

ΝΕΩΤΑΤΑΙ ΕΝ ΠΟΜΠΗΙΑΙ.

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ.

Ἄπαντες γινώσκουσι τὴν παράδοξον τύχην τῆς ἀρχαίας πόλεως Πομπηίας, ἥτις, κατακλυσθεῖσα ὑπὸ τοῦ Βεζουβίου ἄλλοτε, καὶ μείνασα τοσοῦ-

τους αἰῶνας κεκρυμμένη ὑπὸ τὴν γῆν, ἀνεφάνη μετὰ ταῦτα εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἤδη μένει εἰκὼν ζῶσα, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ ἀρχαίου ῥωμαϊκοῦ κόσμου. Παραλείποντες τὰς προηγουμένως γενομένας πολυτίμους ἀνακαλύψεις, περιοριζόμεθα ν' ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα τὰς ἀπὸ τῆς μεταπολιτεύσεως γενομένας, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον μεταφράζομεν ἄρθρον τι καταχωρισθὲν ἐν τῇ Ἐπιθεωρησει τῶν δύο Κόσμων.

Οὐδὲν ζωηρότερον, λέγει ὁ γράψας τὸ ἄρθρον Marc-Monnier, τῆς ἐργασίας τῶν ἀνασκαφῶν ἐκεῖνων. Οἱ ἄνδρες σκάπτουσι τὴν γῆν, σμῆνη δὲ κορασίων ἀναδράμουσι κατὰ συνεχῆσαν φέροντα εἰς τὰς χεῖρας τὰς κοφίνους των. Τὰ κοράσια ταῦτα εἰσὶν εὐλύγιστοι χωρικάι συλλεγόμεναι ἀπὸ τῶν πλησιοχώρων κωμῶν τὸ πλεῖστον αὐτῶν μέρος ἐργάζοντο εἰς τὰ ἐργαστάσια, ἅτινα σήμερον μένουσι κεκλεισμένα ἕνεκα τῆς μεγάλης τῶν ἀγγλικῶν ὑφασμάτων ἐπιδρομῆς καὶ τῆς ὑψώσεως τῶν τιμῶν τοῦ βάμβακος. Οὐδεὶς ὑπόπτεισε ποτὲ ὅτι ἡ ἐλευθέρᾳ συναλλαγῇ καὶ ὁ ἀμερικανικὸς πόλεμος ἐμελλον νὰ χορηγήσῃσι τοιαύτας ἐργατίδας διὰ τὴν ἀνασκαφὴν τῆς Πομπηίας.

Ἀλλὰ τὰ πάντα εἰσὶ δυνατὰ ἐν τῷ κόσμῳ. Τρέχουσι λοιπὸν, γεμίζουσι τὰς κοφίνους των μὲ χῶμα καὶ σποδὸν, τὰς φορτώνουσι ἐπὶ τῶν κεφαλῶν των, βοηθούμεναι ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν, διὰ μιᾶς ζωηρᾶς καὶ ταχείας κινήσεως, καὶ οὕτω ἀπέρχονται, κατὰ συνεχῶς ἀνανεουμένους θιάσους, εἰς τὸν σιδηρόδρομον, διασταυρούμεναι μετὰ τῶν ἐπιστρεφουσῶν συνεργατιδῶν των. Τὰ κατεσχισμένα καὶ ζωηρῶς κεχρωματισμένα ῥάκη των δίδουσι αὐταῖς ζωγραφικωτάτην ὄψιν ὀδεύουσι δὲ μεγάλοις βήμασι ποδῆρη φέρουσαι χιτῶνα, ὑπὸ τὸν ὁποῖον διαγράφονται αἱ κινήσεις τῶν γυμνῶν σκελῶν των, καὶ ὅστις διακυμαίνεται ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ὅπισθεν αὐτῶν, ἐνῶ οἱ βραχιόνες των, ἐν σχήματι κληροφόρου τινός, ὑποβαστάζουσι τὸ ἐπὶ τῶν κεφαλῶν των βαρὺ φορτίον, ὑπὸ τὸ ὁποῖον ὁμοῦς οὐδόλωσ κερτοῦται τὸ σῶμά των. Πάντα ταῦτα εὐρίσκονται ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς τὰ κατὰ μικρὸν ὑπὸ τὴν γῆν ἀναφανιόμενα μνημεῖα, καθ' ὅσον τὸ ἔδαφος ταπεινοῦται. Ἄν οἱ ξένοι περιηγηταὶ δὲν διατάραττον τὴν τοιαύτην ἀρμονίαν, ὁ ἱστάμενος ἐν μέσῳ τοῦ Οὐίργιλλίου τούτου χωριογραφήματος, ἐν μέσῳ τῶν ἀμπελίνων στεφάνων καὶ ἀπέναντι τοῦ ὑπὸ τὸν ἀρχαῖον οὐρανὸν καπνίζοντος Βεζουβίου, θὰ ἠρώτα μὴ ἄρα ἄπασαι αἱ φίλεργοι αὐταὶ κόραι, αἱ

πορευόμεναι καὶ ἀνερχόμεναι, εἰσὶν αἱ δοῦλαι τοῦ ἀτυνόμενου Πάνθα, εἴτε τοῦ διουμβίρου Ὀλκονίου; Αἱ ἀνασκαφαὶ αἱ γινόμεναι κατὰ τὸ νέον σύστημα, φέρουσιν εἰς ἀξιόλογα ἀποτελέσματα. Οἱ ἀνώτεροι ὄροφοι τῶν οἰκιῶν, ὧν τὰ ἴχνη ἐξηλείφοντο ἀπανταχοῦ σχεδὸν διὰ τοῦ ἀρχαίου συστήματος, ἐξεδήλωσαν πάραυτα τὴν ὑπαρξίν των, διότι ἀνακαλύπτονται μεγάλα τεμάχια τοίχων ἰστάμενα εἰσέτι ὄρθια. Ἀνεκάλυψαν μάλιστα ἐξώστας, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἐξωτερικὰ θεωρεῖα, προέχοντα πρὸς τὸ μέρος τῆς ὁδοῦ καὶ περιζωννύοντα τὸν πρῶτον ὄροφον πλείστων οἰκιῶν ἦσαν δὲ κτιστοὶ καὶ ὑπεραστάζοντο ὑπὸ ἰσχυρῶν ζυλίνων στηριγμάτων, τὰ ὁποῖα ἤδη ἀνανεοῦσι ὅπως ἐπιδιορθώσωσιν αὐτούς. Οἱ ἐξώσταί οὗτοι, οἵτινες ἐσχημάτιζον εἰδὸς τι παρόδων διατεταμένων ὑπὸ παραθύρων, μᾶς δίδουσι τὸ πρῶτον παράδειγμα τῶν πολλάκις ἐν ἀρχαίῳ χωριογραφῆμασιν ἀπαντωμένων *maesianum*, τὰ ὁποῖα μέχρι τοῦδε ἀπέδιδον εἰς μόνην τὴν φαντασίαν τῶν τοιχογράφων. Γινώσκουμεν ἤδη ὅτι οἱ ἐξώσταί ἐκεῖνοι ἦσαν ἀντιγεγραμμένοι ἀπὸ τὴν φύσιν ἐκ τοῦ πρώτου δὲ τούτου παραδείγματος γενόμενοι προσεκτικὸι οἱ εἰδήμονες τῆς τέχνης, ἀνεύρον τὰ ἴχνη των ἐν τῷ ἀνωτάτῳ ὄροφῳ πολλῶν οἰκιῶν παρακειμένων εἰς βραχείας τινὰς ὁδοὺς. Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη ἀνατρέπει ἐξ ὀλοκλήρου τὰς θεωρίας ἃς ἐπλάσαν περὶ τῆς ἀπομονώσεως τῶν ῥωμαίων οἰκογενειῶν. Ἀφοῦ ὁ καθηγητὴς **Overbeck** ἀνεζήτησεν ἐπιστημονῶς τὴν μεταξὺ ἀρχαίων καὶ νεωτέρων οἰκιῶν διαφορὰν ἐν τῷ ἀξιολόγῳ καὶ ὀγκώδῃ αὐτοῦ περὶ Πομπηίας συγγράμματι, ὃ ἐγράψε χωρὶς κἂν νὰ θέσῃ τὸν πόδα ἐν τῇ πόλει ἐκεῖνη, εὗρεν ἐπὶ τέλους αὐτὴν ἐν τῷ ὅτι αἱ τῶν ἀρχαίων οἰκίαι, ἄσχετοι ὅλως πρὸς τὰς ὁδοὺς, ἦσαν ἐστραμμέναι πρὸς τὰ ἔσω ἐφ' ἑαυτάς, κατὰ τινὰ τρόπον, περιελισσόμεναι, καὶ ὅτι τὰ δωμάτια των συνεσωρεύοντο περὶ τὰς ἐσωτερικὰς αὐλάς, τὸ τε αἶθριον καλούμενον καὶ τὸ περιστύλιον, ὅθεν ἐλάμβανον ἀποκλειστικῶς τὸ φῶς. Ἡ θεωρία τοῦ σοφοῦ Γερμανοῦ ἀνακαίρεται ἤδη, ὡς ἀνηρέθη καὶ ἕτερος αὐτοῦ συναδελφός, δημοσιεύσας, ὡς λέγουσι, πολύτομον σύγγραμμα ὅπως ἀποδείξῃ ὅτι ἡ χρῆσις τῶν ὑέλων ἦτο ἀγνωστος εἰς τοὺς ἀρχαίους. Ὁ παχὺς οὗτος τόμος μόλις εἶχε φανῆ ὅτι ἀνεκάλυψαν ὑέλους εἰς τὰ λουτρά τῆς Πομπηίας.

Εἶναι ἄρα ἀποδειγμένον ἤδη ὅτι αἱ οἰκίαι

τῶν Ῥωμαίων δὲν ἦσαν ἄσχετοι πρὸς τὰς λεωφόρους, καὶ ὅτι ἀπεναντίας ἐβλεπον ἀπὸ τῶν οἰκιῶν εἰς αὐτάς διὰ τῶν παραθύρων τοῦ *moenianum*. Ἡ ὅλως μεσημβρινὴ αὕτη διάθεσις, ἣτις συμφωνεῖ κάλλιστα μὲ τὰ ἄθηνα καὶ τὸν ἰδιωτικὸν τῶν Ἰταλῶν βίον, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ παραμεληθῆ ὑπὸ τῶν προγόνων των.

Ὅτε τελευταῖον ἐπεσκέφθην τὰς ἀνασκαφὰς, ἀνεσκαπτον περίεργόν τινα οἰκίαν, ὅπου τὴν πρῶτην εἶχον ἀνεύρει, ἐν τῷ γραμματοφυλακείῳ, μικράν τινα ζωηροτάτην γραφὴν, ἐν ἣ παρίστατο μὲ σπινθηροβολοῦντας ὀφθαλμοὺς ὄρθιος νεανίας τις πρὸ γυμνῆς κατακεκλιμένης γυναικὸς, ἣς ἡ κόμη ἦν εἰργασμένη μετ' ἐξαιρέτου λεπτότητος, ὥστε ἐφάνετο μᾶλλον ἔργον ἀρχαίου Γερμανοῦ καλλιτέχνου. Ὁ ἐργάτης ὅστις εἶχεν ἀφαιρέσει τὴν κἀλύπτουσαν αὐτὴν ὕλην, ἰδὼν τὸ γνωστὸν τοῦτο σύμπλεγμα, ἀνέκραξε πάραυτα «εἶναι ὁ Βάχχος καὶ ἡ Ἀριάδνη.» Καθ' ἣν στιγμὴν εἶχον ἀφίχθῃ, ἐκαθάριζον τὸ περιστύλιον, ὅπερ ἦν κεκαλυμμένον ἐτι ὑπὸ στρώματος κισσήρεως πάχους τριῶν ποδῶν. Ἡ ἀριστερὰ πλευρὰ ἦτο ἅπασα πεπληρωμένη ὑπὸ μιᾶς καὶ μόνης μεγάλης γραφῆς, ἐν ἣ εἰς λέων, ἔχων μέγεθος μεγαλείτερον τοῦ φυσικοῦ, παρίστατο ἀκίνητος καὶ ἀπαθὴς πρὸ μοιουῦ ἐφορμῶντος κατὰ τινος ἄρκτου. Ἡ γραφὴ αὕτη ἀναμφιβόλως δὲν εἶναι ἀριστοτέχνημα, ἀλλ' ἐκπλήττει κατὰ πρῶτην ὄψιν, καθότι ἐνυπάρχει ἐν αὐτῇ ὅ,τι ἦν ἀναγκαῖον, ἢ κίνησις τουτέστιν καὶ ἡ ζωὴ.

Τὰ μικρὰ τῆς τέχνης ἀντικείμενα καταθέτουσιν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐπιστάτου τινὸς μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ ἐφόρου. Οὗτος σημεῖοί τὰ διὰ τὸ μουσεῖον τῆς Νεαπόλεως ὀριζόμενα ἀντικείμενα, ἐκ δὲ τῶν πρὸς μεταφορὰν ἀποβλήτων καὶ τῶν θραυσμάτων, ἅτινα ἄλλοτε ἀπερρίπτοντο, συνέστησεν, ἐν αὐτῇ τῇ Πομπηίᾳ, μικράν τινα συλλογὴν ἀρκετὰ πλουσίαν καὶ ἀξίαν μελέτης. Ταῦτα εἶναι ἐπιπλα, οἰκιακὰ σκεῦη, καὶ παντοδαπὰ ἐργαλεῖα, ἕτερα ὀρειχάλκινα, δι' ὧν οἱ ἀρχαῖοι ἐστηρίζον τὰ ὀπίσθια τῶν ὑποδημάτων των, καὶ ἐξ ὧν ἐκδηλοῦνται ὑπερμεγέθεις οἱ πόδες τῶν ἀρχαίων χωρικοὶ τινες τῶν μεσημβρινῶν ἐπαρχιῶν φέρουσι καὶ σήμερον ἐτι ὅμοια ὑποδήματα. Ἐπίσης κλίβανοι, κινητὰ μαγειρεῖα, δύο σιδηρεῖα θύραι, καὶ ἐκεῖναι, πρὸς ταῖς λοιπὰς, δι' ὧν ἐκλείετο τόσῳ ἐρημητικῶς εἰς νεωστὶ ἀνακαλυφθεὶς κλίβανος, ὥστε δὲν εἰσέδυσεν ἐν αὐτῷ οὐδ' εἰς σταγῶν ὕδατος, οὐδεμίαν δραχμὴν σποδοῦ. Ὁ

γδοήκοντα καὶ εἰς ἄρτοι, ὅς εἶχον θέσει ἐντὸς ὅπως ἐψηθῶσι τῇ 23 νοεμβρίου τοῦ 79 ἔτους, καὶ οἱ ὁποῖοι ἐξήχθησαν εἰς μετὰ τὸν ἄλλον τῷ 4862, ἄπαντες ἄθικτοι, σκληροὶ κατὰ τι καὶ μέλανες, καὶ ἀπομουμιωμένοι, οὕτως εἰπεῖν. ἀλλ' ἐντελῶς διατετηρημένοι, στρογγύλοι δὲ καὶ πυκνοὶ ὡς κολλύραι· ἐξήκοντα καὶ εἰς ἐκ τῶν ἄρτων τούτων, ὧν ἕκαστος ζυγίζει ἐν κιλόγραμμον, τηροῦνται ἐν τῷ μουσεῖῳ τῆς Πομπηίας. Ἔτερα ἐδώδιμα μένουσιν εἰς τὰ ἐκδοχεῖα ὅπου καὶ εὐρέθησαν· κάρυα, λόγου χάριν, λεπτοκάρυα, ὄστρακα καὶ κόκκαλα μικρῶν ἰχθύων (πιθανῶς τριχιδῶν) σῖτος, σῦκα, ἐλαίαι, κρόμμουα, φασίλοι καὶ φακοί. Παραλείπω πλείστα ἐξ ὑέλου καὶ ἐκ γῆς ὀπτῆς ἀντικείμενα, πινάκια, κύπελλα, ὑποκητήρια, κιβώτια, ὑέλους καὶ διαφόρων σχημάτων φιάλας, ἰδίως τινὰς ὁμοίας πρὸς τὰς τῶν οἰνοπωλῶν τῆς Νεαπόλεως. Καὶ ποῖα ἄλλα ν' ἀναφέρω προσέτι; εἰσιτήρια θεάτρου, σταθμὰ ἐκ μαρμάρου εἴτε μολύβδου, ἄγκιστρα δι' ἀλιεῖαν καὶ ἄλλα παντοειδῆ ἐργαλεῖα· γλυφίδας, κοπίδια, λαβίδας, σφύρας, πελέκεις, ἀξίνας, λίσγους καὶ δρέπανα δι' ὄργωμα, χρώματα ἐντὸς τῶν ἀγγείων των, κλεῖθρα, σφαίρας καὶ κλειδάς, τεμάχια κατερριμμένης μαρμαροκονίας, δείγματα ἀπάντων τῶν μαρμάρων εὐρέθησαν ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς, τέλος δύο ἐξ ὀρειχάλκου τραπέζας μὲ διεδρα, *bisellia*, πεποικιλμένας διὰ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου. Καὶ ταῦτα οὐδὲν ἄλλο εἰσὶν ἢ ἀπόβλητα καὶ συνηρημένα συντρίμματ' τὰ λοιπὰ ἀξία λόγου μετεκομίσθησαν εἰς τὸ μουσεῖον τῆς Νεαπόλεως. Θελήσας νὰ μάθω ἀκριβῶς τὸν ἀριθμὸν τὸν ἐκ τῆς Πομπηίας ληφθέντων ἀντικειμένων διὰ τὸ μουσεῖον τοῦτο μετὰ τὴν ἐπανάστασιν, ἢ τοῦλάχιστον ἐπὶ τῆς ἐφορείας τοῦ κ. **Fiorelli**, συνεβουλεύθην τὰ βιβλία τῶν ἐλέγχων, ἅτινα κρατῶνται μετὰ μεγίστης τάξεως. Ἠρίθμησα χίλια πεντήκοντα διάφορα ἀντικείμενα, ὁ ἀριθμὸς δ' οὗτος, εἰ καὶ ἱκανῶς μέγας, θὰ ἐμεγαλύνετο ἐτι μᾶλλον, ἐὰν τὰ ὁμοειδῆ ἐξ αὐτῶν δὲν ἐτίθεντο ἄπαντα ὑπὸ ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν. Τοιοῦτον ἦν τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἀνασκαφῶν κατὰ τὰ δύο καὶ ἡμισυ τελευταῖα ἔτη, χάρις εἰς τὴν ἰταλικὴν ἐνότητα.

Εἶναι πολυμῆρον ν' ἀρχίσῃ τις τὴν περιγραφὴν τῶν θησαυρῶν ἐκεῖνων. Ἐν μόνον ὀρειχάλκινον ἀντικείμενον, μία περικεφαλαία παλαιστοῦ καλυπτομένη ὑπὸ ἀνάγλυφον, θὰ ἐξήντηι τὴν ὑπομονὴν τοῦ Ὀμήρου, ὅστις, ὡς γνωστὸν, δὲν ἐ-

πτοεῖτο ἐκ τῶν περιγραφῶν. Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων καὶ γνωστῶν ἤδη λειψάνων, πρὸς ἃ προσθετέον χειρουργικὰ τινὰ ἐργαλεῖα, σειράς ὀλοκλήρους χυτῶν, θερμάστρας, πλάστιγγας, μύλους ζυμαρικῶν, μίαν κεφαλαίαν ἵππου, σταθμὰ, ἑκατοντάδας στροφιγγῶν, μίαν πλουσίαν συλλογὴν φιαλίδων, προχῶν, κογχυλῶν καὶ τριπόδων, φυλακτήρια, ὀρειχαλκίνοους φαλλοὺς πτερωτοὺς τε καὶ ἀπτέρους, — ἀξία περιγραφῆς θὰ ἦσαν προσέτι πολυπληθῆ ἐργαλεῖα, ἐσχάραι, πύραυλα εἴτε θερμαντήρια, περὶ ἕτερα πάντα κατὰ διπλοῦν λόγον, ὡς οἰκιακὰ σκεῦη καὶ ὡς τεχνικὰ ἔργα, τεκμήρια πολύτιμα τῆς κομψῆς καὶ εὐφυοῦς βιομηχανίας ἣς τοσαῦτα δείγματα ἔδωκεν ἡμῖν οἱ ἀρχαῖοι. Μία τῶν τοιούτων μηχανῶν εἶναι ἀπλῆ τις ἐσχάρα, περιέχουσα μίαν ὀρειχάλκινον θερμάστραν καὶ σιδηρᾶν τινὰ κιγκλίδαν, ἣς οἱ μοχλοὶ εἰσὶ κοίλοι, ὅπως τὸ ὕδωρ εἰσχωρῆ ἐντὸς καὶ ἐλαττώσῃ τὴν ἰσχύον τοῦ πυρός. Ἐξωτερικῶς ἡ ἐσχάρα αὕτη ἔχει σχῆμα ἀγγείου, ἔχοντος τεσσάρων ποδῶν ὕψος, στηριζομένου ἐπὶ τριῶν ποδῶν λέοντος, καὶ φέροντος ἀντὶ λαβῶν ἀθλητῶν ζεύγη. Δύο χεῖρες γεγλυμμέναι χρησιμεύουσιν ἐπίσης ὡς λαβᾶ', ὅπως μετακινῆται ἡ δυσκίνητος αὕτη μηχανή, εἰς τῆς ὁποίας τὸ ἐπίπωμα ὑπέρεται παῖς ἐπιβαίων δελφίνα. Ἀδύνατον εἶναι ν' ἀριθμῆσωμεν τοσαῦτα πλούτη, οἷον πολυτίμους λυχνοστάτας, ὀρειχάλκινα γεγλυμμένα καὶ τορευτὰ ἀντικείμενα, πολυἀριθμὰ δακτύλια φέροντα γεγλυμμένας λίθους, (ἐν μεταξὺ τῶν ἄλλων, οὐ ἡ σφενδόνη περιδέει μεγαλοπρεπῆ ὄνυχον), ἐνώτια ἔχοντα σχῆμα σκελίδων σκοροῦδου, ἀργυρᾶν τινα πλάκα ἀφ' ἣς ἐξέρχεται ἡ Ἀμάλθεια βαστάζουσα τὸ κέρας αὐτῆς καὶ δέπας ἐν τῇ χειρὶ τὴν περίφημον χρυσὴν λυχνίαν, ζυγίζουσαν τριάκοντα καὶ τρεῖς οὐγγίας, ἣτις μόνη θ' ἀπέτελει πλουσίαν οἰανδῆποτε συλλογὴν, εἴποτε ἡ ἐργασία ἦν ἀξία τῆς ὕλης τὸν ἐξ ἠλέκτρου ἐρωτιδέα, φέροντα φενάκην ἐκ πολυἀριθμῶν κυλίνδρων, τὸ ὠραῖον χρυσοῦν τοῦ Οὐτέλλου νόμισμα, ἀγάλματα ἐκ παντοίας ὕλης, ὀρειχάλκινα, μαρμάρινα καὶ ἀργυρᾶ' ἕνα Ἑρμῆν καθεζόμενον, ἕνα μονιὸν προσβαλλόμενον ὑπὸ κυνός, ἕνα ὄφιν ἀνορθούμενον ἐπὶ τῆς ἐλικοειδῶς περιεστραμμένης οὐρᾶς του, φυσιογνάθους παιδᾶς, χρυσίμους εἰς διακόσμησιν πηγῶν, ἕνα, πρὸς τοῖς ἄλλοις πεφοβισμένον ἕνεκα βατράχου ὃν εἶδεν ἀναμέσον τῶν σκελῶν του' μίαν Ἀναδυομένην Ἀ-

φροδίτην περιστρέφουσαν τὰς τρίγας αὐτῆς, μικρὰς ἀπείρους προτομάς, τέλος θαυμαστόν τι ἀριστούργημα, τὸ μᾶλλον ἐξαιρετικὸν ἀφ' ὅσα ἐξήχθησαν ποτε ἀπὸ τῆς Πομπηίας, τὸν πολυθρόνλητον Νάρκισσον. . .

Τέλος ὀφείλω ν' ἀναφέρω καὶ τινὰ μόλις ἀρχομένην συλλογὴν πρὸς χρῆσιν τῶν μελλόντων ζωολόγων. Ἡ συλλογὴ αὕτη, καλουμένη Faune de Pompéi, ἔσται μοναδικὴ ἴσως ἐν τῷ κόσμῳ καθ' ἑκάστην ἐκθάπτουσι τέρατα διάφορα, καὶ μάλιστα σιγαλῶν ἀνθρώπων προκατακλισμίων, εἰ καὶ μέχρι τοῦδε οὐδόλως εὐρέθησαν ὅσα τῶν συγχρόνων τοῦ Χριστοῦ. Τὸ μουσεῖον τῶν ἐκ τῆς Πομπηίας ζῶων εἶναι εἰσέτι πτωχόν, πλουτίζεται ὅμως καθ' ἑκάστην. Εὐρίσκονται ἤδη ἐν αὐτῷ ἐξ χελῶναι, δύο αἶγες, πέντε κύνες, ἐν κρῶνιον καὶ ὄπλα ὄνου, ἐν μικρὸν χοιρίδιον εἰσέτι μένον ἐντὸς τῆς ὀρειχαλίνης χύτρας, ὅπου ἐψήντητο καθ' ἣν στιγμὴν ἐγένετο ἡ τρομερὰ ἐκκρηξις.

Αἱ ἐφημερίδες *Bulletino Archeologico italiano* τοῦ κ. Minervini, καὶ *Giornale degli Scavi* τοῦ κ. Fiorelli εἰσι πρὸς τὸ παρὸν αἰ μόναι πηγαί, ἃς θέλομεν συμβουλευθῆ ἐν τῇ ἐκδρομῇ ἣν μένει νὰ κάμωμεν ἔτι. Θέλομεν παραμείνει ἐπ' ὀλίγον μετὰ τῶν δύο τούτων σοφῶν ὀδηγῶν εἰς τὰς νεωστὶ ἀνακαλυφθείσας οἰκίας, ἃς ἐσπούδασαν οὗτοι μετὰ πολλῆς τῆς προσοχῆς, χωρὶς νὰ τολμήσωμεν νὰ ἐκφέρωμεν τὰς ἰδίας ἡμῶν κρίσεις ἐπὶ τῶν νέων ἐκείνων οἰκοδομημάτων, ἅτινα ἐξέρχονται κατὰ μικρὸν εἰς τὸ φῶς, καὶ μολονότι μένουσιν ἄμορφα εἰσέτι καὶ ἐγκλωσμένα κατὰ τὸ ἥμισυ ἐντὸς τῆς κισσῆρας, δεικνύουσιν ὅμως συγκεχυμένως πως τὰ λείψανά των εἰς τὰς ἐπιμόρους ἐρεῦνας τῆς ἐπιστήμης. Θέλομεν προχωρήσει λοιπὸν περιπατοῦντες ἄνω τῶν τοίχων, ἐπὶ ἐδάφους ἀσταθοῦς καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ καθαρισμένου, οὐδόλως παραμένοντες ἀπέναντι μυρίων ἄλλων ἀντικειμένων ἅτινα ἀπαντῶμεν εἰς ἕκαστον ἡμῶν βῆμα.

Ἰδὲ ἐν πτώμα μένον ἔτι εἰς τὴν θέσιν του, κεκλιμένον ἐν τῷ δωματίῳ ἐνθα εἶχε καταρῦγει, καὶ τηροῦν τὸ σχῆμα ὅπερ ἔλαβεν ἐπελθόντος τοῦ θανάτου. Ἰδὲ μακρύτερον ἔτι τὸν κλίβανον ἐν ᾧ ἐψήνοντο οἱ πολυθρόλλητοι ἄρτοι καθ' ἣν στιγμὴν ἐγένετο ἡ καταστροφή μετ' αὐτὸν τὸ ἐργαστήριον τοῦ γναφέως, μέλαν ἄπαν ἐκ τῶν διὰ τοῦ ἄνθρακος ἀρχαίων σημειώσεων, εἶτα τὸ ἐργαστήριον τοῦ βυρσοδέψου, μετὰ τῆς

ἐκ τιτανολίθου τραπέζης, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὁ βιομήχανος οὗτος, Μάρκος Νόνος Καμπάνιος, καλούμενος (γηραιὸς στρατιώτης τοῦ ἐνάτου συντάγματος, τῆς ἑκατονταρχίας τοῦ Καισίου), ἔκρουεν εἰρηνικῶς τὰ δέματά του, μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του ἀπὸ τῶν ἐκστρατειῶν τοῦ ἀνευρομάλιστα τὴν κοπίδα του καὶ ἄλλα τῆς τέχνης του ἐργαλεῖα. Τὸ ὄνομα τοῦ ἀπομάχου εἶναι γεγραμμένον διὰ γλυφίδος, μετὰ τῶν πληροφοριῶν ἃς προανέφερον, ἐπὶ τοῦ νοποῦ τοῦ τοίχου ἐπιχρίσματος. Ὁ ἄνθρωπος ἀναφαίνεται ἀπανταχοῦ τῶν ἀναζωογονουμένων ἐκείνων λίθων. Ἡμέραν τινὰ παρετήρησα ἐπὶ τοῦ μετώπου οἰκίας τινὸς ἐξωγραφημένον ἐλέφαντα, φυλαττόμενον ὑπὸ πυγμαίου, καὶ ὄφιν περιελισσόμενον περὶ αὐτὸν, ἄνωθεν τοῦ ὁποίου ἐφαίνοντο δύο ἐπιγραφαὶ ἐρυθροῦ χρώματος καὶ ἃς ἀμέσως ἠδυνήθην ν' ἀναγνώσω· ἡ μία ἐξ αὐτῶν εἶχεν ὡς ἐφεξῆς. *Sittias restituit elephantum*, ἡ δὲ δευτέρα· *Hospitium hic locatur, triclinium cum tribus lectis et com...* (*commodis?*), τουτέστιν « Ὁ Σίτιος ἐθεράπευσε τὸν ἐλέφαντα. Ξενοδοχεῖον δὲ ἐν οἰκίῳ τρίκλινον μὲ τρεῖς κλῖνας καὶ πᾶσα ἐπιθυμητὰ ἄνεσις. » Ἡ ἐπιγραφή δὲν ἐψεύδετο, καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἄνεσιν, νομίζω ὅτι οἱ ἀρχαῖοι τῆς Πομπηίας κάτοικοι, ὡς οἱ σημερινοὶ Νεαπολιτανοὶ, δὲν ἐδεικνύοντο ποσῶς δύσκολοι· ἀλλὰ τίς ἦτο ἄρα ὁ ξενοδόχος Σίτιος; Ὁ κ. Φιορέλλης, ὅστις γινώσκει κατ' ὄνομα πάντας τοὺς κατοίκους τῆς νεκροπόλεως του, καὶ αὐτὰς προσέτι τὰς συγγενείας των, τὰς γενεαλογίας καὶ αὐτὰ τὰ ἐνδόμυχα των, μᾶς λέγει ὅτι εἰς Π. Σίτιος Νοκέρας, πολεμησίας ἀνδρείως ἐν Ἀφρικῇ κατὰ τοὺς ἐμφυλίους πολέμους, ἔλαθε παρὰ τοῦ Καίσαρος δωρεάν γαίας ἐκτεταμένης, ἃς διήρθεσεν εἰς τέσσαρας ἀποικίας, δόσας αὐταῖς, ὡς γίνεται καὶ σήμερον ἐν Ἀμερικῇ, ὀνόματα ληφθέντα ἐκ τῆς γενεθλίου χώρας. Ἰπῆρχε λοιπὸν ἀποικία τοῦ Σάρνου καὶ ἕτερα ἀποικία Ἀφροδίτης, ἐφεστῆαι θεᾶς τῶν Πομπηϊανῶν, ὡς εἶναι γνωστὸν, οἵτινες ἐλάτρευον ἐν αὐτῇ, ὡς καὶ ἐν τῇ Ἰσίδι, τὴν *φυσικὴν θεάν*, τουτέστι τὴν Φύσιν. Ὁ ξενοδόχος Σίτιος κατήγετο ἴσως ἀπὸ τοῦ στρατιώτου τοῦ Καίσαρος, καὶ ὁ τοῦ παρασήμου τοῦ ἐλέφας θὰ ἦτο πιθανῶς ἀνάμνησις τῆς Ἀφρικῆς. Κατὰ τὴν τελευταίαν μου ἐπίσκεψιν, αἱ ἐπιγραφαὶ εἶχον σχεδὸν ἐξαλειφθῆ, ὡς ἐπίσης καὶ τὸ κολοσσαῖον ζῶων.

Ὀλίγον χαμηλότερον, εἰς τὴν αὐτὴν ὁδὸν, ὑπάρχει περίεργός τις μικρὰ οἰκία, ἡ οἰκία τοῦ Σηρικίου. Τὸ ὄνομα τοῦτο εὐρίσκεται δις γεγραμμένον κατὰ γενικὴν ἐπὶ σφραγίδος εὐρεθείσης ἐν τινι δωματίῳ, καὶ κατ' αἰτιακὴν ἐρυθροῦ γράμματος ἐν τῷ μετώπῳ τῆς οἰκίας. Τίς ἦν ἄρα ὁ κύριος τῆς οἰκίας; Σύρος τις τὴν καταγωγὴν ἢ ἔμπορός τις σερικῶν ὑφασμάτων; Τὸ ὄνομά του ἐπιτρέπει ἀμφοτέρως τὰς ὑποθέσεις, ἐν πάσῃ περιπτώσει ὅμως ἦτο ἔμπορος. Εἰς τὸ ἄκρον τῆς ἀνωφερῆς κατὰ τι διαδῶν εἶχε σημειώσει ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὴν ἐπομένην εἰλικρινεστάτην ἐπιγραφὴν. *Salve lucrum* (Χαίρετε κέρδη). ! Δύο λέξεις ἤδη καὶ περὶ τῶν διαιρέσεων τοῦ οἰκίσκου τούτου. Οὗτος περιλαμβάνει μικρὸν ἀριθμὸν δωματίων ἐν αἰθρίῳ γυμνῶν, εἰς τὸ βάθος τοῦ ὁποίου ἀνοίγεται ἐν ἀπλοῦστατον δωμάτιον, ὃ ἦν πιθανῶς τὸ γραφεῖον τοῦ Σηρικίου. Ἐν τῷ δωματίῳ τούτῳ εὗρον τὴν σφραγίδα του καὶ τὸν σκελετὸν οἰκιδίου κυνός. Μικρὰ τις πάροδος φέρει εἰς τινὰ κήπον κυκλοῦμενον ὑπὸ στοῶν, ὧν αἱ στῆλαι μένουσιν εἰσέτι ὄρθιαι· ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ κήπου ἕτεραί πράσιναι στῆλαι· ἐθάσταζον ἴσως ἀναδεδνδράδα τινά. Ἀριστερότερον τῆς στοᾶς, βῆθμίδες τινές, διερχόμεναι ἄνωθεν θύρας τινὸς, ἐφερον εἰς τὸ περιστύλιον ἑτέρας μᾶλλον ἀξίας λόγου οἰκίας. Ἐτέρα πάροδος, φέρουσα ἀπὸ τοῦ κήπου εἰς τὴν ὁδὸν, διήρχετο μαγειρεῖον ἔχον κλίβανον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου, κατὰ τὸ 79 ἔτος, εἶχον καταρῦγει μία αἶξ καὶ τέσσαρες χελῶναι, ἃς ἐξέβαλον τὴν 14 μαρτίου τοῦ 1862 ἔτους, ὁμοῦ μὲ τὸν ἐν τῷ τραχήλῳ τῆς αἰγὸς ἀνηρτημένον κώδωνα. Ἄνω τοῦ κλιβάνου τούτου, ὡς σημεῖον ἀφθονίας καὶ εὐθυμίας, ἦν γεγλυμμένος φαλλός. Ἀλλὰ μὴ λησμονώμεν τὸν ἐν τῷ μαγειρεῖῳ τούτῳ σκῆδον, ἐν ᾧ ἦν ἐξωγραφημένη θυσία, εἰς δὲ τὸν παράπλευρον ὄνος μὲ τρομερὰ ὄτα, ὅστις ἐλάτρευετο ὑπὸ τῶν μυλωθρῶν καὶ ἀρτοποιῶν. Οὐδὲν παραδοξότερον τῆς μεσημβρινῆς ταύτης θρησκείας ἦτις, οἰαδήποτε εἶναι, εἶτε καθολικὴ εἶτε εἰδωλολατρικὴ, εἰσχωρεῖ ἀπανταχοῦ, μέχρι τῶν πενιχοτέρων ἐνδικιτημάτων, μετὰ τῆς πολυαριθμοῦ συνοδίας τῶν συμβόλων, μυστηρίων, ἰσχύος καὶ προστασίας, καὶ ἐπινοεῖ ἕνα ἅγιον καὶ ἕνα Θεὸν διὰ πᾶσαν περίπτωσιν, δι' ἑκάστην μικρὰν τοῦ βίου περιπέτειαν.

Ὁ στενὸς οὗτος οἰκίσκος, οὗ τὰ δωμάτια εἶναι τόσῳ μικρὰ ὥστε οὐδὲ κἂν χωρεῖ ἐν αὐτοῖς μία νεαπολιτανικὴ κλίνη, περιλαμβάνει ἑτέρας δύο

διαίσεις, μίαν ἐξέδραν καὶ ἐν τρίκλινον, ἅτινα δύνανται νὰ καταταχθῶσιν ἐν τοῖς ὠραιότεροις ἀπάσης τῆς πόλεως. Ἡ ἐξέδρα εἶναι μεγάλη αἰθουσα ἀνοιγομένη πρὸς τὸ αἰθρίον, δηλονότι πρὸς τὴν πρώτην αὐλήν, θύρα δὲ τις συγκεκαμμένη προάγεται ἐπὶ ἐδάφους ψηφιδωτοῦ. Οἱ τέσσαρες τοῖχοι ἦσαν κεκαλυμμένοι μὲ γραφὰς τηρηθείσας μέχρι τοῦδε ἀνεπάφους καὶ ἱκανῶς νωπᾶς· ἡ ἐν τῷ μέσῳ μάλιστα γραφή, ἣτις εἶναι ἀντιμέτωπος πρὸς τὴν εἰσοδὸν, ἐφελκύνει ἀμέσως τὸ βλέμμα καὶ ἐπὶ πολὺ κατακτᾷ αὐτό· παριστᾷ δὲ τὸν Ἡρακλῆα ἠττώμενον ὑπὸ τῆς μέθης καὶ τοῦ ἔρωτος. Ἐν τῇ γραφῇ ἐκείνῃ ἐπικρατοῦσι τρία διακεχωρισμένα συμπλέγματα, συνδεδεμένα ὅμως διὰ κοινῆς τινος ἰδέας. Ἐν τῇ πρώτῃ σειρᾷ κείται ὁ Ἡρακλῆς, χαλκίχρους φαινόμενος, διότι τοιαύτην ἔχουσι τὴν χροίαν οἱ τέλειοι ἄνδρες ἐν ταῖς γραφαῖς τῆς Πομπηίας, καὶ πιθανῶς τοιαύτην θὰ εἶχον ἐν πάσαις ταῖς λοιπαῖς τῆς ἀρχαιότητος. Ἡ λευκότης τοῦ δέρματος ἐθεωρεῖτο ὡς προσὸν τῶν νέων ἀνδρῶν, εἴτε τῶν θεῶν καὶ τῶν γυναικῶν. Ὁ Ἡρακλῆς ἄρα, ὁ μελάγχρους Ἡρακλῆς, στέφανον ἐπὶ κεφαλῆς ἔχων καὶ εἰς τὸν βραχίονα ὡς τινὰ ἄλυσιν ἐκ κισσοῦ, μόλις ἐνδεδυμένος βραχεῖαν τινὰ χλαμύδα, ἐπακουμβῶν τὴν βράχιν εἰς κυπάρισσον, καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ ἀγκωνός του, ἀναβρίπτει εἰς τὰ ὀπίσω τὴν κεφαλὴν. Ἡ μία τῶν χειρῶν του ὑψοῦται μετὰ δυσκολίας καὶ προσπαθεῖ νὰ κροτήσῃ τοὺς δακτύλους, ὅπερ εἶναι σημεῖον ἀμεριμνησίας καὶ χαρᾶς. Ἡ ἕτερα χεὶρ ἀδυνατεῖ νὰ βραστάσῃ κύπελλον τι, ἀφ' οὗ ἐκχύνεται ὁ οἶνος. Περὶ αὐτὸν δὲ θορυβοῦσι ὠραῖοι περρωτοὶ ἐρωτιδαῖς· εἰς ἐξ αὐτῶν παίζει μὲ τὸν στέφανον τοῦ κισσοῦ, ἕτερος σύρει πρὸς ἑαυτὸν τὸ χυνόμενον κύπελλον· καὶ ἄλλοι μὲν χορεύουσιν ἐπὶ βωμοῦ ἀφιερωμένου τῷ Διονύσῳ, φέροντες ἀνά τέσσαρες τὴν φαρέτρην τοῦ ἡμίθεου· ἕτεροι δὲ σύροντες σχοινία, εἴτε συνεννοῦντες ἄπασαν τὴν τῶν βραχιόνων των ἰσχὺν, προσπαθοῦσι ν' ἀνασειώσῃ τὸ βόπαλόν του. Ἡ σκηνὴ αὕτη εἶναι ζωηρὰ καὶ γνησία, καὶ γίνεται ἀμέσως καταληπτῆ, εἰ καὶ εἶναι γνωστὴ ἄλλως. Περιφρημὸς τις δακτυλιόλιθος καὶ ἄλλοι λίθοι πρὸ πολλοῦ εἶχον κοινοποιήσει αὐτήν. Ὅπισθεν αὐτοῦ, πρὸς τὸ ἀριστερὸν μέρος, τρεῖς νέαι γυναῖκες, γυμνοὺς ἔχουσαι τοὺς κόλπους, συμπεπλεγμένοι ἐν τινι ὑψώματι καὶ παρὰ τινὰ στῆλην, θεωροῦσι κομπάζουσαι τὸν ἀφοπλισθέντα θεόν· μία ἐξ αὐτῶν, καθεζομέ-

νη και βαστάζουσα εις χείρας τὸ βριπίδιον τῆς Ἀφροδίτης, εἶναι πιθανῶς ἡ Ὀμφάλη. Τέλος πρὸς τὰ δεξιὰ, ὀλίγον τι ὑψηλότερον καὶ ἐν τῇ τελευταίᾳ σειρᾷ, φαίνεται ὁ Διόνυσος, νέος καὶ λευκός, ἀμέριμος καὶ εὐτυχής, περικυκλούμενος ὑπὸ βακχιδῶν καὶ φαύνων, ὧν εἷς, αἴρων τὸν βραχίονα εἰς σημεῖον θριάμβου, προεδρεύει ὡς νικητὴς τὴν ἐορτήν. Τὸ δράμα εἶναι τέλειον καὶ ζωηρόν, ἀληθῶς δ' εὐρίσκει τις ἐν αὐτῷ τὴν σαφήνειαν καὶ φαιδρότητα τῶν ἀρχαίων!

Ἡ πρὸς τὰ δεξιὰ γραφὴ ἀναμιμνήσκει ἡμᾶς τὴν πρὸς τὸν Ἡραϊστον ἐπίσκεψιν τῆς Θετίδος, ἣτις περιγράφεται ἐν τῇ Σ βραψιδίᾳ τῆς Ἰλιάδος. «Τὰ σὰ γούναθ' ἰκάνομαι, εἶπεν ἡ ἀργυρόπεζα θεὰ, αἱ κ' ἐθέλησθα νιεῖ ἐμῷ ἀκνυμόρῳ δόμεν ἄσπίδα καὶ τρυφάλεια καὶ καλάς κνημίδας, ἐπισφυρίους ἀραρυίας, καὶ θώρηχ' ὃ γάρ ἦρ σί, ἀπώλεισε πιστὸς ἐταῖρος Τρωσὶ δαμείς· ὃ δὲ κεῖται ἐπὶ χθορὶ θυμὸν ἀχέουα». Ἀμέσως ὁ Ἡραϊστος ἤρχισε τὸ ἔργον, ὃ δὲ Πομπηϊανὸς ζωγράφος παρέστησεν ἀκριβῶς τὴν στιγμήν καθ' ἣν ἀπέτελεσε τὴν θαυμασίαν ἐκείνην ἄσπίδα, σάκκος μέγα τε στιβαρόν τε ἐν μὲν γαίᾳ εἰσευξ', ἐν δ' οὐρανόν, ἐν δὲ θάλασσαν, ἡέλιόν τ' ἀκάμαρτα, σελήνην τε πλήθουσαν, ἐν δὲ τὰ τείρια πάντα, τὰ τ' οὐρανὸς ἐστεγάνωται. Ἐπιπλισμένος εἰσέτι τὴν σφύραν καὶ τὴν πυράγαν, δεικνύει τῇ Θετίδι τὸ διαρκούσης τῆς ἐπισκέψεώς της φιλοτεχνήθην ἀριστούργημα, περωτῆ δὲ τις νεάνις, ἀναμφιβόλως ἡ καλὴ Χάρις, γυνὴ τοῦ χωλοῦ θεοῦ, ταινίαις κεκοσμημένη, ἐξηγεῖ διὰ τινος βράβδου τὰς γλυφὰς τῆς θεῆς ἄσπίδος. Ὁ θώραξ, φαιρότερος πυρός αὐγῆς ἢ βριαρὰ κροτάφοις ἀραρυία κόρυς καὶ αἱ κασιτέρινα κνημίδες διατίθενται τῇ δε κακείσε, ἡ Θετίς δὲ κἀθήται παρατηρούσα καὶ θαυμάζουσα ἐκπληκτος.

Ἡ πρὸς τ' ἀριστερὰ γραφὴ παριστᾷ τὸν Ποσειδῶνα, ὠπλισμένον τρίκιναν, καθήμενον, γέροντα, μελάγχρουν, καὶ τὸν Ἀπόλλωνα νέον καὶ ὠραῖον, ὄρθιον, ἐστεμμένον δάφνην, καὶ στηριζόμενον ἐπὶ τῆς λύρας τοῦ ἀμφοτέροι ἐπιταροῦσι τὴν οἰκοδομὴν τῶν τειχῶν τοῦ Ἰλίου, ὧν αἱ φοβεραὶ λίθινοι τρώσεις, σφυροκοπούμεναι ὑπὸ ἀόνων ἐργατῶν, ἀνορθοῦνται ἤδη ὀπισθεν αὐτῶν, καὶ πέραν βωμοῦ τινὸς ἀφιερωμένου τῷ Διῷ, ἐνῷ πρὸς τὰ ἐνδότεα τῆς σκηνῆς, ἐντὸς τῆς πόλεως, βόες σύρουσιν ἐτέρους μεγάλους καὶ λελαξευμένους ἤδη λίθους πρὸς τινα μηχανὴν τροχιλεῶν, ἣτις θέλει ἀνασηκώσαι αὐτούς. Μέμνησαι, ὅσα

δὴ πάθομεν κατὰ Ἰλιον ἀμφὶ μῶνοι τοῦ θεῶν, λέγει ὁ Ποσειδῶν πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα ἐν τῇ Ἰλιάδι, ὅτ' ἀγήγορι Λαομέδορι παρ Διὸς ἐλθόντες θητεύσαμεν εἰς ἐνιαυτὸν μισθῷ ἐπιρήτω· ὃ δὲ σημαίρων ἐτέτελλεν ἦτοι ἐγὼ Τρώεσσι πόλιν πέρι τείχος ἔδειμα εὐρὺ τε καὶ μάλα καλὸν, ἐν' ἀρήγματος πόλις εἴη.

Περίξ τῶν γραφῶν τούτων διαγράφονται φαντασιώδη περιχειλώματα μεστὰ κενταύρων καὶ ελαφοειδῶν θηρίων. Αἱ μούσαι τίθενται κατὰ σειρὰν ἐπὶ τῶν τοίχων τῆς ἐξέδρας, ἡ Καλλιόπη δὲ καὶ ὁ Ἀπόλλων κείνται εἰς τὸ πλευρόν τοῦ ἡττημένου Ἡρακλέους· ἄνω δὲ πάντων ἴσταιται χρυσοῦς Ἑρμῆς ἐπὶ στυλοβάτου διάφορα χωριογράφηματα διακοσμοῦσιν ἐτέρους τοίχους· στέφανοι δὲ, ἀναρτώμενοι ἀπὸ λυχνίων, διαποικίλλουσι τὸ βᾶθρον, καὶ ἄνω πασσῶντων γραφῶν τούτων, ἐν τῷ ἀνωτάτῳ περιχειλώματι, διαθέουσι κλάδοι ἀμπέλου ἐντὸς τῶν ὁποίων περιπλέκονται τετράποδα ζῶα καὶ τρυφεροὶ ἐρωτιδεῖς.

Τὸ τρίκλινον τῆς τοῦ Σηρικοῦ οἰκίας δὲν εἶναι ἥττον περιέργον τῆς ἐξέδρας. Εἶναι δὲ τοῦτο αἰθουσα φαγητοῦ ἀνοιγομένη πρὸς τὸν κῆπον δι' ἐνὸς μεγάλου παραθύρου, ἧς ἡ πολυπλοκος διακόσμησις, αἱ μέλαινα, κρόκιναι, καὶ ἐρυθραὶ πλευραὶ αἱ καθωραϊζόμεναι ὑπὸ λυχνίων, παραδόξων οἰκοδομημάτων, φυλλάδων, ἀνθέων, καρπῶν, πτηνῶν, δελφίνων, τρίτόνων, τυμπάνων, κροτάλων, καισαρικῶν ἀετῶν, βακχιδῶν καὶ ὑπὸ ὀλοκλήρου κόσμου θαυμασιῶν περιστεφόντων ὠραίας τινὰς γραφὰς, ἐκπληττουσι καὶ καταγοητεύουσι τὸν θεατὴν. Τρεῖς τῶν γραφῶν ἐκείνων, ὧν ἡ μία παριστᾷ τὸ καλλιτέριον τοῦ Ἑμμαφροδίτου, εἶναι ἄξια τῆς ἡμετέρας προσοχῆς, καθότι ἀφορῶσιν ἀντικείμενα ὅπως νέα, ἢ ἀντικείμενα τὰ ὅποια τοῦλάχιστον δὲν εὐρίσκονται εἰς τὰς γνωστάς ἡμῖν γραφὰς· εἶναι δ' αὐταὶ ἐπεξηγήσεις τῆς Αἰρεϊάδος. Ἡ μία ἐξ αὐτῶν, ἣτις καὶ μένει εἰς ἣν εὐρέθη θέσιν, ἀλλ' ὅμως λίαν βεβλαμμένη, παρίστανε βεβαίως τὸν Τοῦρνον ἐν μέσῳ τῆς Ἀμάτης καὶ τῆς ὑποσχεθείσης αὐτῷ νέας Λαβινίας, ἣν ἀγαπᾷ, ἀλλ' ἣτις ἐδόθη εἰς τὸν εὐτυχῆ Αἰνεϊάν, τὸν Μωῦσέα τοῦ Ῥωμαϊκοῦ λαοῦ. Ὁ Τοῦρνος θέλει νὰ ὀρμήσῃ ἐνοπλος εἰς τὴν μάχην κατὰ τοῦ μόλις ἐκ Τροίας ἀφιχθέντος εὐτυχοῦς ἀντιζήλου. Τρομαχθεῖσα ἡ βασιλεῖς Ἀμάτη ἐκ τῶν δυστυχημάτων τοῦ νέου πολέμου, φέρουσα δάφνης στέφανον καὶ λευκὸν ἐπενδύτην ἐνδεδυμένη, προσπαθεῖ νὰ πραύνη

ΣΕΛΕΣΤΙΝΗ.

τὸν θυμὸν τοῦ γαμβροῦ της, καὶ δεικνύει αὐτῷ κλαίουσα τὴν Λαβινίαν, ἣτις, κεκαλυμμένη με κυανοῦν πέπλον, στρέφει τὴν κεφαλὴν καὶ ἐκτείνει ἱκετικῶς τὰς χεῖρας. Ὁ Τοῦρνος, ὡς καὶ παρὰ Οὐίργιλίῳ, προσηλώνει τὸ βλέμμα ἐπὶ τῆς παρθένου· ὁ ἔρως φλογίζει αὐτὸν, καὶ δυσκόλως δύναται νὰ κρατήσῃ ἑαυτοῦ.

Ἐν τῇ ἐτέρᾳ γραφῇ παρίσταιται ἡ συνέχεια τῆς ἱστορίας ταύτης, ἣτις εἶναι, ὡς γνωστὸν, μία τῶν συγκινητικωτέρων τοῦ ποιήματος. Ἡ μάχη συνάπτεται μεταξὺ Ρουτούλων καὶ Τρώων. Ὁ Τοῦρνος ἐπλήρωσε με κηδεῖας τὸ στρατόπεδον· ὁ Αἰνεϊάς, πληγωμένος καὶ αἰμορροῶν, ἐπαναφέρεται εἰς τὴν σκηνὴν του. παρακαλεῖ δὲ ν' ἀνασύρωσιν ἀπὸ τοῦ μηροῦ του, πλατύνοντες καὶ ἀναξύνοντες τὴν πληγὴν, τὸ ἐν αὐτῷ ἐμπηχθὲν βέλος. Στηριζόμενος διὰ τῆς μίσεος χεῖρός ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ Ὀρηνούντος υἱοῦ τοῦ Ἰούλου, καὶ διὰ τῆς ἐτέρας ἐπὶ τοῦ μεγάλου δόρατός του, παρίσταιται ὄρθιος, acerba premens ἀλλὰ lacrymis immobilis, φρουάσων καὶ ἀκίνητος. Τρέχει ὁ γέρον Ἰάκις, ὅστις ἔλαβε μὲν παρὰ τοῦ Ἀπόλλωνος ἅπαντα τὰ μυστήρια καὶ ἀπάσας τὰς δυνάμεις, προὔτιμησεν ὅμως τὸ ταπεινότερον τῶν δώρων, τὴν ἐπιστήμην τῶν χόρτων καὶ τὴν τέχνην τοῦ θεραπεύειν. Ἐνδεδυμένος τὸ μακρὸν τοῦ ἱατροῦ ἐνδυμα, ὅπερ διακρατεῖ καὶ ἀνυψοὶ ζώνη, πίπτει γονυκλιτῆς πρὸ τοῦ ἥρωός του, καὶ τὴν λαβίδα ἔχων ἀνὰ χεῖρας, προσπαθεῖ ὅπως ἀνασύρῃ τὸν σίδηρον ἀπὸ τῆς ἀνοικτῆς καὶ αἰμορροῦσης πληγῆς. Ἀλλὰ μάταιοι ἀγῶνες! οὐδ' ἡ δεξιότης τοῦ γέροντος ἐπαρκεῖ, οὐδ' ἡ ἀρετὴ τῶν χόρτων, οὐδ' ἡ ἐμπνευσις τοῦ Ἀπόλλωνος! Ἐν τούτοις εἰς τὰ ἐκτὸς ἡ φρίκη μεγαθύνεται ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν, ἡ μάχη θερμένεται καὶ συμπυκνοῦται, ὁ οὐρανὸς καλύπτεται ὑπὸ τοῦ κομισσάλου, καὶ νέφη βελῶν καταπίπτουσι μέχρι τοῦ κέντρου τοῦ στρατοπέδου, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου εἰσελαύνουσιν ἤδη οἱ ἐχθρικοὶ ἵπποι, ἄνω δὲ εἰς τοὺς αἰθέρας αἶφεται ὁ θλιβερὸς ἀλλαλαγμὸς τῶν μαχομένων καὶ θνησκόντων... Κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην ἡ Ἀφροδίτη, καμψθεῖσα ἐκ τῶν ἀδίκων τούτων παθημάτων, πορεύεται ἐπὶ τῆς Ἰδης ὅπως συλλέξῃ δίκταμον καὶ θεραπεύσῃ κρυφίως, oculte medicans, τὸν πληγωθέντα ἥρωα, οὗ αὐτὴ εἶναι ἡ μήτηρ. Φθάνει δὲ ἐν τῷ βᾶθει τῆς σκηνῆς, ἀόρατος εἰς τὰ πληροῦντα αὐτὴν πρόσωπα, καὶ κρυπτομένη ὑπὸ βοδόχρουν τι κάλυμμα κυμαινόμενον ὡς ἀτμός περὶ αὐτήν. (ἔπεται συνέχεια).

Ἡ Σελεστίνη κατὰ τὸ δέκατον ἐβδομον τῆς ἡλικίας της ἔτος ἦτο τὸ βόδιον τῆς Γρενάδης· ὀρφανὴ καὶ κληρονόμος μεγάλης περιουσίας διετέλει ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν σκληροῦ τινος καὶ φιλαργύρου θεοῦ της, ὀνομαζομένου Ἀλόνζου, ὅστις τὴν μὲν ἡμέραν ἐνησχολεῖτο ἀριθμῶν τὰ δοκῆατα του, καθ' ὅλην δὲ τὴν νύκτα εἰς τὸ νὰ ἐμποδίζῃ τὰς μουσικὰς ἀρμονίας, τὰς ὑπὸ τὰ παράθυρα τῆς Σελεστίνης συγκεντρουμένας. Ὁ μόνος πόθος τοῦ Ἀλόνζου ἦτο νὰ ὑπανδρεύσῃ τὴν πλουσίαν ταύτην κληρονόμον με τὸν υἱὸν τοῦ Ἄν Εἰβρίκου, σπουδάζοντα πρὸ δέκα ἐτῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Σαλαμάνκης, καὶ ἀρχίζοντα νὰ ἐξηγῇ ὅπως οὖν καλῶς τὸν Κορνήλιον Νέποτα.

Πάντες σχεδὸν τῆς Γρενάδης οἱ νέοι ἠρώοντο τῆς Σελεστίνης, ἀν καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ τὴν βλέπωσιν εἰμὴ εἰς τὴν λειτουργίαν, ἡ δὲ ἐκκλησία εἰς ἣν ἐσύχναζεν αὐτὴ ἐπληροῦτο ἐκ τῶν μᾶλλον ἀξιεράστων καὶ κομψῶν νέων. Μεταξὺ τούτων διεκρίνετο ὁ εἰκοσαετής Δὸν Πέτρος, λοχαγὸς τοῦ ἰππικοῦ, ὅστις ἂν καὶ δὲν ἦτο πλούσιος, κατήγετο ὅμως ἐκ μεγάλης οἰκογενείας. Ἰραϊὸς, γλυκὺς, εὐφυῆς καὶ θελκτικώτατος ἐπέσυρεν εἰς ἑαυτὸν τὰ βλέμματα ὄλων τῶν κυριῶν τῆς Γρενάδης, ἀν καὶ ἐκεῖνος δὲν προσεῖχεν εἰμὴ εἰς τὴν Σελεστίνην. Καὶ αὕτη ὅμως παρατηρήσασα τοῦτο ἤρχισε νὰ βλέπῃ ἐπίσης τὸν Δὸν Πέτρον.

Διήλθον τοιοῦτοτρόπως δύο μῆνες χωρὶς νὰ τολημῶσαι νὰ ὁμιλήσωσι, καὶ νὰ εἰπωσι πολλὰ πράγματα. Περὶ τὰ τέλη τῶν δύο μηνῶν ὁ δὸν Πέτρος εὔρε μέσον ὅπως φθάσῃ εἰς τὴν ἐρωμένην του ἐπιστολή του, δι' ἧς ἐπληροφόρει αὐτὴν περὶ ὅσων ἤξευρεν ἤδη ἐκείνη. Ἡ αὐστηρὰ τὰ ἦθη Σελεστίνης ἅμα ἀνέγινωκε τὴν ἐπιστολήν τὴν ἐπέστρεψε μετὰ μεγάλης ἀξιοπροπεείας εἰς τὸν Δὸν Πέτρον, ἀλλ' ἐπειδὴ εἶχε μέγα μνημονικὸν ἐνεθυμεῖτο τὸ περιεχόμενον αὐτῆς, καὶ ἠδυνήθη ν' ἀπαντήσῃ ἐν λεπτομερείᾳ μετὰ παρέλευσιν ὀκτώ ἡμερῶν.

Οἱ δύο μὲν ἐραστὰὶ ἠγαπῶντο καὶ συνεννοοῦντο πρὸς ἀλλήλους, ὁ δὲ δὸν Πέτρος κατάρθωσε καὶ πλέον τούτου ἐζήτησεν ἐπιμόνως καὶ ἐπὶ πολὺν καιρὸν τὴν εὐκαιρίαν νὰ ὁμιλήσῃ μετὰ τὴν Σελεστίνην διὰ τοῦ κιγκλιδωτοῦ παραθύρου τοῦ κοιτῶνός της. Τοιοῦτον εἶναι τὸ ἔθιμον

ἐν τῇ Ἰσπανίᾳ, τὰ παράθυρα χρησιμεύουσι μάλ-
λον τὴν νύκτα ἢ τὴν ἡμέραν. Ἐκεῖ δίδουσι
οἱ Ἰσπανοὶ ὄλας τῶν τὰς συνεντεύξεις. Ὅταν νυ-
κτώσῃ καὶ ἡ ὁδὸς εἶναι ὄλας ἐρημος, ὁ ἐρα-
στὴς περιτυλίσσεται εἰς τὸ ἐπανωφόριόν του,
ὀπλίζεται μὲ τὸ ξίφος καὶ βαδίζει, ἐπικαλού-
μενος τὸν ἔρωτα καὶ τὴν Νύκτα, πρὸς παράθυρον
χμητλὸν κιγκλίδας μὲν ἐξωθεν ἔχον, κεκλεισμέ-
νον δὲ ἐνδοθεν μὲ θυρώματα· πάραυτα τὰ θυ-
ρώματα ἀνοίγουσιν εὐαφρῶς, θελκτικῆ δὲ τις
Ἰσπανὴ φαίνεται καὶ ἐρωτᾷ ἐν τρόμῳ μὴ τις
ἀδιάκριτος ξένος εὐρίσκειται ἐν τῇ ὁδῷ· ὁ περι-
χαρὴς ἐραστὴς τὴν ἐνθαρρύνει, ὀμιλοῦσι μὲ φω-
νὴν αἰγαλὴν, διακόπτονται καὶ ἐπικναλαμβάνουσι
τὸ αὐτὸ πρᾶγμα ἑκατοντάκις. Οἱ ὄρκοι πετῶσι
διὰ μέσου τῶν κιγκλίδων, τὰς ὁποίας ὁ μὲν ἐραστὴς
καταράται, ἡ δὲ ἐρωμένη εὐλογεῖ. Ἡ ἡμέρα ἐγγίζει
καὶ ἀνάγκη νὰ χωρισθῶσι· ἔχουσι μίαν ὥραν ἀκόμη,
ἀλλὰ καὶ αὕτη παρέρχεται εἰς ἀποχαιρετισμοὺς, οἱ
δὲ ἐρασταὶ λησμονοῦσι νὰ ὀμιλήσωσι περὶ ἀπειρῶν
ἄλλων πραγμάτων, ἅτινα τοῖς ἐνδιαφέρουσι.

Τὸ δικτυωτὸν παράθυρον τῆς Σελεστίνης ἔκειτο
εἰς τὸ ἰσόγειον τῆς οἰκίας καὶ ἠνοίγετο πρὸς μι-
κρὰν τινα πλατείαν ἔρημον καὶ κατοικουμένην
ὑπὸ πτωχῶν. Ἡ γραία τροφὸς τοῦ Δὸν Πέτρου
καθόκει ἐκεῖ ἐν τινὶ μικρῷ δωματίῳ, ἀντικρὺ
τοῦ παραθύρου τῆς Σελεστίνης· ὁ δὸν Πέτρος
μετέβη πρὸς ἐντάμωσιν τῆς τροφῆς του· «ἀγα-
πητὴ μοι μήτηρ, τῇ εἶπε, ἠνέχθη ἐπὶ τοσοῦτον
νὰ κατοικήτε εἰς ἄθλιον οἶκον· ἡ ἀδικιοσύνη καὶ θέλω
ἐπανορθῶσαι τὸ πταίσμά μου παραχωρῶν πρὸς
ὑμᾶς ἐν δωμάτιον ἐν τῇ οἰκίᾳ μου. Ἐλθετε νὰ
κατοικήτε εἰς αὐτὸ, καὶ ἀφήσατε τοῦτο εἰς
τὴν διάθεσίν μου». Ἡ κλοκῆγαθος γυνὴ συγι-
νηθεῖσα μέχρι δακρύων προσπαθεῖ νὰ ἀποφύγῃ
τὴν ἀλλαγὴν τοῦ οἴκηματός της, ἀλλ' ἀναγκα-
ζομένη ὑπὸ τοῦ Δὸν Πέτρου, καὶ μὴ δυναμένη
νὰ ἀντιστῆ ἐπὶ πλέον, δέχεται τὴν προσφορὰν
καταφιλοῦσα τὰς χεῖρας τοῦ ἀνατραφέντος ὑπ'
αὐτῆς Δὸν Πέτρου.

Ποτὲ βασιλεὺς δὲν ἠσθάνθη καταλαμβάνων
ἀνάκτορον τοσαύτην χαρὰν, ὅσην ἠσθάνθη ὁ Δὸν
Πέτρος ἐγκαθιστάμενος ἐν τῷ δωματίῳ τῆς
τροφῆς του. Τὴν ἑσπέραν ἀμέσως ἡ Σελεστίνη
ἐφάνη εἰς τὸ δικτυωτὸν παράθυρον· οἱ γλυκεῖς
διάλογοι διέφλεξαν τὰς καρδίας τῶν ἐραστῶν.
Κατήντησεν ἐπὶ τέλους νὰ διέρχωνται τὰς μὲν νύ-
κτας συνδιαλεγόμενοι, τὰς δὲ ἡμέρας γράφον-

τες πρὸς ἀλλήλους. Τέλος ἀμφοτέρωθεν ἠύρισκον-
το εἰς τοιοῦτον βαθμὸν μέθης, εὐδαιμονίας καὶ
συγκινήσεως, εἰς τὴν τελευταίαν δηλαδὴ περίο-
δον τοῦ ἔρωτος, ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ Ἀλόνζου Ἐρ-
βίκος, ὁ μέλλων τῆς Σελεστίνης σύζυγος, ἐφθα-
σεν ἐκ Σαλαμάνκας, φέρων διὰ τὴν μνηστήν του
ἐκδήλωσιν τινα ἐρωτικὴν λατινιστὴ γειραμαμέ-
νην, ἣν ὁ διδάσκαλός του τῷ εἶχε γράψει. Οἱ δύο
ἐρασταὶ συνεσκέφθησαν ἀπὸ τοῦ παραθύρου περὶ
τοῦ πρακτέου, ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ὁ γέ-
ρων κηδεμῶν συνέταξε τὸ προικοσύμφωνον καὶ
προσδιώρισε μάλιστα καὶ τὴν ἡμέραν τῶν γάμων
τῆς Σελεστίνης μετὰ τοῦ Ἐρβίκου. Εἶναι γνωστὸν
ὅτι ἐν παρομοίαις περιστάσεσιν ἡ μόνη ὑπεφυ-
γὴ εἶναι ἡ εἰς Πορτογαλίαν δραπέτευσίς· τοῦ-
το ὅθεν καὶ ἀπεφασίσθη. Ἐσχεδιάσθη δὲ ἄμ-
φθασωσιν εἰς Λισαβῶνα νὰ τελώσωσι πρῶτον τοὺς
γάμους των, καὶ ὕστερον νὰ ἐνάξωσιν εἰς δίκην
τὸν κηδεμῶνα. Ἡ Σελεστίνη ὤφειλε νὰ ἐφοδια-
σθῆ μὲ τι κιβώτιον πλήρες πολυτίμων λίθων καὶ
κειμηλίων, ἅτινα τῇ εἶχεν ἀφήσει ἡ μήτηρ της·
τὸ δὲ κιβώτιον τοῦτο ἐμελλε νὰ διαθρέψῃ τοὺς
συζύγους μέχρι τοῦ πέρατος τῆς δίκης. Συνε-
τώτερον τούτου σχέδιον πραγματικῶς οὐδέποτε
ἐξυφάνθη· δὲν ἐπρόκειτο πλέον εἰμὴ περὶ τῆς
δραπέτευσως, καὶ πρὸς τοῦτο ἔπρεπε νὰ ἔχωσι
τὴν κλεῖδα τοῦ κιγκλιδωτοῦ παραθύρου, ὅπερ
κατώρθωσεν ἡ Σελεστίνη. Ὅθεν ἀπεφασίσθη
ὁ μὲν Πέτρος ἀμέσως τὴν 41 ὥραν τῆς νυκτὸς
τῆς ἐπιούσης, ἀφοῦ ἐτοιμάσῃ ἵππους ἐκτὸς τῆς
πόλεως, νὰ ἔλθῃ πρὸς ἐντάμωσιν τῆς Σελεστίνης,
ἣτις ὤφειλε νὰ καταβῆ ἀπὸ τοῦ παραθύρου καὶ
νὰ φύγῃ εἰς Πορτογαλίαν.

Ὁ Δὸν Πέτρος καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν παρε-
σκεύασε τὰ πρὸς ἀναχώρησιν ἀπαιτούμενα, ἡ δὲ
Σελεστίνη ἐξ ἄλλου διευθέτησε τὸ κιβώτιόν της.
Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐφρόντισε νὰ λάβῃ μεθ' ἑ-
αυτῆς ἐν ὥραϊον δακτύλιον σμαραγδοκόλλητον,
ὅπερ τῇ εἶχε προσφέρει ὁ ἐραστὴς της. Κατὰ
τὴν ὀγδόην τῆς νυκτὸς ὥραν ἡ Σελεστίνη μετὰ
τοῦ κιβωτίου της ἦτον ἑτοιμος. Μόλις ἐσήμα-
νεν ἡ δεκάτη καὶ ὁ Δὸν Πέτρος, οὐτίνος ἡ ἀμαξία
ἐστάθμευε κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς Ἀνδαλουσίας, ἤρ-
χετο περιχαρῶς εἰς τὴν μικρὰν πλατείαν. Ἀλλ'
ἐνῶ ἐπλησιάζεν ἤκουσε κραυγὴν ζητοῦσαν βο-
ήθειαν, καὶ εἶδε δύο ἀνδρας προσβαλλομένους
ὑπὸ πεντάδος ξιφοφόρων, οἵτινες μὲ βόραλα
καὶ ξίφη ἤκιζον αὐτοὺς ἀκαταπαύστως· ὁ γεν-
ναῖος Πέτρος λησμονῶν τὰ πάντα ῥίπτεται κατὰ

τῶν κακοποιῶν, πληγόνει δύο καὶ τρέπει εἰς
φυγὴν τοὺς τρεῖς ἄλλους. Πόσον ὅμως ἐξεπλάγη
ἀναγνωρίσας ὅτι οἱ σωθέντες ἦσαν ὁ κηδεμῶν
τῆς Σελεστίνης Ἀλόνζος καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἐρβί-
κος! Οἱ νέοι ἰππῶται τῆς Γρεναδῆς ἐρώμενοι τῆς
Σελεστίνης καὶ γινώσκοντες ὅτι ὁ Ἐρβίκος ἐμελλε
νὰ τὴν νυμφεῖθ ἀπεφασίσαν νὰ προσβάλλωσι
τὸν ἀντίπαλόν των δι' ἀνθρώπων κακούργων ἐξ
ἐπαγγέλματος, καὶ ἄνευ τῆς ἠρωϊκότητος τοῦ
Δὸν Πέτρου ὁ φιλάργυρος γέρον καὶ ὁ νέος σπου-
δαστὴς ἤθελον δυσκόλως ἐκφύγει τῶν χει-
ρῶν των.

Ὁ Δὸν Πέτρος προσεπάθει νὰ ἀποφύγῃ τὰς εὐ-
χρηστίας των, ἀλλ' ὁ Ἐρβίκος, ἐγκυκλιόμενος
ἐπὶ φιλοφροσύνῃ, ἦν ἐδιδάχθη ἐν Σαλαμάνκῃ,
ὠρῶντο ὅτι δὲν ἤθελον ἀποχωρισθῆ αὐτοῦ καθ'
ὅλην τὴν νύκτα· ὁ Δὸν Πέτρος ἐν ἀπελπισίᾳ εἶ-
χεν ἀκούσει σημαίνουσαν τὴν ἐνδεκάτην τῆς νυ-
κτὸς. Φεῦ! δὲν ἐγίνωσκεν ὅποιον δυστύχημα τῷ
συνέβη.

Εἰς τῶν τραπέζων ὑπ' αὐτοῦ ξιφοφόρων εἶ-
χε διέλθει κεκαλυμμένος μέχρι κορυφῆς μὲ
τὸ ἐπανωφόριόν του πλησίον τοῦ κιγκλιδωτοῦ
παραθύρου. Ἡ νύξ ἦτο σκοτεινοτάτη, ἡ δὲ ἀ-
τυχὴς Σελεστίνη, ἔχουσα ἠνεωγμένον τὸ παρά-
θυρον καὶ ἀναμένουσα τὸν Δὸν Πέτρον, ὑπέθε-
σεν ἰδοῦσα τὸν κακούργον ξιφοφόρον ὅτι ἦτον
αὐτός· ὅθεν τῷ προτείνει τὴν χεῖρά της μὲ ἀ-
νυπομονησίαν καὶ χαρὰν, καὶ τῷ προσφέρει τὸ
κιβώτιον, εἰποῦσα «λάβε τοὺς ἀδάμαντάς μου
ἕως οὗ καταβῶ». Ἀκούσας ἀδάμαντας ὁ κακούρ-
γος ἴσταται, λαμβάνει τὸ κιβώτιον, χωρὶς νὰ
εἶπῃ λέξιν, καὶ ἐνῶ ἡ Σελεστίνη προσπαθεῖ νὰ
καταβῆ, οὗτος φεύγει δραματικῶς. Φαντασθῆτε τὴν
ἐκπληξίν της, ὅτε εὐρεθεῖσα μόνη ἐν τῇ ὁδῷ
παραστρεῖ τριγύρω της καὶ δὲν βλέπει πλέον
ἐκείνον, ὃν ἐξέλαθεν ἀντὶ τοῦ Δὸν Πέτρου. Νομί-
ζει ὅτι ἀπεμακρύνθη, ὅπως μὴ ἐγείρῃ ὑποψίαν·
προβαίνει, σπεύδει ζητοῦσα αὐτὸν, τὸν καλεῖ
μὲ ταπεινὴν φωνὴν, οὐδένα ὅμως βλέπει, οὐδεὶς
τῇ ἀποκρίνεται. Καταλαμβάνεται τότε ὑπὸ τρό-
μου καὶ ἀμφιβάλλει τί νὰ πράξῃ· νὰ ἐπιστρέψῃ
εἰς τὴν οἰκίαν της; ἢ νὰ ἐξέλθῃ τῆς πόλεως πρὸς
εὐρεσιν τῶν ἵππων καὶ τῶν ἀνθρώπων τοῦ Δὸν
Πέτρου, οἵτινες τὴν περιέμενον; Ἐταλαιπύεται,
φρίττει, καὶ ἀεῖποτε πορεύεται, μετ' οὐ πολὺ ἀ-
ποπλανᾶται εἰς τὰς ὁδοὺς ἡ μοναξίαν, τὸ σκό-
τος, τὸ πᾶν αὐξάνει τὸ δεινὸν τῆς θέσεώς της·
τέλος ἀπντᾷ διαβάτην τινα καὶ τὸν ἐρωτᾷ τρέ-

μουσα, ἐὰν εὐρίσκειται μακρὰν τῆς ἐξόδου τῆς
πόλεως· ἡ Σελεστίνη ἀναπνέει, ὀδηγηθεῖσα ὑπ'
αὐτοῦ, προχωρεῖ μὲ πλειότερον θάρρος, ἐξέρχεται
τῆς Γρεναδῆς, ἀλλ' οὐδένα εὐρίσκει· πλὴν δὲ
τολμᾷ εἰσεῖναι νὰ κατηγορήσῃ τὸν ἐραστὴν της,
καὶ ἐλπίζει πάντοτε ὅτι θὰ τὸν εὕρῃ· ἐξακο-
λουθεῖ λοιπὸν τὴν ὁδὸν, τρέμει εἰς πάντα θάμνον,
προσκλίνει εἰς πᾶν βῆμα τὸν Δὸν Πέτρον, καὶ ὅσο
πλέον προχωρεῖ, τόσῳ πλέον ἀποπλανᾶται, κα-
θότι εἶχε λάβει τὸ ἀντίθετον μέρος τῆς ὁδοῦ τῆς
Πορτογαλλίας.

Ἐν τούτοις ὁ Δὸν Πέτρος δὲν ἠδυνήθη ν' ἀ-
παλλαγθῆ τοῦ εὐγνώμονος Ἐρβίκου καὶ τοῦ πα-
τρός του, ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ ὑπάγῃ μετ' αὐτῶν
εἰς τὸν οἶκόν των. Ὁ Πέτρος σκεφθεὶς ὅτι ἡ Σελε-
στίνη ἐμελλε νὰ μάθῃ, βλέπουσα αὐτὸν, τὴν αἰ-
τίαν τῆς βραδύτητός του, ἐνδίδει καὶ τοὺς ἀκο-
λουθεῖ. Ἄμα δὲ ἐφθασαν ὁ Ἀλόνζος τρέχει εἰς
τὸν θάλαμον τῆς παρ' αὐτοῦ κηδεμενουμένης
διὰ νὰ τῇ ἀναγγεῖλῃ τὸν ὅποιον διέτρεξε κίνδυνον·
τὴν προσκαλεῖ, ἀλλ' ἐκείνη δὲν ἀποκρίνε-
ται, εἰσέρχεται καὶ βλέπει τὸ παράθυρον ἀ-
νοικτόν. Ἀναβοᾷ, προστρέχουσι οἱ ὑπηρέται,
καὶ ὁ οἶκος πληροῦται θορύβου καὶ τρόμου· ἡ Σε-
λεστίνη διέφυγεν! ὁ Πέτρος ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ του
θέλει πάραυτα νὰ τρέξῃ κατόπιν αὐτῆς· ὁ δ'
Ἐρβίκος, εὐχαριστῶν αὐτὸν διὰ τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ
ζήλόν του, ἀποφασίζει νὰ τὸν συνοδεύσῃ παν-
τοῦ· ἀλλὰ διὰ νὰ τὴν εὕρωσιν ἀσφαλέστερον ὁ
Πέτρος προτείνει νὰ ὑπάγῃ ὁ εἰς ἐξ ἑνὸς, καὶ ὁ
ἕτερος ἐξ ἄλλου μέρους, καὶ τρέχει νὰ ἐνταμώσῃ
τοὺς ἀνθρώπους τοῦ μὴ ἀμφιβάλλοντος ὅτι ἡ Σελε-
στίνη διηυθύνθη πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς Πορτογαλλίας,
καταμαστιρίζει τοὺς ἵππους τοῦ ἀπομακρυνόμενου
αὐτῆς, ἐνῶ ὁ Ἐρβίκος ἐλαύνει τοὺς ἰδικούς του
πρὸς τὰς Ἀλπουξήρας ὅπου κατέφυγεν ἡ Σελε-
στίνη.

Ἡ ταλαίπωρος Σελεστίνη ἔτρεχεν ἐν μέσῳ τῆς
νυκτὸς ζητοῦσα πνιγχοῦ τὸν προσφιλεῖ αὐτῆς
Δὸν Πέτρον. Ἀκούσασα δ' ὀπισθεν αὐτῆς ποδοβο-
λὴν ἵππων, κατὰ πρῶτον ὑπέθεσεν ὅτι ἦτον ὁ Δὸν
Πέτρος, ὕστερον ὅμως συλλογισθεῖσα ὅτι ὁ θόρυ-
βος οὗτος ἠδύνατο νὰ προέρχεται καὶ ἀπὸ ὀδοι-
πόρους ἢ ληστές, ἐξῆλθε τῆς ὁδοῦ περὶ τρούμος
καὶ ἐκρύβη ὀπισθεν τῶν θάμνων· μετ' οὐ πολὺ
βλέπει τῶντι διερχόμενον τὸν Ἐρβίκον μετὰ
πολλῶν ὑπηρέτων. Φρίσσει τότε, καὶ φοβηθεῖσα
μήπως ἐμπέσῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἀλόνζου,
πρὸς κλίνας τῆς μεγάλης ὁδοῦ καὶ εἰσέρχεται.

εις τὰ δάση.

Τὰ Ἀλπουζάρια εἶναι σειρά τις ὀρέων ἀρχομένων ἀπὸ τῆς Γρενάδης καὶ καταληγόντων εἰς τὴν μεσόγειον κατοικούντων δὲ ἀπὸ ποιμένας καὶ γεωργούς. Ἐν ἄγονος καὶ πετρώδης, πρῖνοι αὐτοφύεις, διεσπαρμένοι τῆδε κακεῖσε, καταδράκται θορυβώδεις, καὶ τινες αἶγες ἀναρριχώμεναι εἰς τὴν κορυφὴν τῶν ἀπότομων βράχων ἢ κρημνῶν, ταῦτα καὶ μόνα βλέπει ἡ Σελεστίνη ὅταν ὁ ἥλιος ἀνάτειλεν. Ἐξήντηλημένη ὑπὸ κόπου καὶ θλίψεως, τοὺς δὲ πόδας καταπληγείσα ὑπὸ τῶν χαλκίων, σταματᾷ παρά τινι σπηλαίῳ, ἀνὰ μέσον τοῦ ὁποίου ἔρρεεν ὕδωρ διαυγές· ἡ σιωπὴ τοῦ σπηλαίου τούτου, ἡ κύκλω ἀκαλλιέργητος φύσις, ὁ ἀμβλύηχος καὶ μεμακρυσμένος πολλῶν καταδράκτων θόρυβος, ὁ φλοῖστος τοῦ καταπίπτοντος κατὰ βράχους ὕδατος, τὸ πᾶν ἐμαρτύρει εἰς τὴν Σελεστίνην, ὅτι εὕρισκετο μόνη ἐν μέσῳ ἐρήμου καὶ ἐγκαταλειμμένης φύσεως. Ἐξαπλωθεῖσα δ' ἐκεῖ παρά τὸ σπηλαῖον ἐθρήνη ἀπαρηγορήτως καὶ ἐσκέπτετο ὅπως δυστυχήματα τὴν ἠπειλοῦν συλλογιζομένη ὅμως τὸν Δὸν Πέτρον, εὐελπίζετο προσδοκῶσα εἰσεῖτι νὰ τὸν ἐπανεύρη μίαν ἡμέραν.

Δὲν ἦτο βεβαίως ἐκείνος, ἔλεγε, τὸν ὁποῖον εἶδον φεύγοντα μὲ τοὺς ἀδάμαντάς μου· ἐξέλαθον ἄλλον ἀντ' ἄλλου. Καὶ ἐνῶ αὐτὸς τώρα μὲ ζητεῖ, δὲν ἀμφιβάλω, καὶ θρηνεῖ μακρὰν ἐμοῦ, ἐγὼ ἀποθνήσκω ἐρημος καὶ ἀπηλπισμένη.

Ἐνῶ ταῦτα ἔλεγε καὶ διανοεῖτο, ἤκουσε πρὸς τὰ κάτω τοῦ σπηλαίου ἦχον αὐλοῦ τινος ἀγροτικοῦ ἠχοράσθη μετὰ προσοχῆς, καὶ μετ' ὀλίγον γλυκεῖα καὶ μελωδικὴ φωνή, ἀλλ' ἀτόρνευτος, ἔψαλλεν ἐπὶ ἤχου χωρικοῦ τὰ ἑξῆς:

«Αἱ ἡδοναὶ τοῦ ἔρωτος εἰσὶν ἐφήμεροι, μόναι δὲ αἱ λύπαι αὐτοῦ παντοτειναί· τὰ πάντα ἐγκατέλιπον διὰ σέ, ἄπιστος Σιλβία, καὶ ὅμως σὺ μὲ ἄφησες καὶ εἰς ἄλλον τώρα προσμειδίξας. Μοὶ ὠρκίζεσο ἀγάπην αἰώνιαν, καὶ ἐν τούτοις μὲ ἠρνῆθης.

«Αἱ ἡδοναὶ τοῦ ἔρωτος εἰσὶν ἐφήμεροι, μόναι δὲ αἱ θλίψεις αὐτοῦ παντοτειναί.»

Ὡ πόσον μοὶ ἀρμύζουσιν οἱ στίχοι οὗτοι, ἀέκραξεν ἡ Σελεστίνη καὶ ἐξῆλθε τοῦ σπηλαίου ὅπως ἴδῃ τὸν αἰδῶν,

Νέος τις αἰγοβοσκὸς παρά τὴν ρίζαν ἰτέας καθήμενος, ἠτένιζε θακρύων τὸ ὀμοιωδὸς ἐπὶ τῶν χαλκίων κυλιόμενον ξυάκιον. Ἐκράτει αὐλὸν, πλησίον του δὲ ἔκειντο ἡ βράχος καὶ τὰ ἐνδύματά

του, περιτετυλιγμένα ἐντὸς δέματος.

— Καὶ σὲ βεβαίως, βοσκὲ, εἶπεν ἡ Σελεστίνη, θὰ σὲ ἐγκατέλειψαν. Σπλαγχνίσθητι λοιπὸν ἐμὲ τὴν ὁμοιοπαθῆ σου καὶ ὀδήγησόν με εἰς τι πλησίον χωρίον, οὐχὶ διὰ νὰ ἀναπαυθῶ, ἀλλ' ὅπως λάβω ὀλίγη τροφήν.

— Φεῦ! Κυρία, τῆ ἀπάντησεν ὁ αἰγοβοσκὸς, εὐχαρίστως ἤθελον σὲ ὀδηγήσει εἰς τὸ χωρίον Γαδέρων, ὅπισθεν τῶν βράχων τούτων κείμενον, ἀφοῦ ὅμως μάθης ὅτι ἄλλον σήμερον ἡ ἐρωμένη μου ὑπανδρεύεται ἐκεῖ, δὲν θὰ ἐγκρίνης νὰ ἐπανέλθω. Ἀπομακρύνουμαι διὰ παντός τῶν ὀρέων τούτων οὐδὲν ἄλλο φέρων εἰμὴ τὸν αὐλόν μου, τὸ ἐντὸς τοῦ δέματος τούτου ἐνδυμα, καὶ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ ἀγαθοῦ, ὅπερ ἀπόλεσα.

— Φίλε μου, εἶπεν αὕτη εἰς τὸν αἰγοβοσκόν, ἀπομακρυνόμενος τοῦ τόπου τούτου θὰ ἔχης ἀνάγκην βεβαίως χρημάτων· ἐὰν συγκατατίθεσαι νὰ μοὶ δώσης τὸ ἐντὸς τοῦ δέματός σου ἐνδυμα, θέλω διχομοιρασθῆ μαζὶ σου τὰ ὀλίγα χρήματά μου.

Δεχθέντος τοῦ αἰγοβοσκῶ τὴν πρότασιν, δίδει πρὸς αὐτὸν ἡ Σελεστίνη δωδεκάδα δουκάτων, ἐκεῖνος δὲ τῆ δεικνύει τὴν πρὸς τὸ χωρίον Γαδέρων ὁδόν. Ἀποχαιρετήσασα δὲ αὐτὸν ἡ Σελεστίνη εἰσῆλθεν ἐν τῷ σπηλαίῳ ὅπως ἐνδυθῆ τὴν ποιμενικὴν ἐνδυμασίαν· ὅταν ἐξῆλθεν ἐφόρει ἐνδυμα ἐξ αἰγάγου κυανοῦν, πήραν ἔχουσα ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ πῖλον μὲ ταινίας. Οὕτως ἐνδεδυμένη ἦτον παρά ποτε ὠραιότερα· προχωρεῖ πρὸς τὸ χωρίον, φθάνει ἐκεῖ, καὶ σταματήσασα ἐν τῇ πλατείᾳ αὐτοῦ, ἐρωτᾷ τοὺς χωρικοὺς ἐὰν τις αὐτῶν ἔχη ἀνάγκην ὑπηρέτου· οἱ χωρικοὶ τὴν περικυλοῦσι, τὴν θεωροῦσιν, αἱ νέαι πρὸ πάντων θαυμάζουσι τὴν ξανθὴν κόμην της, τοὺς σπινθηροβολοῦντας ὀφθαλμούς της, καὶ τοὶ καταθεβλημένους, καὶ τὸ εὐλόγιστον σῶμά της· παντοῦ διεγείρει θαυμασμόν. Δὲν δύνανται νὰ μαντεύσωσι πόθεν ἔρχεται τόσον ὠραίος νέος· ὁ μὲν ὑποθέτει αὐτὸν μέγαν ἄρχοντα μετημφισμένον, ἄλλος πρίγκηπα ἐρωτευμένον ποιμενίδα, ὁ δὲ διδάσκαλος τοῦ χωρίου, ὁ καὶ ποιητὴς τοῦ τόπου, ὑποστηρίζει· ὅτι εἶναι ὁ Ἀπόλλων μετημφισμένος· καὶ δεύτερον ὅπως ποιμάνη ποιμνία.

Ἡ Σελεστίνη, μετονομασθεῖσα Μαρκέλλος, δὲν ἐδυσκολεύθη νὰ εὕρη κύριον. Τὴν ἔλαβεν ὁ προστάς τοῦ χωρίου, ὁ τιμιώτερος τοῦ τόπου ἀνθρώπος θεωρούμενος. Ὁ γέρον οὗτος γεωργὸς ἔδειξεν ἀμέσως τὴν μεγαλητέραν ἀγάπην πρὸς τὴν

Σελεστίνην. Μόλις ἐπὶ ἓνα μῆνα τὴν ἄφησε νὰ φυλάττῃ τὴ ποιμνίαν του καὶ ἀμέσως τῆ ἐνεπιστεύθη τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας του, τὴν δὲ ἐργασίαν αὐτὴν ἐξεπλήρουσεν ἡ Σελεστίνη μετ' εὐχαριστήσεως καὶ πίστεως, ἐλκύουσα οὕτω τὴν ἀγάπην τοῦ κυρίου της καὶ τῶν ὑπηρέτων. Μετὰ παρέλευσιν ἕξ μηνῶν ὁ προστάς, προβεβηκὼς ἤδη, ἄφησεν ὀλόκληρον τὴν διευθέτησιν τῆς περιουσίας του εἰς τὸν ἀγαπητὸν του Μαρκέλλον. Τὸν συνουλεύετο μάλιστα καὶ εἰς τὴν ἐπιπλήρωσιν τοῦ δικαστικοῦ του καθήκοντος· οὐδέποτε ὁ δικαστὴς οὗτος ἀπέναυε τοιαύτην δικαιοσύνην, εἰμὴ ἀφ' οὗ ὠδηγεῖτο ὑπὸ τοῦ Μαρκέλλου, καταστάνας τὸ παράδειγμα καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ χωρίου. Ἡ ἀγαθότης του, τὰ προτερήματά του καὶ ἡ φρόνησίς του ἐφείλκυσαν εἰς ἑαυτὸν τὰς καρδίας πάντων. Παρατηρήσατε, ἔλεγεν αἱ μητέρες πρὸς τοὺς υἱούς των, τὸν ὠραίον Μαρκέλλον· πάντοτε εἶναι μετὰ τοῦ κυρίου του καὶ ἀενάως προσπαθεῖ νὰ καταστήσῃ τὸ γῆρας αὐτοῦ εὐχάριστον· οὐδέποτε παραιτεῖ τὰς ἐργασίας του, ὡς σεις, ὅπως τρέχῃ κατόπιν τῶν νεανιδῶν.

Δύω οὕτω παρήλθον ἔτη, ἡ δὲ Σελεστίνη δὲν ἔπαυεν οὐδὲ στιγμὴν σκεπτομένη τὸν Δὸν Πέτρον. Ἀπέστειλε μυστικῶς ποιμένα τινα τῆς ἐμπιστοσύνης της εἰς Γρενάδην, ὅπως λάβῃ πληροφορίας περὶ τοῦ ἐραστοῦ της, τοῦ Ἀλόνζου καὶ τοῦ Ἑρρίκου, καὶ ἔμαθε δι' αὐτοῦ ὅτι ὁ μὲν γέρον Ἀλόνζος εἶχεν ἀποβιώσει, ὁ Ἑρρίκος εἶχε νυμφευθῆ, ὁ δὲ Δὸν Πέτρος δὲν εἶχε φανῆ πρὸ δύο ἐτῶν. Ἡ Σελεστίνη ἀπηλπίσθη νὰ τὸν ἐπανιδῆ· διερχομένη δὲ τὰς ἡμέρας της εὐτυχῆς εἰς τὸ χωρίον, ἐν τοῖς κόλποις τῆς εἰρήνης καὶ τῆς φιλίας, κατέβαλλε πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως μὴ ἀποχωρισθῆ τοῦ τελευταίου τούτου αἰσθηματός της, ὅτε ὁ γέρον κύριός της ἠσθένησεν ἐπικινδύνως· ὡς ὁ φιλοστοργώτερος υἱὸς ἐπεδαψίλευσε τὰς περιποιήσεις του ὁ Μαρκέλλος εἰς τὸν ἀγαθὸν κύριόν του, ὅστις τῷ ἐδείκνυε τὴν πατρικὴν του εὐγνωμοσύνην. Ἀποβιώσας δὲ ἄφησε γενικὸν κληρονόμον τὸν Μαρκέλλον, ὅστις ὅμως δὲν ἐπαρηγορήθη διὰ τοῦτο.

Ὀλόκληρον τὸ χωρίον ἐθρήνησε τὸν θάνατον τοῦ προσετοῦ του, καὶ ἀφοῦ τὸν ἐκήδευσαν ὅσον ἠδύναντο μεγαλοπρεπέστερον, συνῆλθον πρὸς ἐκλογὴν τοῦ διαδόχου του. Ἐν Ἰσπανίᾳ πολλὰ χωρία εἶχον τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς τοῦ προσετοῦ των, περιβεβλημένου καὶ δικαστικῆν ἐξουσίαν· ἐδίκαζε δηλ. οὗτος τὰς μεταξὺ τῶν κατοίκων δι-

φοράς, συνελάμβανε τοὺς ἐγκληματίας, καὶ ἀφοῦ τοὺς ἀνέκρινε, τοὺς παρέδιδεν εἰς τὴν ἀνωτέραν δικαστικὴν ἀρχὴν, ἥτις ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐπαύρου τὰς ἀποφάσεις τῶν χωρικῶν τούτων δικαστῶν, διότι ἡ δικαιοσύνη ἀπονέμεται πολλάκις καὶ ἀνευ κωδίκων.

Οἱ χωρικοὶ συνελθόντες ἐξελέξαντο παμψηφεῖ τὸν ὑπὸ τοῦ ἀποβιώσαντος προσετοῦ ὑποδειχθέντα ὡς ἄξιον αὐτοῦ διάδοχον. Οἱ γέροντες παρακολουθούμενοι παρ' ὅλων τῶν νέων μετέβησαν ἐν πομπῇ καὶ παρατάξει εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Μαρκέλλου καὶ προσέφερον αὐτῷ τὴν λευκὴν βακτηρίαν, ὅπερ ἦν τὸ σύμβολον τοῦ νέου αὐτοῦ ἀξιώματος. Ἡ δὲ Σελεστίνη συγκινηθεῖσα μέχρι δακρύων ἐπὶ τῇ ἐνδείξει τῆς ἀπεριορίστου ταύτης ἀγάπης τῶν καλῶν χωρικῶν, ἐδέχθη τὴν προσφορὰν καὶ ἀπεφάσισε ν' ἀφιερῶσιν εἰς τὴν εὐδαιμονίαν αὐτῶν βίον ἄλλοτε προορισθέντα διὰ τὸν ἔρωτα.

Ἐνῶ ἐν τούτοις ὁ νέος προστάς ἐνασχολεῖται εἰς τὴν ὑπὸ τῆς θέσεως αὐτοῦ ἐπιβαλλομένην ὑπηρεσίαν, ἃς ἀναμνησθῶμεν τοῦ ταλαιπώρου Πέτρου, ὃν ἐγκατελίπομεν καλπάζοντα ἐπὶ τῆς εἰς Πορτογαλίαν ἀγούσης καὶ ἀενάως ἀπομακρυνόμενον ἐκεῖνης πρὸς εὐρεσιν τῆς ὁποίας ἔτρεχε.

Μετὰ τὰς εἰς Λισσαβῶνα καὶ οὐδὲν περὶ Σελεστίνης μαθὼν, ἐπέστρεψεν εἰς Γρενάδην καὶ ἐπανελάθε τὰς αὐτὰς πλὴν ἀνωφελεῖς ἐρεῦνας· ἀπελπισθεὶς δὲ καὶ ἐδώθεν ἐπανῆλθε πάλιν εἰς Λισσαβῶνα, ὅπου ἐννοεῖται δὲν ὑπῆρξεν εὐτυχέστερος. Μετὰ ἑξαμήνου τέλος κόπους καὶ ἀναζητήσεις ἀκάρπους, βεβαιωθεὶς ὅτι ἡ Σελεστίνη δὲν ἀνεφάνη ἕκτοτε εἰς Γρενάδην, ἐφαντάσθη ὅτι ἴσως μετέβη εἰς Σεβίλλην, ὅπου εἶχε συγγενεῖς. Τρέχει λοιπὸν εἰς Σεβίλλην· ἀλλὰ φθάς ἐκεῖ μανθάνει ὅτι οἱ συγγενεῖς τῆς Σελεστίνης εἶχον ἀπέλθῃ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἰς Μεξικόν, ἐπιβάντες ἐφ' ἐνὸς τῶν πολεμικῶν πλοίων τοῦ ἐκεῖ κατευθυνομένου στόλου. Ὁ Πέτρος τότε πείθεται ὅτι ἡ φίλη του εὕρισκεται εἰς Μεξικόν, ὅθεν ἐπιβάνει ἐπὶ τοῦ πρώτου προστυχόντος πλοίου καὶ μετὰ πολλὰς περιπετείας φθάνει εἰς Μεξικόν καὶ εὕρισκει μὲν τοὺς συγγενεῖς τῆς Σελεστίνης, ὅχι ὅμως καὶ ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἐζήτη. Ἀπελπισθεὶς ἀποπέσει πάλιν εἰς Ἰσπανίαν· ἀλλ' ἐξεγερθεῖσης σφοδρᾶς τρικυμίας, τὸ πλοῖον ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὕρισκετο, καταβλήθη ὑπὸ τῆς βίας τοῦ ἀνέμου καὶ τῆς ὀρμῆς τῶν κυμάτων, ναυαγεῖ περὶ τὰ παράλια τῆς Γρενάδης· ὁ δὲ Δὸν Πέτρος μετὰ

των συνεπιδατών του διασώζονται νηγόμενοι και φθάσαντες εις την ξηράν, διευθύνονται προς τὰ ἐπὶ τῶν παρακειμένων ὀρέων χωρία, ὅπως ἐπικαλεσθῶσι βοήθειαν. Ἡ τύχη δὲ ἢ μᾶλλον ὁ ἔως τοὺς ὠδήγησεν εἰς Γαδέρην.

(ἔπεται τὸ τέλος εἰς τὸ ἐπόμενον qu. l. ladior)

Π Ο Ι Η Σ Ι Σ.

Η ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΗΣ ΓΗΣ

(Κατὰ τὸ γερμανικὸν τοῦ Schiller).

«Τὸν κόσμον λάβει» ἔκραζεν ὁ Ζεὺς, περὶ τὸν θρόνον

Καλῶν τὰ πλήθη τῶν θνητῶν.

«Κλῆρὸς σας ἔστω διαρκῆς δι' ἕλων τῶν αἰώνων, Σεῖς διανείματε αὐτόν.»

Καὶ σπεύδουν ὅλοι ἀπληροί, τὰς χειράς του ὀργῶν

Νέος καὶ γέρον πᾶς προτάσσει

Καὶ δίδονται οἱ θερισμοὶ τῆς γῆς εἰς γεωργόν, Εἰς νέον κυνηγόν τὰ δάση

Κέρδη ὁ ἔμπορος πολλὰ εἰς ἀποθήκας κλείει,

Καὶ οἶνον ὁ ἀββάς γλυκῶν,

Καὶ πᾶσα γέφυρα, ὁδὸς, εἰς ἄρχοντ' ἀποτίει Δεκάτην ἡγεμονικὴν.

Τέλος μακρόθεν ἐφθασεν ἀργὰ ὁ ποιητής,

Πλὴν ἦσαν ὄλα μοιρασμένα,

Οὐδὲν πλέον εἰλείπετο ἔτι νὰ λάβῃ τις, Καὶ εἶχε πᾶν δεσπότην ἕνα.

«Ἄλλοίμονον! πάντων ἐγὼ ἐλησμονήθην μόνον,

Ὁ μᾶλλον σου πιστὸς υἱός!

Ἀνέκραζεν ὁ ποιητής βαθὺν ἐκχύσας στόνον Κ' ἐρρίφθ' εἰς πόδας τοῦ Διός.

«— Ἄν εἰς ὄνειρων ἔτρογες τὰς μαγικὰς ὁδοὺς,

Τί σ' ὠφελεῖ τώρα ὁ θρῆνος; »

«Τοῦ ἦσο, τάλχα, πρὶν τὸ πᾶν διαμοιράσω δαύς; — Ἐγγύς σου ἤμην », εἶπ' ἐκείνος

Τυφλὸς πρὸς τ' ἄλλα, μόνον σὲ ἔβλεπε' ὁ ὀφθαλμὸς μου,

Σὲ ἤκουον πρὸς πᾶν κωφός, ...

Συγγνώμην ἂν μ' ἀφῆρασε τοῦ ὑπολοίπου κόσμου Τὸ θεῖον τ' οὐρανοῦ σου φῶς. »

— « Πλὴν τόρα πλέον, εἶπ' ὁ Ζεὺς, κτῆμα δὲν εἶν' ἐμοῦ Καὶ γῆ καὶ θάλασσα καὶ θῆρα, ... Ἄν θέλῃς εἰς τὸν οὐρανὸν νὰ ζήσωμεν ὁμοῦ, Ἐλθέ, σ' εἶν' ἀνοικτὴ ἡ θύρα.

ΛΙΤΕΛΟΣ ΣΤ. ΒΛΑΧΟΣ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Π Ο Ι Η Σ Ι Σ

Φειδίας καὶ Περικλῆς, ὑπὸ Ἀγγέλου Στ. Βλάχου.—Οἱ τὰ φου τῆς Ἀργο-λίθου ὑπὸ Σ. Μαλάκη.

Ἀναντιρρήτως ὁ ἄνεμος τῆς ποιήσεως πνέει ἀπὸ τῆς Ἀκροπόλεως. Ὅταν ἡ μεγαλοφυΐα Σάνδη, ἥτις παρ' ὀλίγον ν' ἀρπάσῃ τὴν δάφνην ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ γράψαντος τὴν ἱστορίαν τῆς αὐτοκρατορίας Θεέρσου, γράφῃ κωμῳδίαν κατὰ τὸν Πλουτῶν τοῦ Ἀριστοφάνους, ἔταν ὁ δεινὸς περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν Beulé γράφῃ δράματα φέροντα τίτλον, Τὸ ἐργαστήριον, καὶ ὁ θάνατος τοῦ Φειδίου, εἰς τὰ ὁποῖα εὐρίσκει τις συνηγμένας ἀπάσας τὰς περὶ καλλιτεχνίας τῶν ἀρχαίων διασωθείσας μέχρις ἡμῶν εἰδήσεις καὶ πλείστας ἄλλας ἀρχαιολογικὰς γνώσεις, οὐδὲν παράδοξον, λέγομεν, ἂν, ἐν αὐταῖς ταῖς Ἀθήναις, ἤρχισεν πρῶτινος νὰ ἀναφαίνηται ὁμοίαι τις πρὸς τὴν ἀρχαίτητα κλίσις. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος εἶχε βραβευθῆ τὸ ποίημα Σωκράτης καὶ Ἀριστοφάνους, ἐφέτος δ' ἐπηνέθη τὸ κατὰ τὸν τύπον ἐκείνου γραφέν, Φειδίας καὶ Περικλῆς. Ἀμφότερὰ δὲ τὰ ποίηματα ταῦτα καὶ τὴν ὑπόθεσιν εἶχον κλασικὴν καὶ τύπον ἐπίσης κλασικόν. Ἄς μὴ ὑπολάβῃ τις ἡμᾶς ὡς ἔχοντας σκοπὸν νὰ φέρωμεν εἰς τὸ μέσον τὴν αἰωνίαν περὶ κλασικῆς καὶ ῥωμαντικῆς ποιήσεως πάλιν, διότι, ἀληθῶς εἰπεῖν, δὲν εἴμεθα ἐχθροὶ οὐδεμιᾶς ποιήσεως, οἷονδὴποτε τύπον φέρῃ αὕτη, εἴτε κλασικὴ ὀνομάζεται εἴτε ῥωμαντικὴ. Κυρίως ἀρεσκόμεθα εἰς τὴν ποίησιν, καὶ ὅταν εὐρίσκωμεν πού τὴν παράξενον μεγαλοφυΐαν τοῦ Βύρωνος, τὴν θαυμασίαν γονιμότητα τοῦ Βίκτωρ Οὕγου, ἢ τὴν τραχεῖαν δραματικότητα τοῦ Σέσπηρ οὐδόλως διστάζομεν νὰ χειροκροτήσωμεν, ὡς δὲν ἐδισταζόμεν νὰ ἐπευφημήσωμεν ἂν εὐρίσκωμεν ἀλλαχού τὴν ἀφέλειαν τοῦ Σοφοκλέους ἢ τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ Αἰσχύλου. Ὁ ἥλιος εἶναι μέγας καὶ φωτίζει ὀλόκληρον τὴν γῆν. Ἐκαστος

ὅθεν δύναται νὰ θερμανθῆ εἰς μίαν τῶν ἀκτίνων του, χωρὶς ἐκ τούτου νὰ ἀποψυχρανθῆ ὁ γείτων του. Ὅπου δὴποτε εὐρίσκεται ἡ μεγαλοφυΐα ἀναγκάζεται τις καὶ ἄκων νὰ τὴν θαυμάζῃ, ἐνῶ ὅταν αὕτη ἐλλείπῃ πάντα τὰ λοιπὰ εἰσὶν ἀνίσχυρα.

Ἀλλὰ βεβαίως (καὶ ἂς τὸ ὁμολογήσωμεν μετὰ θάρρους) δὲν εὐρισκόμεθα εἰσέτι εἰς τὴν θέσιν ἐκαίην, καθ' ἣν θὰ ἐδικαιούμεθα νὰ ἔχωμεν μεγάλας ἀπαιτήσεις. Γάλλος τις (1), γράψας ἐσχάτως περὶ αἰσθητικῆς, παραδέχεται ὀκτῶ οὐσιώδεις τοῦ καλοῦ χαρακτήρας. Μολονότι ὁ Ἀριστοτέλης παρεδέχετο δύο μόνον, τὴν Τάξιν καὶ τὸ Μεγαλειον, ἡμεῖς προθύμως συντασσόμεθα μετὰ τῆς γνώμης τοῦ Γάλλου σοφοῦ, μετὰ τὴν ἐλπίδα ὅτι τότε θὰ μᾶς ἦναι εὐχερέστερον νὰ εὐρωμεν τινὰς τοῦλάχιστον τῶν χαρακτήρων τούτων εἰς τὰ προϊόντα τοῦ ἡμετέρου Παρνασσοῦ.

Ἀλλὰ περιπλανηθέντες πρὸς Σιγῆν εἰς τοὺς περὶ καλοῦ τῆς μεταφυσικῆς λαθυρόνθους, τοὺς καὶ δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώσας ἀηδεῖς κατὰ τι, παρ' ὀλίγον νὰ λησμονήσωμεν τὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης ἡμῶν ποιήματα. Ὁ μῦθος τοῦ φέροντος τίτλον Φειδίας καὶ Περικλῆς εἶναι ἀπλούστατος. Μετὰ τὴν παράστασιν τῆς Ὀρестειάδος, καθ' ἣν ἐξῆλθε νικητὴς ὁ Αἰσχύλος, πρὸς τὸ ἑσπέρας τῆς ἡμέρας ἐκείνης, διαβάινει βραδυπατῶν ὁ Φειδίας τοὺς στίλους τοῦ Ὀλυμπιαίου, καὶ ἀφιχθεὶς εἰς τὴν τότε δροσερὰν τοῦ Πισσοῦ κοίτην, κάθηται πλησίον τῆς ἐν Κήποις Ἀφροδίτης καὶ ἐκεῖ συλλαμβάνει τὴν ιδέαν τοῦ ἀγάλματος τῆς Ἀθηνᾶς. Ἐλέγχων κατὰ μόναν τὴν ἀχαριστίαν τοῦ Ἀθηναίου λαοῦ, τοῦ καταδιώκοντος καὶ φονεύοντος τοὺς κλεινοὺς ἄνδρας, θρηνεῖ συνάμα ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐν Ἀθήναις εἰς νοῦς ὅστις διὰ τῆς πνοῆς του νὰ ὀδηγήσῃ τοὺς κυματισμοὺς τοῦ ἀστάτου δήμου καὶ οὕτω νὰ ζωογονήσῃ τὴν τέχνην ἄλλ' ὁ νοῦς οὗτος δὲν ἐβράδυνε νὰ φανῇ. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐκείνην στιγμὴν, ἐξερχόμενος τοῦ Λυκαίου ὁ νέος Περικλῆς, συναντᾶται μετὰ τοῦ βεμβάζοντος καλλιτέχνου, καὶ ἀμέσως τῷ διακοινώνει τὰ περὶ Παρθενῶνος καὶ τῆς Ἀθηνᾶς μεγαλοφυΐαν

σχέδιάτου. Βεβαίως ποτὲ καλλιτέχνης, ἅμα μελετήσας τὰ περὶ μελλόντων ἀριστοτεχνημάτων σχέδιά του παρὰ τὴν ὄχθην ποταμοῦ τινός, δὲν εὐρεν ἀμέσως καὶ τὸν Κοσμῶν Μένδικον, ὅστις νὰ τῷ ὑποσχέθῃ τὴν πραγματοποίησιν των. Διὸ ὁ Φειδίας ἐστάθη ὁ εὐτυχέστερος πάντων, καὶ πιστεύομεν τὸ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λεγόμενον, ὅτι δηλαδῆ ἐδάκρυσεν ὑπὸ χαρᾶς ἀκούσας ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ μείρακος Περικλέους τὰς αὐτὰς μεγαλοφυΐας ιδέας.

Ἀπὸ τῆς συναντήσεως ταύτης εἴκοσι καὶ πέντε ἔτη παρήλθον, (τὸ ἄλμα ἀπὸ τοῦ πρώτου εἰς τὸ δεύτερον κεφάλαιον εἶναι ἀρκετὰ μόνον, πιστεύομεν) ὁ Περικλῆς ἠνδρώθη ἤδη καὶ κυβερνᾶ τὰς Ἀθήνας, ἐγείρει τὸν Παρθενῶνα, καὶ ἐντὸς αὐτοῦ ἰδρύει τὸ ἐξ ἐλέφαντος καὶ χρυσοῦ ἀγαλμα τῆς Παρθένου. Εὐρισκόμεθα εἰς τὴν ἐορτὴν τῶν Παναθηναίων. Ὁ φιλέορτος τῶν Ἀθηναίων δῆμος ἀνέρχεται εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, ὅπου φέρεται ὑπὸ τῶν παρθένων ὁ ἱερὸς Πέπλος τῆς Θεοῦ. Βλέπομεν τὰ συρόμενα τέθριππα, τὸ πλῆθος τῶν πεζῶν, τὰς καννηφόρους, καὶ ἀκούομεν τὰ ἄσματα τῶν μουσικῶν. Μετὰ τὴν τελετὴν, καθ' ἣν τὸ ἀγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς ἐγένετο ἱερὸν, ὁ Περικλῆς, κατερχόμενος ἀπὸ τῆς Ἀκροπόλεως, προσκαλεῖ εἰς ἐξίασιν τὸν Φειδίαν καὶ ἄλλους τινὰς τῶν φίλων του. Ἐν τῷ συμποσίῳ ἡ καλὴ Ἀσπασία ῥητορεύει, οἱ καλλιτέχνη Ἀγοράκριτος καὶ Ἀλκαμένης συνδιαλέγονται μετὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου, ὁ δὲ ἱκτινὸς ἐξηγεῖ τοῖς παρακειμένοις τὸ σχέδιον τοῦ νέου Παρθενῶνος ὀρχηστρίδες δὲ καὶ αὐλητρίδες προσκεκλημένοι ἐπαυξάνουσι τὴν εὐθυμίαν τῶν συμποσιαζόντων, οἵτινες θερμανθέντες ἤδη ἐκ τοῦ οἴνου, ἀφίνουσι τὴν γλῶσσάν των ἐλευθέρην εἰς τὰς εὐτραπέλιαν καὶ τὰ κωμώματα.

Μολονότι τὸ συμπόσιον τοῦτο εἰσάγεται ἄνευ ἀνάγκης ἐν τῷ ποιήματι, περιγράφεται ὅμως διὰ ζωηρῶν χρωμάτων, καὶ οἱ διάλογοι τῶν συμποσιαζόντων εἶναι ἀρκετὰ εὐθυμοὶ καὶ φυσικοὶ, καὶ ἴσως τὸ μέρος τοῦτο εἶναι τὸ κάλλιστον τοῦ ποιήματος.

Μετὰ πέντε ἔτη φθάνομεν εἰς τὸ τρίτον κεφάλαιον. Ἰπὸ τὴν σκιάν τῆς ποικίλης, τρεῖς νέοι ἐκ τῆς ἐχθρᾶς πρὸς τὸν Περικλέα φατρία, μελετῶσι νὰ φέρωσι κατηγορίαν κατὰ τοῦ Φειδίου, μετὰ σκοπὸν νὰ βλάψωσιν ἀμφοτέρους. Πλησίον αὐτῶν ἔτυχε νὰ διαβαίνωσιν ὁ τε Περικλῆς καὶ Φειδίας, οἵτινες προμαντεύουσι τὰ ὑπ' ἐκείνων μελετώμενα σπεύδοντες δὲ πρὸς τὴν Ποι-

(1) Ὁ κύριος Charles Lévêque ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ La science du Beau, ἀριθμεῖ τοὺς ἐπομένους ὀκτὼ χαρακτήρας τοῦ «καλοῦ»: «τὸ πλῆρες τῶν τύπων μεγαλειον, τὴν ἐνότητά, τὴν ποικιλίαν, τὴν ἀρμονίαν, τὴν ἀνυπακοήν, τὴν φυσικὴν ζωηρότητα τοῦ χρωματισμοῦ, τὴν χάριν καὶ τὸ προσήκον.

κίλην στοάν, διά τῆς ἀγορᾶς ὅπου ἦν συνηγμένος ὁ δῆμος, ἀκούουσι τὸν Μένωνα καταγγέλλοντα ἐπ' ἐκκλησίας τὸν Φειδίαν ὅτι ὑπεξήρесе δῆθεν τὸν διὰ τὸ ἀγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς ὠρισμένον χρυσόν, καὶ ὅτι ἐξεικόνισεν ἑαυτὸν ἐν τῇ ἀσπίδι τῆς Θεοῦ.

Ἐν τῷ Δ' κεφαλαίῳ εὐρίσκομεν τὸν Φειδίαν ἀσθενοῦντα ἐντὸς τοῦ ἀττικῆς δεσμωτηρίου, ὅπου ἐβρίσθη αὐτὸν ὁ δῆμος. Ἐνῶ δὲ περίλυπος ἀνεπὸλει τῆς καλλιτεχνικῆς του δόξης τὰς ἡμέρας, παρουσιάζεται ἐνώπιόν του ὁ Περικλῆς, ὅστις ματαίως διὰ τῶν παρηγόρων λόγων του ἐπιζητεῖ νὰ χύσῃ βάλσαμον εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ πάσχοντος ὅθεν δακρύων ἀναχωρεῖ ἐκ τῆς φυλακῆς, καὶ ὅτε τῇ ἐπαύριον ἐπανέρχεται εὐρίσκει νεκρὸν τὸν γλύψαντα τὴν πολιούχον Ἀθηνᾶν.

Ἀναγινώσκων τις τὸ ἀξίον λόγου τοῦτο ποίημα λυπεῖται ὅτι δὲν εὐρίσκει κουφοτέρην τὴν πτῆσιν καὶ θερμότεραν τὴν φαντασίαν, διότι δὲν πιστεύομεν ὅτι ἀναγκαῖον προσὸν τῆς κλασικῆς ποιήσεως εἶναι ἡ ἀπουσία μεγάλου μέρους τοῦ ποιητικῆς κόσμου. Ἄν μόνη ἡ ἀκριβὴς περιγραφή τῆς ἀρχαιότητος, ἄνευ πλοκῆς ἐντέχνου, ἄνευ τῶν ὕσων ἐνομαζόμεν περιληπτικῶς ποιήσιν, ἤρκει ὅπως ἀποτελέσῃ ἐν ποίημα, τότε ἡ περιήγησις τοῦ Νέου Ἀναχάρσιδος, εἰ καὶ εἰς πᾶσιν λόγοις γεγραμμένη, θὰ ἦτο, νομίζομεν, τὸ τελειότερον τῶν τοιούτου εἶδους ποιημάτων. Μ' ὅλα ταῦτα δὲν θέλομεν ν' ἀρνηθῶμεν τὴν ἀξίαν τοῦ περι οὐ λαλοῦμεν ἔργου, διότι ἀληθῶς εὐρίσκει τις πλεῖστα ἐν αὐτῷ προτερήματα, οἷον τὴν ἀκριβῆ ἐξεικόνισιν τῆς ἀρχαιότητος, στιχογραφίαν ὠραίαν, ἐκφρασιν φυσικὴν, γλῶσσαν πλουσίαν καὶ κρίσεις τινὰς ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων τῆδε κακεισε ἐσπαρμένους, αἰτινας ἀληθεύουσιν εἰς ἐκάστην ἐποχὴν.

Τοιαῦτα εἶναι, ὡς ἐν παραδείγματι, αἱ εἰς τοὺς ἐπομένους στίχους περιλαμβανόμεναι:

Ἀχάριστοι πλὴν εἰν' οἱ Ἀθηναῖοι
Πᾶς ἦρως ζῶν τὰ μίση των ἐκτρέφει,
Τὸν ἀγαποῦν μόνον ὅταν ἐκπνέη,
Καὶ μόνον φεῦ! τὸν τάφον του νὰ στέφῃ
Ἀνέχοντ' ὁ κισσός.

Μέγας λαὸς... ἀλλὰ λαός! διώκει,
Φονεῖ τοὺς κλεινοὺς του ἄνδρας παίζων,
Ἐν στιβαρὰ ἢ χεῖρ αὐτὸν διώκει,
Κ' ἐνῶ προέγραφεν αὐτοὺς ὅτ' ἔζων
Θανόντας τοὺς στοργεῖ.

Νήπιον, καταθραῦον τὸ ὠραῖον
Ἄθυρμα τῆς σχολῆς αὐτοῦ ὄργιλον,
Καὶ ἔπειτα ἀπαρηγόρως κλαῖον
Πρὸ τῶν ἀσχήμεων καὶ ἀμόρφων ζύλων,
Ἄ ἔθραυσ' ἐν ὄργῃ,

ὦ! ἂν τις νέος πάλιν νοὺς τῆς τύχης
Τοῦ δήμου ὑπερέκλυτε πληθῆος,
Εἰς ἰσχυρὰν παλάμην τῆς ὄργῆς
Ὁμάδος ἤρπαζεν ἐπιδεξίως

Πάλιν τοὺς χαλινοὺς.
Ἄν τοὺς κυματισμοὺς μία πνοή του
Ὡδήγει τοῦ ἀστάτου δήμου μόνη,
Καὶ τοῦ Φειδίου καὶ Ἀγορακρίτου
Τὰ ἐργαστήρια ἐξωογόνει!...

— Πλὴν ποῦ αὐτὸς ὁ νοὺς!

Τὸ ἕτερον ποίημα τὸ ἐπιγραφόμενον *Οἱ τάφοι τῆς Ἀργολίδος*, εἶναι πάντῃ διάφορον τοῦ πρώτου. Τοῦτο ἔχει ἀντικείμενον, ὡς ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς φαίνεται, τὰς ἐν Ἀργολίδι κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος γενομένας ἀδελφομαχίας. Ὁ ποιητὴς αὐτοῦ εἶναι λεπτοεργός, καὶ ἡ ἀκοή του, ὡς ὁ ἴδιος ἀναφέρει ἐν τῷ προλόγῳ του, συνείθισεν εἰς τοὺς τραγεῖς καὶ ξεσχιστοὺς ἤχους τοῦ πριωνός του, εἰς τοὺς συριστικοὺς τῆς βυκάνης του, καὶ εἰς τοὺς βαρεῖς καὶ συγκεχυμένους τῆς σφύρας του. Ἐπομένως, δὲν δικαιούμεθα νὰ ἐπιφέρωμεν αὐστηρὰν κρίσιν ἐπὶ ποιήσεως τοιαύτης, ἥτις ὁμοιάζει τὰ ἄνευ τινὸς καλλιτεχνικῆς φύσεως εἰς τοὺς ἀγροὺς φυτὰ καὶ ἄνθη. Ἐπικροτοῦμεν μάλιστα τὴν πρὸς τὰ καλὰ ἔφασιν τοῦ δημοτικοῦ ἀοιδου, οἰαδήποτε εἶναι τὰ προϊόντα τῆς μουσῆς του, τὰ ὅποια δὲν στεροῦνται ἄλλως ἀφελῶν τινων θελημάτων καὶ ποτε μάλιστα ἀναφαίνεται ἐν αὐτοῖς πυρώδης ἐνθουσιασμός. Ἄλλο τι ὅμως ἔχομεν καθῆκον νὰ ψέξωμεν. Ὁ πατριωτισμός τοῦ ποιητοῦ εἶναι ἀναμφισβήτητος ὕπαρχει ὅμως δι' αὐτὸν ἑτέρα θεότης, ἥτις τῷ εἶναι προσφιλεστέρα πάσης ἄλλης, καὶ αὕτη εἶναι ἡ Ἐπανάστασις. Διὰ τοῦτο ὅλα του τὰ δάκρυα χύνει ἐπὶ τῶν φονευθέντων ἐπαναστατῶν, ὅλας αὐτοῦ τὰς δάφνας φυλάττει διὰ τὰς κεφαλὰς των πάντες δὲ οἱ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔπεσαν ἐν τῇ ἀδελφομαχίᾳ ἐκείνῃ ὑπακούοντες εἰς τὴν αὐστηρὰν φωνὴν τῆς πειθαρχίας, οὐδὲν δάκρυ ἀποσπῶσιν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του, οὐδεμίαν λέξιν εἰς μνημόσυνόν των! Ἐνίοτε μάλιστα ἐκφεύγουσιν ἀπὸ τῶν χειλέων του λέξεις μίσους καὶ ἐκδικήσεως! ὦ, ποίησις τοιαύτη δὲν χαιρεῖ βεβαίως τὰς ἡμετέρας συμπαθείας.

ΠΟΙΚΙΛΙΑ.

*Αἱ περὶ ἀτμοσφαιρικῶν μεταβολῶν
προβήσεις.*

Καθ' ὅν χρόνον οὐδεὶς πλέον ἐπίστευεν εἰς τὰς περὶ καλοῦ ἢ κακοῦ καιροῦ προβήσεις τοῦ κομποπολίτου Καζαμιά, εἰς Γάλλος σοφὸς, ὁ κ. Ματθαῖος (de la Drome) δι' ἄσχυρισθον ἐσχάτως ἐν τινι συγγράμματι του, ὅτι ἡ ἐπιστήμη δύναται νὰ προσέπη, πρὸ μηνῶν μάλιστα, τὸν καλὸν εἴτε κακὸν καιρὸν μετὰ μαθηματικῆς ἀκριβείας. Ὁ σοφὸς οὗτος ὡς βᾶσιν τοῦ συστήματός του παρεδέχθη τὴν προαιώνιον θεωρίαν, καθ' ἣν αἱ φάσεις τῆς σελήνης θεωροῦνται ὡς τὸ αἷτιον τῶν τοῦ καιροῦ μεταβολῶν. Ἐσχάτως μάλιστα εἶχε πέμψει εἰς τὴν ἐν Παρισίοις ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν φάκελλον τοιούτων προβήσεων, συνοδεύσας αὐτὸν καὶ μετ' ἐπιστολῆς δι' ἧς προσεκάλεε τὴν Σύγκλητον ν' ἀνοίξῃ αὐτὸν μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ χρόνου, καθ' ὅν ἐμελλον νὰ ἐκπληρωθῶσιν ἅπασαι αἱ προβήσεις του. Ἡ Ἀκαδημία, γινώσκουσα τὸ περιεχόμενον, ἀπηξίωσε νὰ δεχθῇ τὸν φάκελλον ἐκεῖνον, διότι καὶ τὸ ζήτημα τοῦτο ἡ ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν συγκαταλέγει μετὰ τοῦ ζητήματος τοῦ ἀεικινήτου, εἴτε τοῦ τετραγωνισμοῦ τοῦ κύκλου, θεωρεῖ δὲ λαθῆ αὐτὸ ἄλυτον, καὶ ἀντιβαίνει πρὸς τοὺς γνωστοὺς τῆς φύσεως νόμους.

Ἐτεροι ὅμως σοφοὶ προσεπάθησαν οὐχὶ νὰ προσλέγῃσι πρὸ μηνῶν τὰς μεταβολὰς τοῦ καιροῦ, ἀλλ', εἰ δυνατόν, νὰ προῖδωσι τοῦλάχιστον, δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας τὰς συμβησομένας λαίλαπας ἢ καταιγίδας, βοηθούμενοι ἐκ τῶν τῆς βαρομετρικῆς στήλης ἀνυψώσεων καὶ καταπτώσεων, διότι, ὡς εἶναι τοῖς πᾶσι γνωστὸν, ἡ μεταβολὴ τοῦ καιροῦ ἔχει ἐπὶ τοῦ βαρομέτρου ἐπαισθητὴν ἐπιρροήν. Ἐπίσης ἀπεδείχθη ὅτι αἱ λαίλαπες καὶ αἱ καταιγίδες δὲν ἐνοσκήπτουσι διὰ μιᾶς ἐπὶ μεγάλῃς ἐκτάσεως τῆς γῆς. εἰς ἐπὶ παραδείγματι ἀναφέρομεν τὴν τρομερὰν καταιγίδα, ἥτις ἐπὶ τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου ἐπῆνεγκε μεγίστην ζημίαν εἰς τὸν ἐν τῷ Εὐξείνῳ στόλον τῶν συμμάχων δυνάμεων. Ἡ καταιγὶς ἐκείνη ἐγενήθη ἐκ τῆς μεταβάσεως μεγάλου ἀτμοσφαιρικοῦ κύματος, πορευομένου ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς. Τὸ κύμα τοῦτο παρεμποδίσθη ἐπὶ τινι στιγμῇ εἰς τὰς Ἀλπεῖς, ἀξάνόμενον ὅμως αἰετοπε κα-

τ' ἔνστασιν, ἐξώδευσε τρεῖς ἡμέρας περίπου ὅπως διέληθ τὴν Εὐρώπην καὶ ἐπιπέση μετὰ τὸν χρόνον τοῦτον εἰς τὸν Εὐξείνουν.

Πάντα ταῦτα ἔχων ὑπ' ὄψιν ὁ ἀντιναύαρχος τῆς Ἀγγλίας Fitz Roy, συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ συμπαραβάλλῃ πάσας τὰς εἰς διαφόρους τόπους γινόμενας μετεωρολογικὰς παρατηρήσεις, καὶ ἐξ αὐτῶν νὰ συμπεραίνῃ, πρὸ δύο εἴτε τριῶν ἡμερῶν, μετὰ τινος πιθανότητος, τὰς μεταβολὰς καὶ ἰδοῦ τίνι τρόπῳ.

Διῆρσε τὰ παράλια τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας εἰς ἑπτὰ τμήματα, ἢ διαίσεις δ' αὕτη ἐγένετο εἰς τρόπον ὅστε ἅπαντα τὰ τμήματα νὰ ἦναι σχεδὸν ὅμοια κατὰ τὴν ἀτμοσφαιρικὴν κατάστασιν καὶ τὸ κλίμα. Ἀφ' ἐκάστης σημαντικῆς ὁπωσοῦν πόλεως ἐκάστου τμήματος μεταδίδονται πᾶσαν πρωίαν εἰς Λονδίον, διὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ τηλεγράφου, αἱ βαρομετρικαὶ καὶ θερμομετρικαὶ παρατηρήσεις, ἡ δύναμις καὶ διεύθυνσις τῶν ἀνέμων, καὶ ἡ κατάστασις τοῦ τε οὐρανοῦ καὶ τῆς θαλάσσης. Αἱ παρατηρήσεις αὗται παραβάλλονται πρὸς ἀλλήλας, καὶ ἐκ τῆς παραβολῆς αὐτῶν, ὁ ἔχων ὁπωσδήποτε ἔξιν τινὰ θὰ ἐννοήσῃ τὴν διεύθυνσιν, τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν πορείαν τῶν μεγάλων τοῦ ἀνέμου βευμάτων, τῶν κινουμένων ἄνω τῶν βρετανικῶν νήσων. Ὅταν οἱ ἐπικρατοῦντες ἀνεμοὶ εἶναι οἱ ἀρκτικοανατολικοὶ καὶ οἱ δυτικομεσημβρινοὶ, εἰκάζουσιν ὅτι τὰ ἀρκτικοδυτικὰ παράλια θὰ προσβληθῶσι πρῶτα ὑπὸ τῆς μεταβολῆς τοῦ καιροῦ, καὶ τότε ἀσχολοῦνται ἰδίως ἐπὶ τοῦ τμήματος τῆς Σκωτίας, καὶ ἀκολούθως ἐπὶ ἐκείνου τῆς ἱρλανδίας. Κατὰ τὰς παρ' ἐκάστου σταθμοῦ χορηγηθείσας τότε πληροφορίας, ὑπολογίζουσι τὰ πιθανὰ ἀποτελέσματα, ἅτινα θὰ φέρωσιν οἱ ἀνεμοὶ τῆς αὐρίου ἢ τῆς μεθαυρίου, καὶ συμπεραίνουσι, κατὰ μέσον ὄρον, τὸν πιθανὸν καιρὸν δι' ἅπαν τὸ τμήμα. Ὁ πιθανὸς οὗτος καιρὸς ἐκφράζεται δι' ὀλίγων λέξεων, καὶ ἀρκοῦνται εἰς τὸ νὰ ὑποδείξωσι τίς θὰ ἦναι ὁ ἐπικρατήσων ἀνεμος, ἂν ὁ οὐρανὸς θὰ ἦναι καθαρὸς ἢ νεφελώδης, ἂν θὰ ἔχωμεν χιόνα ἢ βροχὴν. Ἐνίοτε, πολὺ σπανίως ὅμως, αἱ συλλεγόμεναι πληροφορίες εἰσὶν ἀντιφατικαί, καὶ τότε ἀναγγέλλεται ὅτι ὁ καιρὸς εἶναι ἀβέβαιος.

Αἱ ἐργασίαι αὗται γίνονται μετὰ μεγίστης ταχύτητος. Ἐκάστην πρωίαν, περὶ τὰς ἑνδεκα, ἡ πιθανὴ κατάστασις τῆς ἀτμοσφαιρῆς διὰ τὰς δύο ἐπομένας ἡμέρας, καταστρώνεται καὶ στέλλεται εἰς τὰ διάφορα τῆς δημοσιογραφίας ὄργανα,

ως και εις τὰ δημόσια καταστήματα τὰ ἐνδιαφερόμενα εις τὰς προβόσεις ταύτας. Αἱ περὶ τοῦ καιροῦ ἀγγελίαι μεταδίδονται και εἰς πάντας τοὺς λιμένας, ὅπως τὰ μακρόθεν διαβαίνοντα πλοῖα εἰδοποιῶνται διὰ σημείων περὶ τῆς τυχόν ἐπιχειμένης τρικυμίας.

Ὁμολογητέον ὅμως ὅτι αἰπροβόσεις τοῦ **Fits Roy** εἶναι μόνον πιθαναὶ και πρὸς τούτοις γενικαί, διότι δὲν περιλαμβάνουσι τὰς ἐκ τοπικῶν κλίτων συμβαινούσας ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ ἀλλοιώσεις, οὐδὲ τὰς αἰφνιδίους ἐκείνας καταγίδας, αἵτινες εἰς μεμονωμένα τινὰ μέρη ἐπιπίπτουσι στιγμιαίως και μετὰ ταῦτα ἐξαφανίζονται. Ἐπίσης αἱ προβόσεις αὐταὶ δύνανται νὰ ἀληθεύσῃ μᾶλλον εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἢ ὅπως τῆς ὁποίας, ἐν μέσῳ οὐσῆς τοῦ ὠκεανοῦ, τὰ ἀτμοσφαιρικά κύματα διαβαίνουσι τακτικώτερον, ὡς μὴ ἐμποδιζόμενα ὑπὸ ὁρέων και ἄλλων φυσικῶν ἐμποδίων. Εἰς τὴν μεσόγειον τοῦτο θὰ ἦτο δυσκατόρθωτον, διότι οἱ διάφοροι κόλποι μάλιστα γενῶσι πολλάκις τοπικὰς καταγίδας, αἵτινες δὲν προβλέπονται ἐκ τῶν γενικῶν παρατηρήσεων. Ὁπωσδήποτε τοῦτο μόνον ἠδυνήθη μέχρι τοῦδε ἡ ἐπιστήμη νὰ κατορθώσῃ ὡς πρὸς τὴν πρόγνωση τῶν μεταβολῶν τῆς ἀτμοσφαιρᾶς, πάντα δὲ τὰ λοιπὰ ὅσα περὶ τούτου ἐβρέθησαν εἶναι ὅλως ἀνυπόστατα.

ΠΟΛΥΤΙΜΑ ΚΕΙΜΗΛΙΑ— Ὁ ἐπενδύτης τὸν ὅποιον Κάρολος ὁ 16^{ος} βασιλεὺς τῆς Σουηδίας ἐφόρει κατὰ τὴν ἐν Πουλτάβα μάχην ἐπωλήθη τῷ 1825 ἐν Ἐδιμβούργῳ 560,000 φράγκα! εἰς ὁδοῦς τοῦ Νεύτωνος ἠγοράσθη τῷ 1616 παρὰ τοῦ λόρδου Σαφτεσβουρῦ 16,550 και 100,000 προσέφερον ἕτερος Ἄγγλος δι' ἕνα ὡσαύτως ὁδόντα τῆς Ἐλπίδος. Τὸ κρανίον τοῦ φιλοσόφου Λεκάρε, κατὰ παράδοξον ἀντίθεσιν ἐπωλήθη ἀντὶ τῆς εὐτελοῦς τιμῆς 99 φράγκων· μία ράβδος τοῦ Βολταίρου ἐπωλήθη 500 φράγκα, ἐν ἐπανωφόριον τοῦ Ρουσσῶ, 959, τὸ ὠρολόγιον τοῦ 500 ἡ Φενάκη τοῦ Καντίου 600 φράγκα και ἡ τοῦ Στέρν 5,350 τὸ γραφεῖον τοῦ διασήμου φυσιολόγου Οὐμβώλδ ἐπωλήθη ἐσχάτως ἀντὶ 40,000 φράγκων, ὁ πῖλος ὃν ὁ Ναπολέων ἔφερεν εἰς τὴν ἐν Εὐλῶ μάχην 1920, ὃ δὲ ἀποβιώσας σύζυγος τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας, ὁ πρίγκηψ Ἀλβέρτος, ἠγύρασε τὴν σολὴν τὴν ὁποίαν ἐφόρει ὁ ναύαρχος Νέλσον κατὰ τὴν εἰς Τραφαλγὰρ ναυμαχίαν, ἀντὶ 3,800 φράγκων.

— Νέα τις κυρία περὶ τοὺς Παρισίους κατοικοῦσα παρέδωκε τὸ θυγάτριόν τῆς εἰς τινὰ χωρικὴν ὅπως τὸ γαλακτοτροφῆσθαι, ὑποσχεθεῖσα μέγα τι

δῶρον. ἐπὶ τῇ καλῇ ἀγγελίᾳ τοῦ πρώτου φανέντος ὁδόντος· ἡ τροφὸς ἔχουσα αἰτίας νὰ παραιτηθῇ τῶν φροντίδων τῆς τροφῆς, ἐνόμισε καλὸν νὰ μὴ στερηθῇ και τῆς γενναίας ἀμοιβῆς διὰ τὴν καλὴν ἀγγελίαν τῆς ὁδοντοφυΐας. Ἐσπευσε λοιπὸν εἰς Παρισίους και κατώρθωσε τῇ συνδρομῇ ἐπιτηδείου τινος ὁδοντοῦατροῦ νὰ θέσῃ ἀκινδύνως ψευδῆ ὁδόντα ἐπὶ τῶν οὐλῶν τοῦ παιδός· ἡ τροφὸς μεγάλη κέρδη ἔσπευσε νὰ παρουσιάσῃ τὸ θυγάτριον φέρον τὸν ὁδόντα και ἡ μήτηρ παραφερομένη ἐκ τῆς χαρᾶς ἀντέμειψε διὰ 10 φράγκων τὴν καλὴν ἀγγελίαν· ἡ τροφὸς ὅμως ἐκπλαγεῖσα ἀπέβριψε τὴν προσφοράν ὡς ἀσύμφορον λέγουσα ὅτι αὐτὴ ἐδαπάνησε φράγκα 45 διὰ τὸν νέον ὁδόντα!

ΜΩΣΑΪΚΟΝ

Οἱ κολυμβηταὶ οὐδέποτε λησμονοῦσι και οἱ ἡγεμόνες πάντοτε λησμονοῦσιν ὅτι εἶναι μικρότερος ὁ κίνδυνος νὰ παλαίη τις κατὰ τῶν κυμάτων ἢ ν' ἀφίνηται εἰς τὴν διάκρισιν αὐτῶν.

* * * Προκειμένου λόγου περὶ ἐπιστήμης ὡς και περὶ ὑπογείων διόδων, εἶναι ὅλως μάταιον νὰ σκάπτωμεν ἀν δὲν προνοήσωμεν νὰ εἰσέρχεται ἀὴρ και φῶς εἰς τὰ βάθη ὅπου γίνεται ἡ ἀνασκαφή.

* * * Ὁ πολιτισμὸς πρέπει νὰ ἦναι διὰ τὴν φύσιν ὅ,τι τὰ ἐνδύματα πρέπει νὰ ἦναι διὰ τὸ σῶμα· πρέπει δηλαδὴ νὰ κοσμηθῇ αὐτὴν και προασπίζη οὐχὶ δὲ νὰ τὴν ἀσχημίζῃ και νὰ τὴν παρεμποδίζῃ.

* * * Δὲν εἶναι ἡ φαντασία τοῦ ἀνδρός ἥτις πλάττει τὸν ἀγνότερον και θελκτικώτερον ἰδανικὸν τῆς γυναικὸς τόπον; . . . Δὲν εἶναι ἡ καρδία τῆς γυναικὸς, ἥτις ὄνειροπολεῖ τὸ εὐγενέστερον και τελειότερον πρότυπον τῶν ἀνδρικῶν ἀρετῶν; . . . Τούτου ἕνεκα, ἀντιθέτως πρὸς τὰς ἐν ἰσχύει θεωρίας και ἔξεις, θὰ ἦτο ἐπιθυμητὸν νὰ βλέπῃ τις τοὺς πατέρας ἐξασκουοντας πλειότεραν ἐπιβροχὴν ἐπὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν θυγατέρων των, και τὰς μητέρας εἰσκακουμένας πλειότερον καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ περὶ ἀνατροφῆς τῶν τέκνων των.

* * * Ἡ φωτογραφία εἶναι διὰ τὰ κοινὰ πρόσωπα ὅ,τι ἡ τυπογραφία διὰ τὰ μέτρια συγγράμματα· πολλαπλασιάζει δηλαδὴ αὐτὰ, ἀλλὰ δὲν τὰ σώζει ἀπὸ τῆς λήθης και τῆς περιφρονησεως.

* * * Ὁ σκόπελος τῶν ἐπὶ θρόνου βασιλέων εἶναι ὅτι ἐκλαμβάνουσιν οὗτοι τὴν φιλοδοξίαν ἀντὶ τῆς μεγαλοψυχίας, ὃ δὲ σκόπελος τῶν ἐν τῇ ἐξορίᾳ βασιλέων εἶναι ὅτι ἐκλαμβάνουσιν τὴν ἀπραξίαν ἀντὶ τῆς ἀξιοπροπειίας.

Ἡ ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΗΣ ΣΥΜΜΟΡΙΑ.

(Συνέχεια, ἴδε φυλλάδιον 17).

Ἐξελλὼν λοιπὸν μετὰ τῆς ἀδελφῆς του, ἐπέστρεψε περιχαρῆς εἰς τὴν οἰκίαν, ἀνέβη εἰς τὸ σπουδαστήριον τοῦ πατρὸς και εἶπε μετ' ἀσυνήθη φαιδρότητα,

— Ἴδου ἐγὼ, πάτερ μου.

Ἄλλ' ὁ μοίραρχος κεκαλυμμένον ἔχων τὸ πρόσωπον διὰ τῶν χειρῶν ἐκλαιεν, ὅταν δὲ ἤκουσε τὴν φωνὴν τοῦ υἱοῦ του, ἔδραμε πρὸς τὴν θύραν, τὴν ἐκλείδωσε, και ὕστερον ἀρπάσας αὐτὸν τὸν ἔσυρε πρὸς τὸ γραφεῖόν του· και ἐκεῖ τὸν ἠνάγκασε νὰ κύψῃ ἐπὶ τῶν χειρογράφων τοῦ Σαδώκ. Ὁ δυστυχῆς Βίκτωρ, μόλις ἀνέγνωσε τὰς πρώτας γραμμὰς, ὡσὰν τὰ γράμματα ἐκεῖνα ἦσαν πυρίφλεκτα, ἀνωρθώθη τυφλὸς, ἀφωνος, ἀπολιθωμένος· ὅταν δὲ ἠνέωξε τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶδε τὸν πατέρα του προβάλλοντα πρὸς αὐτὸν δύο πιστόλια· ἔτεινε τότε τὴν χεῖρα, ἔλαβε τὸ ἐν ἐξ αὐτῶν, τὸ ἐπέθεσε βραδέως ἐπὶ τοῦ μετώπου του και ἔσυρε τὴν σκανδάλην.

Ἄν ὑπῆρχεν ὀλίγον τι μεγαλητέρα δόσις στοιχότητος θὰ διεγράφετο ἀναμφιβόλως διὰ τοῦ αἵματος ὁ ὀλέθριος και στυγερός ἐκείνος παράγραφος τῆς ἀνακριτικῆς ἐκθέσεως. Ἄλλ' εἰς τὰς καρδίας τῶν πατέρων, ὑπάρχουσι νεῦρα κατ' ἐπιφάνειαν μὲν ἀναίσθητα, βιαίως ὅμως κραδαινόμενα εἰς κρίσιμους περιστάσεις. Ὁ μοίραρχος λοιπὸν βλέπων τὸν υἱὸν του φονευόμενον ἐνώπιον αὐτοῦ ἐκινήθη, και διὰ τῆς κινήσεως ἐκείνης τὸ ὄπλον ἀπετράπη και ἡ σφαῖρα ἐνεπάγη εἰς τὸν τοῖχον. Ἀμα δὲ τῇ ἐκπυρσοκροτήσῃ ἡ θύρα ἀποκρύφου κλίμακος ἠνεώχθη ὀρμητικῶς και ἡ Θηρεσία ὠχρὰ και φρικιώσα τὴν κόμην, ἔπεσεν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ μοιράρχου.

— Πάτερ μου! πάτερ μου, συγχωρήσατέ τον, σὰς ἐξορκίζω, συγχωρήσατέ τον!

Λέγουσα δὲ τοὺς ὑπὸ λυγμῶν διακοπτομένους τούτους λόγους, τὸν ἐσφιγγεν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς και προσεπάθει νὰ τῷ ἀποσπᾷ τὸ ἕτερον τῶν πιστολίων. Πάλῃ σφοδρὰ ἠγέρθη τότε εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ μοιράρχου· ἐταλαντεύετο μετὰ τοῦ καθήκοντος και τῆς φωνῆς τῆς φύσεως, και ἴσως ἀνευ τῆς ἐνεργητικῆς ἐπεμβάσεως τῆς θυγατρὸς του τὸ καθήκον ἤθελεν ὑπερισχύσει. Καταβληθεὶς ὅμως ἀφ' ἐνὸς ἀπὸ τὰς συγκινήσεις τῆς ἡμέρας ἐκείνης και χαμφθεὶς ἐπὶ τέλους ὑπὸ τῶν δακρῶν και τῶν ἰκσιῶν τῆς πεφιλημένης θυγατρὸς, ἐξῆλθεν

ἀποτείνας πρὸς τὸν Βίκτορα τὰς ἐξῆς λέξεις ἐν εἰδει ἀποχαιρετισμοῦ·

— Ἐνθυμοῦ ὅτι ληστὰς ἐγὼ εἰς τὴν οἰκογένειάν μου δὲν ἀνέχομαι!

Ἡ Θηρεσία παρελθόντος οὕτω τοῦ πρώτου κινδύνου, ἔδραμε πρὸς τὸν ἐνοχον ἀδελφόν, ἐπαναπεσόντα εἰς βαθεῖαν ἀναισθησίαν. — Θάρρει, ἀδελφέ μου, εἶπεν, ὁ πατήρ μας σὲ ἀγαπᾷ· παραφέρεται μὲν εὐκόλως, εἶναι ὅμως πάντοτε ἀγαθὸς ἄνθρωπος! ἀφοῦ παρελθῇ ἡ ὀργὴ θὰ κατευνασθῇ.

— Ὅχι! ὁ κόσμος ὅλος πρέπει νὰ με ἀποστρέφεται, νὰ με φεύγῃ, νὰ με περιφρονῇ, εἶμαι ληστής! . . .

— Ἐγὼ ὅμως ἀντὶ νὰ σὲ φύγω εἶμαι πλησίον σου, ἀντὶ νὰ σὲ περιφρονῶ σὲ παρηγορῶ, και ἀντὶ νὰ σὲ ἀποστραφῶ σὲ ἀγαπῶ, ἀν και, προσέθηκε ταπεινῇ τῇ φωνῇ, πρὸ πολλοῦ τὸ ἔξευρον!

— Σὺ Θηρεσία;

— Ἐνθυμείσαι, ἀδελφέ μου, τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Τεσκοῦ κακοῦργοι λευκοφαίους μανδύας φέροντες συνέλαβον νέαν τινὰ κόρην μελανειμονοῦσαν και ἐζήτησαν νὰ τὴν ἀπαγάγωσιν ἀφοῦ πρότερον τῇ ἀφήρεσαν ὅσα χρήματα εἶχεν ἐπάνω της;

— Ναί, ἐνθυμοῦμαι· λοιπὸν ὕστερον;

— Τότε λοιπὸν ἵπεύς τις μακρόθεν ἰδὼν τὰ γινόμενα, ἔδραμεν εἰς βοήθειαν τῆς νεανίδος και τὴν ἠλευθέρωσεν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ληστῶν. Ἐν τῷ μεταξύ τὸ συγκατοῦν τοὺς καταβιβασμένους πετάσσους τοῦ πῖλου τοῦ μανδύλιον ἐλύθη, ἡ δὲ νέα κόρη ἰδοῦσα τὸ πρόσωπόν του ἀφήκε φωνὴν και ἔπεσεν ἀναισθητοῦσα πρὸ τῶν ποδῶν του· ὕστερον γράϊαι τινὲς τὴν συνοικίαν ἐκείνην κατοικοῦσαι, τὴν περιέθαλψαν και τὴν μετέφερον εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν.

— Ποία ἦτον ἐκείνη ἡ κόρη;

— Γνωρίζεις τὴν τὸ ὄνομά της . . .

— Ἀθλία! και σὺ λοιπὸν ἠτίμαζες τὴν οἰκογένειάν σου! με ποῖον συνεβάδιζες; μήπως ἦτον ὁ Πολωνὸς λοχαγός! . . .

Ἡ Θηρεσία ἐμπεσοῦσα εἰς τὴν παγίδα, δὲν ἠδύνατο πλέον ν' ἀποκρύψῃ τὴν ἀλήθειαν. Ἐκ τῶν ὁμολογιῶν τῆς λοιπὸν προέκυψεν ὅτι ἦτον ἀναγκαιοτάτη μία τις ἐπανόρθωσις και ἰκανοποίησις, μέχρι τοῦδε ἀναβαλλομένη ὑπὸ τοῦ εὐγενοῦς Στανισλάου. Ὁ δὲ Βίκτωρ ταῦτα ἀκούσας και καταπόρφυρος γενόμενος, ἔλαβε χαρτίον και γραφίδα και εἶπε τῇ ἀδελφῇ του·

- Γράψε του να έλθῃ ἀμέσως ἐδῶ.
 — Τί σκοπεύεις, Βίκτωρ;
 — Νὰ σὲ σώσω καὶ νὰ ἀποτρέψω ταυτοχρόνως ἀπὸ τῆς καρδίας τοῦ πατρός μου καὶ τὸ δεύτερον τοῦτο θανατηφόρον κτύπημα.
 Ἡ ἐπιστολὴ ἐγγράφη καὶ μετὰ παρέλευσιν ἐνὸς τετάρτου ὁ λοχαγὸς Στανίσλαος προσέδραμε μειδιῶν, ἀλλ' ἐσκυθρώπασεν εὐρεθείς ἀπέναντι τοῦ ἀδελφοῦ τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἀποπλανηθείσης νέας.
 — Λοχαγέ, εἶπεν ὁ Βίκτωρ, ἀφοῦ πρῶτον ἐκλείδωσεν ἀμφοτέρας τὰς θύρας, εἰσθε τίμιος ἄνθρωπος;
 — Τοιαύτη ἐρώτησις ἀπευθύνεται πρὸς κατήλους, ἀλλ' ὄχι πρὸς στρατιωτικούς, νομίζω.
 — Προσέξατε, κύριε, διότι ὁμιλεῖτε πρὸς ἀδελφὸν ὑβρισθέντα, ὁμιλεῖτε πρὸς τὸν ἀντιπρόσωπον τῆς οἰκογενείας Δαγγλῆ, ὁ ὁποῖος ἀπαιτεῖ ἀπόκρισιν σαφῆ καὶ σύντομον. Ἐξεθέσατε τὴν ἀδελφὴν μου, καὶ θέλω νὰ μάθω πότε μελετᾶτε νὰ τὴν ζητήσετε εἰς γάμον παρὰ τοῦ πατρός μου.
 — Θὰ τὴν ζητήσω, εἶπεν ὁ λοχαγὸς σιωπητικῶς, ὅταν παραιτηθῆτε ἀπὸ τοῦ χαρτοπαιγνίου καὶ ἀπὸ τῶν ἀποκρύφων ἐκείνων ἐκδρομῶν, αἵτινες ἀπελπίζουσι καὶ διεγείρουσι τὴν ζηλοτυπίαν τῶν καλλιπαρείων δεσποινῶν μας.
 — Τότε, κύριε, ὁ καιρὸς ἔφθασε, διότι δὲν θὰ ἐγγίσω πλέον χαρτοπαιγνιον, καὶ διότι εἰσθε ὁ τελευταῖος τὸν ὁποῖον βλέπω εἰς Μοντοβάν.
 — Πῶς; φεύγετε τὴν πατρίδα σας;
 — Ναί, ἀναχωρῶ καὶ θὰ λείψω μάλιστα καιρὸν πολὺν, ἐπειδὴ δὲ ἡ ὥρα ἐπέστη, σὰς παρακαλῶ νὰ μὲ πληροφορήσητε ἂν καλῶς ἢ κακῶς σὰς ἔκρινον.
 — Κύριε Δαγγλῆ, ἐτραύλισεν ὁ λοχαγὸς, ἂν ἡ ἀδελφὴ σας εἶχε περιουσίαν ἀρκετὴν, ὥστε νὰ μοὶ παρέξῃ τὰ μέσα εὐζωίας ἀναλόγου πρὸς τὴν κοινωνικὴν θέσιν μου, θὰ ἀπεφάσιζον ἴσως νὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν συγκατάθεσιν τῆς οἰκογενείας μου.
 — Θὰ λάβῃ τὴν περιουσίαν τῆς μητρός μου, καὶ θὰ μείνῃ πρὸς τούτοις μόνῃ κληρονόμος τοῦ πατρός μου.
 — Ἡ οἰκογένειά μου εἶναι ἡγεμονικὴ... καὶ ἐπομένως δὲν ἐξαρκούσι τοιαῦτα ποσά.
 — Ὅλα ταῦτα τὰ ἐγνώριζες πρὸ πολλοῦ, καὶ ὅμως... εἶσαι λοιπὸν ἄτιμος!
 — Κύριε Δαγγλῆ!

— Ἐχεις ξίφος... ὑπερασπίσθητι!
 — Μονομαχία ἀνευ μαρτύρων!
 — Μάρτυρας ἔχομεν· σὺ μὲν τὸ θυμά σου, τὸ ὁποῖον εἶναι κλεισμένον εἰς ἐκεῖνο ἐκεῖ τὸ δωμάτιον, ἐγὼ δὲ τὴν εἰκόνα τῆς μητρός μου, ἣτις θέλει μάθει μετ' ὀλίγον, ὅποια δὴποτε καὶ ἂν ἔσεται ἡ ἔκβασις τῆς μάχης, ὅτι ὁ ἀδελφὸς ἐξεδικήθη τὴν ἀδελφὴν του.
 Τὸ πρόσωπον τοῦ Βίκτωρος ταῦτα λέγοντος τόσῃν ἀλλόκοτον ἐξέφραζεν ἀποφασιστικότητά, ὥστε τότε τὸ πρῶτον ἐπὶ ζωῆς του ὁ λοχαγὸς συνεταράχθη· οἱ δ' ἐκ τοῦ παρακειμένου δωματίου ἀκούομενοι στεναγμοὶ δὲν τῷ παρέιχον ἀναντιρρήτως τὴν ἀπαιτούμενην εἰς μονομαχίαν ἀταραξίαν. Ἐκτός τούτου τὸ ἀτενὲς καὶ κρυσταλλωμένον, οὕτως εἰπεῖν, βλέμμα τοῦ ἀντιπάλου του εἰς τοιοῦτον βαθμὸν τὸν κατεπάγωσεν, ὥστε ἀπ' ἀρχῆς τῆς συμπλοκῆς ἔχασε τὴν ἐπιδειξιότητα καὶ εὐκίνησιάν του, ὥστε ἂν καὶ ἐπιδέξιος ξιφομάχος, δις ὅμως ἠσθάνθη τὴν αἰχμὴν τοῦ ξίφους τοῦ ἀντιπάλου του ἐπιψάσασαν σχεδὸν τὴν καρδίαν του. Ὑπὸ τοῦ μεγέθους τέλος τοῦ κινδύνου καὶ ὑπὸ τῆς μεθυστικῆς κλαγγῆς τοῦ σιδήρου συνῆλθεν ὀπωσοῦν, καὶ τότε ὁ υἱὸς τοῦ μοιράρχου πληγωθεὶς ἐν μέσῳ τοῦ στήθους, ὠχρίασεν ὡς ὁ θάνατος καὶ ἐκλονίσθη· ἀλλὰ πάραυτα συγκεντρώσας τὰς ἐκλείπουσας δυνάμεις του, καὶ ἀνεγερθεὶς μετ' ὀρμῆς ἀπιστεύτου, ἀνταπέδωκε τὸν ξιφισμόν καὶ ἐξήπλωσε τὸν ἀντίπαλόν του κατὰ γῆς αἱματόφυρτον.
 Ἐνταυτῷ ἀμφοτέραι αἱ θύραι τοῦ δωματίου ἐκρούσθησαν ἐξωθεν σφοδρῶς, ἡ μὲν ὑπὸ τῆς ἀπηλπισμένης ἀδελφῆς, ἣτις τὰ πάντα ἤκουσεν, ἡ δὲ ὑπὸ τοῦ ἀπευκταίαν καταστροφῆν προσιωνιζομένου πατρός· ἀλλ' ὁ Βίκτωρ μὴ δίδων ἀκρόασιν εἰς αὐτὰ καὶ ἐπωφελοῦμενος ἐκ τῶν ὀλίγων ἐναπολειπομένων αὐτῷ δυνάμεων ἔκυψεν, ἐπὶ τοῦ θνήσκοντος ἀντιπάλου του καὶ τὸν κατέπεισε νὰ ὑπογράψῃ ὑποσχετήριον γάμου ὕστερον ἐσύρθη μετὰ κόπου μέχρι τῆς θύρας ἠνέφωξεν αὐτὴν καὶ κατέπεσεν ἀναίσθητος πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ πατρός του τείνων αὐτῷ τὸ ἐγγράφον τοῦ λοχαγοῦ.

XVII.

ΠΕΝΘΙΜΟΣ ΝΥΞ.

Ἐποία κίνησις! ὁποία ταραχὴ ἐν τῇ ἡσύχῳ τέως οἰκίᾳ τοῦ μοιράρχου! Τὰ πάντα

ἦσαν ἐν ἀταξίᾳ· ὁ γενναῖοκαρδὸς καὶ ἀτάραχος Δαγγλῆς ἴστατο ἐμβρόντητος, ἡ Θηρεσία ἐθρήνει καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνήσυχοι, τεθλιμμένοι ἐζήτησαν πλὴν ματαίως τὰς διαταγὰς τοῦ γέροντος Γιάννη, ὅστις γονυπετῆς κείμενος παρὰ τῷ νέῳ αὐτοῦ κυρίῳ ἔσειε τὴν κεφαλὴν καὶ ἔχει δάκρυα. Ὁ μοιράρχος συνελθὼν τέλος ἐκ τῆς νάρκης διέταξε καὶ μετεκόμισαν τοὺς πληγωμένους εἰς τὸ παρακείμενον εὐρύχωρον δωμάτιον ὅπου εὐρίσκοντο δύο κλίναι, καὶ ἀφοῦ ἔθεσε τὸν μὲν υἱόν του ἐπὶ τῆς μιᾶς τὸν δὲ Στανίσλαον ἐπὶ τῆς ἄλλης, προσεκάλεσε τὸν χειρουργὸν Δελσῶλ. Ἡ Θηρεσία ἐντούτοις ἐγκαταλείψασα τὸν Πολωνόν εἰς τὴν περιθαλψίν τῶν θεραπειῶν, ἔκυψεν ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ ἀδελφοῦ τῆς καὶ προσεπάθει διὰ τῆς ἀναγκαιότητος τῆς ῥοῆς τοῦ αἵματος καὶ βρέχουσα δι' ὄξους τὰ χεῖλη καὶ τοὺς ῥῶθῶνάς του νὰ τὸν ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν ζωὴν.

Ὁ Στανίσλαος μετὰ μακρὰν λειποθυμίαν συνῆλθεν, ἀλλ' αἱ προσπάθειαι τῆς Θηρεσίας δυστυχῶς ἀπέβησαν μάταιαι ἕως οὗ ἤλθε καὶ ὁ ἰατρός. Τοῦτον ἰδὼν ὁ Δαγγλῆς τοῦ ἐθλίψεν ἐν σιγῇ τὴν χεῖρα καὶ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῷ ἔδειξε τὴν κλίνην ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔκειτο ἀναίσθητος ὁ υἱὸς του· ὁ γέρον καταπλαγεὶς ἀφῆκε φωνὴν καὶ ἐπλησίασε μὲ ἀσυνήθη γοργότητα, ἀφήρσεν ἀμέσως τὰ πανία τὰ συσσωρευθέντα ὑπὸ τῆς Θηρεσίας πρὸς ἐμπόδισιν τοῦ αἵματος, ἐζήτησε τὴν πληγὴν καὶ βοήθειά τῶν ὑπηρέτων ἀνεσῆκωσε τὸν Βίκτωρα καὶ τὸν ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς κλίνης. Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγης ὥρας ἔσταξεν αἷμα ἀπὸ τῆς πληγῆς, ὁ ἐκλιπὼν σφιγμὸς ἤρχισε νὰ ἐπανέρχεται καὶ βαθὺς στεναγμὸς ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ στήθους τοῦ θνήσκοντος.

— Φαίνεται ὡς νὰ ἐπανέρχεται ἀπὸ μακρὸν ταξείδιον, εἶπεν ὁ βασιλικὸς χειρουργός, κρατήσατέ τον εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν ἕως οὗ ῥίψω ἐν βλέμμα καὶ εἰς τὸν ἄλλον.

Εἶπε καὶ διευθυνθεὶς πρὸς τὸν Στανίσλαον ἐπανέλαβε τὰς αὐτὰς ἐξετάσεις· ὁ πληγωμένος ἐπστήρει προσεκτικῶς τὰς κινήσεις του καὶ τὴν ἐκφρασίν τοῦ προσώπου του, ὅτε δὲ ὁ ἰατρός ἐπέθεσε τὸ ἐπίδεμα καὶ γαλήνιος καὶ ἤσυχος κατ' ἐπιφάνειαν ἐκινήθη διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὸν ἕτερον ἀσθενῆ, ὁ Στανίσλαος τῷ ἔνευσε νὰ πλησιάσῃ καὶ τῷ εἶπε χαμηλῆ τῇ φωνῇ·

— Ἐξοχώτατε, ὑπηρέτησατε εἰς τὸν στρατόν;
 — Εἴκοσιν ὀλόκληρα ἔτη ὑπηρέτησα εἰς τὸν στρατόν καὶ εἰς τὰ πλοῖα τῆς Α. Μεγαλειότητος.

— Δὲν ἀγνοεῖτε λοιπὸν ὅτι ὁ στρατιώτης οὐδέποτε δειλιά ἀπὸ τὸν θάνατον· ὁμιλήσατε ὅθεν εἰλικρινῶς, πῶς εἶμαι;...

— Τί νὰ σὰς εἶπω; δὲν μοὶ ἀρέσκει αὐτὴ ἡ ἐρώτησις σας!..

— Αὐτὸ ἐπεθύμουν νὰ μάθω, ἐξοχώτατε, σὰς εὐχαριστῶ. Μοὶ ὑπολείπεται δύο ὥρων ζωῆς;

— Δύο ὥρων, μάλιστα· σὰς ἐγγυῶμαι λοχαγέ, περὶ τούτου.

— Χαίρετε, ἐξοχώτατε, σὰς συνιστῶ τοὺς δραγῶνάς μου, ὅταν εὐρίσκωνται εἰς τὸ νοσοκομεῖον ὑπὸ τὴν θεραπείαν σας. Εἰπέτε, σὰς παρακαλῶ τώρα, εἰς τὸν κύριον Δαγγλῆν ὅτι ἐπιθυμῶ νὰ τῷ ὁμιλήσω.

Ὁ Δαγγλῆς ἐπλησίασε μετ' ἤθους ψυχροῦ καὶ σκυθρῶπου, ὁ δὲ λοχαγὸς ἀφοῦ κατὰ παράκλησίν του ἀπεπέμφθησαν οἱ ὑπηρέται, ἔσυρε τὰ παραπετάσματα τῆς κλίνης του διὰ νὰ μὴ ἀκούηται ἡ φωνὴ του καὶ εἶπε ταπεινοφώνως·

— Ὄφειλω ν' ἀποτίσω μέγα πρὸς ὑμᾶς, συνταγματάρχα μου, χρέος, ἀλλ' ὁ προσεγγίζων θάνατός μου θὰ ἐξοφλήσῃ πᾶσαν ἐγγένει ὑποχρέωσίν μου. Ἐσφαλα, τὸ ὁμοῦλόγῳ, καὶ ἀπὸ καρδίας μετανῶν, καθὸ παραβλέψας τὸ πρὸς τοὺς ἀνωτέρους ὀφειλόμενον σέβας· ἐπειδὴ δὲ θεωρῶ τὴν στρατιωκὴν τιμὴν ἰερωτέραν καὶ αὐτῆς τῆς βασιλικῆς τιμῆς, ἐπιθυμῶ ν' ἀποπλύνω ἔστω καὶ τὸν ἐλάχιστον ῥύπον ὅστις δύναται ν' ἀμαυρώσῃ τὸ ὄνομά σας. Προσκαλέσατε λοιπὸν ὅσον τάχιστα, τὰς παρακαλῶ, ἕνα συμβολαιογράφον καὶ ἕνα ἱερέα διὰ νὰ ἐπανορθώσω πρὶν ἀποθάνω ὅ,τι εἶναι ἐφικτὸν ἐπανορθώσεως.

Ὁ Δαγγλῆς μετὰ μεγάλης ἀπεχθείας συνῆρσεν εἰς τὴν αἴτησίν του ταύτην, ὥστε ὁ Βίκτωρ συνελθὼν εἰς ἑαυτόν, εἶδε τὸν συμβολαιογράφον Γρηλλὸν γράφοντα παρὰ τὴν κλίνην τοῦ Πολωνοῦ καὶ τὸν ἐφημέριον τοῦ ἁγίου Ἰακώβου ἀναμένοντα τὸ τέλος τοῦ συμβολαίου ἵνα εὐλογῆσῃ τὸν ἐπιθάνατον τοῦτον γάμον· οἱ προσκληθέντες μάρτυρες προσήρχοντο ἐν τούτοις, ὁ δ' ἐν τῇ αὐλῇ γενόμενος θόρυβος ἀνήγγελλεν ὅτι πλῆθος περιέργων καὶ φίλων συνωθούντο εἰς

τάς κλίμακας τῆς οἰκίας, εἴτινες ἀκούσαντες τὰ γινόμενα ἤρχοντο νὰ μάθωσι τί τρέχει. Ἄμα ἐγένετο γνωστή ἡ μονομαχία καὶ ὁ πένθιμος γάμος, ἡ πόλις ἅπασα συνεταράχθη καὶ ἐν τέταρτον ὑστερον κατήντησε γενικὸν ἀντικείμενον ὀμιλίας ὁ περὶ αὐτῶν λόγος.

Ὁ Μιχαὴλ Βονρεπῶ, ἐνῶ ταῦτα συνέβαινον, περιχαρῶς εἰς τὴν οἰκίαν καὶ αὐστηρῶς εἰς ἅπαντας ἀνεξαίρετως ἀπαγορεύσας τὴν εἰσόδον, ἀνεμιμνήσκετο φρικτῶν ὁποῖους κινδύνους ἐδοκίμασε κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην, καθ' ἣν διεπράχθη ἡ ἐν Βαστίδι ληστεία, καὶ τοὺς ἐπακολουθήσαντας φόνους. Συχνότατα ἡ ἐξαφθεῖσα αὐτοῦ φαντασία τῷ παρεῖχε φοβεράς ὀπτασίας, ἄλλοτε ἐβλεπε ἄγριον τινὰ ληστήν καὶ πάντοτε τὸ καθημαγμένον φάσμα τοῦ Κορβίνου. Ἀνοιχθείσης αἴφνης τῆς θύρας μετὰ κρότου ἐσκίρτησεν ἐπὶ τοῦ θρονίου του καὶ ἤρχισε καταναθεματίζων τὸν αὐθάδη Λαπιέρον, τὸν μὴ σεβόμενον τὰς διαταγὰς του· ἀλλ' ἐκεῖνος μὴ προσέχων παντάπασιν εἰς τὴν παραφορὰν του κυρίου του, ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ ἐκ συρικοῦ ἀνακλινηρίου καὶ ἀπέματτε διὰ τοῦ μανδουλίου του τὸ διάβροχον ὑπὸ ἰδρώτος πρόσωπόν του.

— Καλὰ λέγουν, αὐθέντα, ὅτι « ἡ νύκτα ἐπίσκοπο γεννᾷ καὶ ἡ αὐγὴ μητροπολίτη! » ποῖος προέβλεπεν αὐτά;

— Τί τρέχει, ἀναθεματισμένε, κακοῦργε; τί ἐπαθες πάλιν;

— Τώρα ἀμέσως τὸ μανθάνετε, ἀλλὰ στοιχηματίζω τριῶν χρόνων μισθός μου ὅτι εἶναι τῶν ἀδυνάτων ἀδύνατον νὰ τὸ μαντεύσῃτε.

— Καὶ ἐγὼ στοιχηματίζω ὅτι θὰ σὲ διώξω ἀμέσως, κούτσουρο!

— Μπᾶ! ἐγὼ εἶμαι εἰς τὸ σπῆτι αὐτὸ πρὶν γεννηθῆτε, καὶ δὲν τὸ ἔχω κατὰ νοῦν νὰ φύγω τόσῳ γρήγορα, διότι, ἂν θέλῃ ὁ Θεός, ὁ Λαπιέρος θὰ ἔβγῃ ἀπ' ἐδῶ μὲ πομπὴν καὶ ψαλμωδίας.

— Θὰ ὀμιλήσῃς τέλος πάντων, τέρας τῆς φύσεως;

— Ναί, διότι τὰ νέα ὁποῦ σὰς φέρω σὰς ἐνδιαφέρουν πολὺ, μὰ τὴν πίστιν μου, καὶ δὲν πιστεύω νὰ σὰς κακοκαρδίουν ἂν καὶ ἦναι θλιβερά. Αὐθέντα, εἶπεν ὁ Λαπιέρος ἠδουπαθῶς ὀσφραϊνόμενος τὴν ταμβαχοθήκην του, ὁ υἱὸς τοῦ Δαγγλῆ ἐφόνευσε τὸν περίφημον Πολωνὸν λοχαγόν!

— Τὸν ἐφόνευσε! τί λέγεις;

— Σὰς λέγω ὅτι τὸν ἐφόνευσε, καὶ δὲν τὸ πιστεύετε;

— Ἄν λέγῃς ἀλήθειαν, ὁ Θεὸς ἀναπαύσει τὴν ψυχὴν του.

— Νὰ τὴν ἀναπαύσῃ καὶ νὰ τὴν φυλάττῃ ὁμως καλὰ μήπως φύγῃ ἔ, αὐθέντα; τί νὰ σὰς εἶπω ἐγλυτώσατε ἀπὸ ἑνα μεγάλο πονοκέφαλο.

— Ἐγὼ δὲν φοβοῦμαι κανένα.

— Αὐτὸν δὲν τὸν φοβεῖσθε βέβαια, διότι ἀπέθανε, ἂν καὶ... ἀλλὰ δὲν τὰ εἶπα ὅλα.

— Τί νὰ εἶπῃς;

— Ἐνῶ ἐξεψυχοῦσε ἐστεφανώθη... ἤξεύρετε ποῖαν;

— Τὴν κυρίαν Δαγγλῆ;...

— Μάλιστα, αὐτὴν, τὴν ὁποῖαν σὰς ἀπηγόρευσε νὰ βλέπετε.

— Αὐθάδη!

— Τὴν ἀλήθειαν λέγω, ἐφοβεῖσθε καὶ μὲ τὸ δίκαιόν σας, διότι ἂν ἤμουν ἐγὼ... δὲν εἶπα ὁμως καὶ τὸ ἄλλο.

— Ποῖον ἄλλο;

— Νὰ, ὁ λοχαγὸς ἦτον ἐξακουστός εἰς τὸ σπαθί· ὁ καυμένος ὁ Βίκτωρ ἦτο καὶ αὐτὸς ἐπιδέξιος καὶ ὡσὰν λεοντάρη ἀνδρειωμένος, δὲν ἤμπόρεσεν ὁμως νὰ τὰ βγάλῃ πέρα, καὶ λοιπὸν... .

— Λοιπὸν τὸν ἐπλήγωσε;

— Καὶ ἴστα γερὰ μάλιστα, δὲν εἶναι φαίνεται διὰ ζωὴν· ἐξω μάλιστα λέγουν ὅτι ὅπου καὶ ἂν ἦναι θὰ τὸν σηκώσουν. Ὁ Δελσὼλ δὲν φεύγει διόλου ἀπὸ σιμά του, ἀλλ' ἐκεῖνο ὁποῦ μοῦ δίδει τὰς μεγαλητέρας ὑποψίας εἶναι ὅτι ὁ νομάρχης παρήγγειλε νὰ ἐτοιμάσουν δύο νεκροφορεῖα.

— Ὁ Βονρεπῶ εἰσέγησεν, ἀλλ' ἐκ τῆς στάσεώς του, ἐκ τῆς διαχυθείσης εἰς τὸ πρόσωπόν του γαλήνης καὶ ἐκ τοῦ ἐξεληθόντος τοῦ στήθους του στεναγμοῦ εὐκολον ἦτο νὰ συμπεράνῃ τις, ὅτι τὰ ὑπὸ τοῦ Λαπιέρου ἀναγγελθέντα δὲν τὸν ἐθλιψαν καιρίως. Ἐνῶ δὲ διετέλει ὑπὸ τὸ κράτος τῶν εὐχαρίστων τούτων σκέψεων, ὑπηρέτης εἰσελθὼν ἀνήγγειλε τὴν ἐπίσκεψιν μιᾶς ἀδελφῆς τοῦ ἐλέους.

— Ἀδελφὴ τοῦ ἐλέους! καὶ τί μὲ θέλει; τί κοινὸν ἔχω ἐγὼ μὲ τὰς ἀδελφὰς τοῦ ἐλέους; ἠρώτα ἑαυτὸν ὁ ταμίας ἐν ἐκπλήξει.

— Δεχθῆτέ τὴν, αὐθέντα, μὴ φοβεῖσθε τώρα πλέον, ἐψιθύρισεν ὁ Λαπιέρος, δὲν εἶναι κανεὶς ἀπ' ἐκείνους ἐδῶ διὰ νὰ σὰς ἐμποδίση.

Ταῦτα εἰπὼν ἠνέωξε τὰ δύο φύλλα τῆς θύρας καὶ εἰσῆγαγε γυναῖκα μελανείμονα καὶ κεκαλυμμένην τὴν κεφαλὴν διὰ μεγάλου καὶ λευκοῦ σκιαδίου. Ὁ Βονρεπῶ ἐξέβαλεν εὐθὺς τὸν πῖλόν του καὶ προσέφερεν εἰς αὐτὴν κάθισμα· ἀλλὰ φαντασθῆτε τί ἐγένεεν ὅτε, ἀποκαλυφθείσης τῆς κεφαλῆς τῆς ἀγνώστου, παρουσιάσθη ἀπέναντί του... ἡ μαρκησία! Κάτωχρος τότε γινόμενος ἤρχισε νὰ τρέμῃ, αισθανθεὶς δὲ τὰ γόνατά του καμπτόμενα, ἔπεσεν ἐπὶ τῆς ἑδρας, τὴν ὁποῖαν προσέφερε καὶ ἀφήκε φωνὴν φρικαλέαν, ἀλλὰ μίαν καὶ μόνην φωνὴν, διότι ἡ ἀδελφὴ τοῦ ἐλέους προβάλλουσα κατ' αὐτοῦ ὄξυ ἐγχειρίδιον,

— Σιωπὴ, εἶπεν, ἡ σὲ φονεύω!

ὑπὸ τῶν λόγων τούτων προσηλωθεὶς, οὕτως εἰπεῖν, ἐπὶ τοῦ θρονίου του, δὲν ἐκινήθη πλέον· ἀλλ' αἱ σταγόνες τοῦ ἰδρώτος αἱ καταπίπτουσαι ἐκ τῶν κροτάφων του, οἱ συγκρουόμενοι ὀδόντες του καὶ οἱ ἐξηγριωμένοι ὀφθαλμοὶ του ἱκανῶς ἐμαρτύρουν εἰς ὁποῖαν κατάστασιν εὐρίσκετο. Ἡ μαρκησία ἐν τούτοις ἔλεγε διὰ φωνῆς ἀποτόμου καὶ ὑποτρεμούσης·

— Βλεπόμεθα διὰ τελευταίαν φορὰν σήμερον· μὴ τρέμῃς, μετ' ὀλίγον δὲν θὰ ἐνοχλήσω τοῦ λοιποῦ κανένα. Ἐπροσπάθησα ἐπανειλημμένως νὰ εἰσελθῶ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ μοιράρχου, ἀλλ' εὗρον τὴν θύραν κλειστήν. Δὲν δέχονται, λέγουν, ἄλλους πλὴν τῶν συγγενῶν καὶ φίλων· πρέπει λοιπὸν νὰ μὲ συνοδεύσῃς καὶ νὰ μὲ εἰσάξῃς σὺ, καὶ πρέπει ἀφεύκτως, ἄλλως, προσέθηκε, παρατηρήσασα ὅτι συνεταράχθη καθ' ὑπερβολὴν ὁ ταμίας ἀκούσας ταῦτα, θὰ σὲ συνοδεύσω ἐγὼ εἰς τὸν τάφον! Ἐλα, κύριε, περιτταὶ εἶναι αἱ ἀρνήσεις, αἱ ὑπεκφυγαὶ καὶ ὁ τρόμος! συλλογίσου μόνον καλὰ ὅτι δὲν ἐφυλακίσθησαν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι μου εἰς τὸ Καστέλιον, καὶ ὅτι ἐπομένως δι' ἑνὸς καὶ μόνου νεύματος δύναμαι νὰ σὲ ἀναγκάσω διὰ τῆς βίας νὰ πράξῃς ὅ,τι τώρα ἀρνεῖσαι!

Ὁ Βονρεπῶ ἔμεινεν ἀναπολόγητος ἀπέναντι τοιοῦτων ἐπιχειρημάτων, καὶ καταπεισθεὶς ὅτι δὲν θὰ διέφυγε τὸν θάνατον ἂν ἀντίστατο, συνεχέντρωσε τὰς δυνάμεις του καὶ διὰ τῆς μιᾶς μὲν χειρὸς λαβὼν τὸ ραβδίον του, τὴν δ' ἑτέραν προσενεγκὼν εἰς τὴν μαρκησίαν, τὴν ὡς χάλυβος εὐλύγιστον, κατηθύνη μετὰ πολλοῦ κόπου πρὸς τὴν οἰκίαν τοῦ μοιράρχου. Ἄμα ἐπρόφερε τὸ ὄνομά του, αἱ θύραι ἠνέωχθησαν, ὡς προέβλε-

πεν ἡ μαρκησία, ὀδηγηθεῖσα δὲ μέχρι τοῦ δωματίου ὅπου ἡ Θηρεσία ἀποσυρθεῖσα προσκαίρως ἐθρήνηε ἐν τῷ κρυπτῷ τὸν θάνατον τοῦ νεονύμφου τῆς, ἀπέπεμψεν ἐκεῖ τὸν Βονρεπῶ, ἐπιβαλοῦσα αὐτῷ, ἐπὶ ποινῇ θανάτου, σιωπῆν. Ἠνέωξε τότε τὴν θύραν ἀψοφητὴ καὶ εἰσελθοῦσα ἐγονυπέτησε παρὰ τοὺς πόδας τῆς ἀδελφῆς τοῦ Βίκτορος. Ἡ Θηρεσία ἐκπλαγεῖσα ἐκ τῆς ἐμφανίσεως τῆς γυναικὸς ταύτης καὶ ἐκ τῆς ἀπελπισίας ἣν καθίστων προφανῆ οἱ ὀλολυγμοὶ καὶ τὰ δάκρυά τῆς, ἂν καὶ βεβαρημένη ὑπὸ πικρᾶς λύπης, τὴν ἠρώτησεν ὁμως, ποῖα ἦτον.

Εἶμαι δυστυχῆς καὶ παντὸς οἴκτου ἀναξία καὶ ὁμως μετὰ δακρύων ἐπικαλοῦμαι τὸ ἔλεός σου!

— Ἀλλοίμονον, ἀδελφῆ, ἔρχεσαι εἰς ὦραν καθ' ἣν εἴμεθα ἀπαρηγόρητοι ὑπὸ ἀπελπισίας καὶ πένθους!

Διπλασιασθέντων τότε τῶν θρήνων τῆς μαρκησίας,

— Ἀλλὰ πόθεν πηγάζει, ὑπέλαβεν ἡ Θηρεσία ἡ τοσαύτη συμπάθειά σας πρὸς τὰ δεινὰ μας;...

Ἡ μαρκησία ἀντὶ ἀποκρίσεως ἔχυσε ποταμοὺς δακρύων.

— Ἡ λύπη σας, ἀδελφῆ μου, εἶναι μεγάλη, ὡς βλέπω, καὶ ἀπροσποίητος, εἰπέτε μου λοιπὸν σὰς παρακαλῶ ποῖον εἶναι τὸ αἴτιον τῶν δακρύων σας, καὶ ποῖα εἴσθε.

— Εἶμαι ἐκείνη ἣτις ἠγάπα μέχρι λατρείας τὸν ἀδελφόν σου, καὶ διὰ τοῦτο καὶ μόνον ἔζη!

— Πῶς! ἀνέκραξεν ἡ Θηρεσία, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ τῆς ἐσπινθηροβόλησαν, καὶ ἀνεστήκωσε μετ' ὀρμῆς τοὺς πετάσσους τοῦ σκιαδίου τῆς πλαστῆς ἀδελφῆς τοῦ ἐλέους, μήπως εἴσαι ἡ ἀθλία ἐκείνη γυνή, ἡ αἰτία τῆς καταστροφῆς σου;

— Πάντοτε καὶ ἀποκλειστικῶς αὐτὸν ἠγάπησα, ἐκεῖνος ὁμως οὐδέποτε συνεμερίσθη τὸν ἔρωτά μου!

— Φύγε, ἐξέλθε ἀμέσως ἀπὸ τὴν οἰκίαν ταύτην ὅπου ἔφερες τὸ αἶσχος καὶ τὸ πένθος· φύγε, εἰ δὲ μὴ θὰ φωνάξω καὶ θὰ σὲ παραδώσω εἰς τὸν δήμιον!

— Κάμετε ὅ,τι θέλετε, ἀπεκρίθη ἡ μαρκησία φρενητιῶσα, παραδόσατέ με εἰς τὸν δήμιον νὰ μὲ βασανίσῃ, νὰ μὲ κατασπαράξῃ καὶ διὰ τοῦ τροχοῦ νὰ ξεσχίσῃ τὰς σάρκας μου· εἶναι δικαίωτατον νὰ τιμωρηθῶ τοιοῦτοτρόπως, θὰ σὰς εὐλογῶ διὰ παντός· μίαν

ὁμως χάριν σὰς καθικετεύω νὰ μοὶ κάμψητε πρὸ τούτων.

— Τί θέλεις, ἀθλία; . .

— Ἀφήσατέ με νὰ τὸν ἴδω . . ἀφήσατέ με, ἕως οὗ ἀποθάνῃ πλησίον εἰς τὸ προσκεφάλαιόν του. Ὑστερον τὸν ταχύτερον καὶ ὀδυνηρότερον θάνατον θὰ τὸν θεωρῶ ὡς εὐτύχημα, ὡς μέγα εὐεργέτημα! τί μοὶ ὑπολείπεται πλέον ἐπὶ τῆς γῆς; . .

Εἰς τὰς μεγάλας θλίψεις ὑπάρχει ἀκατανίκητος τις ἐλκτική δύναμις μαγνιτίζουσα καὶ αὐτὰς τὰς ἀπαθεστάτας ψυχὰς τοιοῦτόν τι συνέβη καὶ εἰς τὴν Θηρεσίαν. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀντέστη, ὕστερον δὲ συνκινήθη καὶ τελευταῖον ἐκάμφθη ὑπὸ τῶν θερμῶν παρακλήσεων καὶ τῶν ἀφθόνων δακρύων τῆς μαρκησίας, ὥστε τῇ ἐπέτρεψε καὶ εἰσήλθεν εἰς τὸ δωμάτιον ὅπου εὕρισκετο ὁ ἀδελφός της. Ἡ κατάστασις τοῦ πληγωμένου παρέχε μικρὰν τινα βελτίωσιν καὶ καθ' ἣν ὥραν εἰσήλθεν ἡ Θηρεσία παρακολουθουμένη ὑπὸ τῆς μαρκησίας ἀνέπνεεν ἐλευθερώτερον ἀκτὶς μάλιστα χαρὰς διεφώτισε τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν δύο γυναικῶν ὅταν ἤκουσαν τὸν Δελσῶλ λέγοντα πρὸς τὸν μοίραρχον

— « Αἱ διὰ ξίφους πληγαὶ παρέχουσιν ἐνίοτε παράδοξα φαινόμενα! Δὲν ἐγγυῶμαι μὲν εἰσέτι, ἀλλ' ὅπως ὅποτε στοιχηματίζω χίλια τάλληρα, καὶ ἐλπίζω νὰ μὴ τὰ χάσω, ὅτι θὰ τὸν σώσωμεν. »

Ὁ Δαγγλῆς τῷ ἔθλιψε τὴν χεῖρα καὶ μετέβη εἰς τὸ σπουδαστήριόν του; ἀλλ' εἰσελθὼν καὶ εὐρῶν ἐν αὐτῷ τὸν Σαδῶκ ἀναμένοντα καὶ ἔχοντα ὑπὸ μάλῃς φάκελλον ἐγγράφων, ἐβρίγισεν ἀκουσίως καθ' ὅλον τὸ σῶμα. Καὶ κατὰ πρῶτον μὲν εἰσέγησαν, ἐπὶ τέλους δ' ὁ μοίραρχος, τοῦ ὁποῦ ἡ καρδία ἐπαλλε σφοδρῶς, ἔλυσε τὴν σιωπὴν

— Τί ἀγαπᾶτε, φίλε μου; εἶπεν ἐναγωνίως.

— Ἀγνοεῖτε τὸν σκοπὸν τῆς ἐλεύσεώς μου; ἠρώτησεν ὁ Σαδῶκ τραχὺς καὶ ψυχρὸς ὡς ὀρειχάλκινος ἀνδριάς.

— Ναι, ἀγνοῶ! τῇ ἀληθείᾳ!

— Ἐνθυμήθητι τί με εἶπετε σήμερον τὴν πρῶταν, « εἴμεθα δικασταί, καὶ καθὸ τοιοῦτοι, πρέπει ἡ καρδία μας νὰ μὴ ἐπηρεάζεται ἀπὸ ἀνθρωπίνους ἀδυναμίας. Λάβετε ὑπόψιν πρὸ πάντων τὸ δίκαιον, κύριε, προχωρεῖτε ἐπὶ τὰ πρόσω αὐστηρῶς, καὶ κτυπάτε τὸν ἔνοχον ἀνηλεῶς καὶ ἀδιακρίτως, εἰς οὐδὲν λογιζόμενοι τὴν φιλίαν, τὸ γένος ἢ καὶ αὐτοὺς μάλιστα τοὺς δεσμοὺς τῆς συγγενείας.

Μὴ χαρίζεσθε ὅταν πρόκηται περὶ ἐγκλήματος, σὰς τὸ συνιστῶ, σὰς διατάττω μάλιστα, καὶ ὁ υἱός μου αὐτὸς ἀν ἦναι ὁ ἔνοχος! . . »

— Ὑστερον; ἠρώτησεν ὁ μοίραρχος ἀποστρέφων τοὺς ὀφθαλμοὺς.

— Ὑστερον μὲ διετάξετε νὰ ἔλθω κατὰ τοιαύτην ὥραν, διὰ νὰ παραλάβω τὸν ἔνοχον! .

— Ἀδύνατον! ὅσω καὶ ἀν ἀποσκληρυθῇ ἡ καρδία, οὐδέποτε ὁμως, κύριε, ὁ πατήρ παραδίδει τὸν υἱόν του!

— Ὑπεσχέθητε νὰ τὸν παραδώσητε ὡς τὸν αἰσχιστόν τῶν κακούργων!

— Ὅχι, κύριε Σαδῶκ!

— Μοὶ τὸ ὠρκίσθητε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ! . .

— Ναι, τῶνόντι, ἀλλ' ἔφυγεν ὁ λόγος ἀπὸ τὰ χεῖλη μου, λόγος ἀφρων καὶ ἀσήμαντος! διότι ἦτον ἀδύνατον νὰ φαντασθῶ κἀν τὴν φρικτὴν ἀλήθειαν, καὶ διότι ἐνέπεσα εἰς τὴν παγίδα τὴν ὁποῖαν μοὶ ἐστήσατε δολίως. . .

— Κύριε μοίραρχε, ὁ νόμος ἐπιβάλλει καθήκοντα σπουδαῖα, πολὺ ἀνώτερα, καὶ πολὺ ἱερώτερα καὶ προσφιλέστερα τῶν οἰκογενειακῶν δεσμῶν! . .

— Ἄλλ' ὁ νόμος δὲν ἀναφέρει, δὲν διατάσσει τὸν πατέρα νὰ χύσῃ τὸ ἴδιον αὐτοῦ αἷμα, νὰ αὐτοχειριασθῇ! . .

— Ἡ ἀρχαία, καθὼς καὶ ἡ ἱερὰ ἱστορία μᾶς παρέχουσι τούναντίον πλεῖστα παραδείγματα . . .

— Τὸν Βροῦτον; τὸν ἄγριον καὶ φανατικὸν αὐτὸν ἄνθρωπον! ἢ τὸν Ἰερθαῖ; τὸν Ἰουδαῖον ληστὴν, ὅστις ἦτον ἀκόμη χειρότερος! Τοιαῦτα παραδείγματα βαρβαρικῆς ἐποχῆς τὰ μισῶ καὶ τὰ ἀποστρέφομαι! ἡμεῖς εἴμεθα χριστιανοί, εἴμεθα Γάλλοι, ἄς φανῶμεν λοιπὸν φιλόανθρωποι, κύριε!

— Σύμφημι, ἀλλὰ καὶ δίκαιοι! . .

— Τέλος πάντων, ἀνέκραξεν ὁ μοίραρχος ἀγανακτήσας, φρονεῖτε ὅτι θὰ ἀνεχθῶ τὴν ἀτίμωσιν καὶ τὸν σπαραγμὸν τῆς καρδίας μου ἀνευ ἀντιστάσεως ἢ μὲ τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας! ὄχι, αὐτὸ μὴ τὸ προσδοκᾶτε!

— Καὶ τί θὰ γίνωσι τότε ἐκεῖνοι ὅσους συνελάβομεν καὶ εὕρισκονται εἰς τὰς φυλακάς; — Θὰ τιμωρηθῶσιν ὑπὸ τοῦ νόμου!

— Σωζωμένων τῶν ἐνοχωτέρων; ὄχι, ὁ νόμος ἢ ὅλους θὰ τιμωρήσῃ, ἢ οὐδένα ἐξ αὐτῶν ἀνεξαίρετως, διότι ἀφοῦ εἶναι ἴσοι κατὰ τὸ ἐγκλημα, πρέπει καὶ ἡ ἐξ ἴσου νὰ τιμωρηθῶσιν, ἢ ν' ἀπονεμηθῇ εἰς αὐτοὺς γενικὴ ἀμνηστία!

— Φίλε μου, ἀγαπητέ μου φίλε! σπλαγχνίσθητι ἀπηλπισμένον πατέρα, ἐπικαλούμενον ἐν ταπεινώσει χάριν ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ του! . .

— Ὁ Θεὸς καὶ ὁ βασιλεὺς ἀπονέμουσι χάριν, αὐτοὶ καὶ μόνοι, ὁ μὲν ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ δ' ἐπὶ τῆς γῆς!

— Εἴσθε λοιπὸν ἀκατάπειστος! . .

— Εἶμαι δικαστής! ἀπεκρίθη ὁ Σαδῶκ, καὶ ἡ φωνὴ του ἀντήχησεν ὡς πένθιμος κῶδων! . .

— Τότε λοιπὸν πόλεμος! πόλεμος φρικτὸς καὶ λυσσώδης ἔστω μεταξύ ἡμῶν! . . Ναι, ὅ ἀποθάνω, θὰ γίνω ἐγκληματίας ἐγὼ αὐτός, ἀλλὰ τὸν υἱόν μου δὲν θὰ τὸν λάβῃς! . .

Ἄμα εἶπε ταῦτα διὰ φωνῆς βροντώδους, ἡ θύρα ἠνεώχθη ἀσφορητὴ καὶ εἰσήλθεν ἐπὶ ἄκρων τῶν ποδῶν ὁ Μαυρίκιος Σαινβικτώρ, ὁ ἐπιστηθιώτερος τῶν φίλων τοῦ μοιράρχου, ἐπιθέσας δὲ τὸν δάκτυλον ἐπὶ τοῦ στόματός του εἶπε

— Σιγαλώτερα, κύριοι, σιγαλώτερα, ὁ πληγωμένος κοιμᾶται, καὶ ὁ κ. Δελσῶλ μὲ ἀπέστειλε νὰ σὰς παρακαλέσω νὰ μὴ θορυβεῖτε τόσω πολὺ!

— Ἀχ, φίλε μου, εἶπεν ὁ μοίραρχος, τείνων αὐτῷ τὴν χεῖρα, ἀν ἤξευρες πόσον τὴν ὥραν ταύτην ὑποφέρω!

— Τί τρέχει; . .

— Πρόκειται περὶ πράγματος φρικώδους, ἀνηκούστου! Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ὁ ἀναίσθητος, ὁ ἀσπλαγγος ἐπιμένει νὰ ἀναγκάσῃ τὸν πατέρα, μεταχειριζόμενος τὸν νόμον ὡς φόβητρον, νὰ φέρῃ ἰδίαις χερσὶ τὸν υἱόν του ἐπὶ τοῦ ἰκρίωματος! . .

— Ἐπιτρέπετε, εἶπεν ὁ ἀείποτε ἀπαθὴς εἰσαγγελεύς, νὰ ἀναθέσωμεν τὸ ζήτημα εἰς τὴν κρίσιν τοῦ κυρίου Σαινβικτώρ;

— Ὁ, αὐτὸς εἶναι ἄνθρωπος, ἔχει καρδίαν, καὶ δὲν φοβοῦμαι τὴν ἀπόφασίν του!

— Ἀκούσατε, κύριε, τὸ αἶτιον τῆς μεταξύ ἡμῶν διαφορᾶς.

— Ὑποθέτω ποῖον εἶναι, κύριε Σαδῶκ. Ἀπορεῖτε ἴσως ἀκούοντές με λαλοῦντα τοιοῦτοτρόπως, μάθετε ὁμως ὅτι τὸ μυστήριον τὸ ὁποῖον μόλις ἴσως πρό τινων ἡμερῶν ἐμάθετε, ὑπάρχει ἐδῶ, εἶπε δεικνύων τὴν καρδίαν του, ἀπὸ τῆς 2 ὀκτωβρίου.

— Πῶς, φίλε μου, ἤξευρες ὅτι ὁ Βίκτωρ; . .

— Αὐτὸς μοὶ ἔσωσε τὴν ζωὴν τὴν νύκτα καθ' ἣν οἱ λησταὶ μᾶς ἐπετέθησαν κατὰ τὴν πλατείαν τοῦ Ἄρεως.

— Τότε λοιπὸν, παρετήρησεν ὁ Σαδῶκ, παρ'

ᾧ ἐγρηγόρει πάντοτε τὸ ἀνακριτικὸν πνεῦμα, εἰς αὐτὸν ἀνήκε τὸ παρά τοῦ Κορβίνου παραδοθὲν μανδύλιον;

— Μάλιστα, διαρκούσης τῆς πάλης, ἔπεσε πρὸ τῶν ποδῶν μου, ἐγὼ δὲ ἀμέσως τὸ ἔλαβον, διὰ νὰ μὴ ἐνοχοποιηθῇ, νομίσας ὅτι ἀνήκεν εἰς αὐτόν.

— Ἀλλὰ πῶς παρέπεσεν ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Πολωνοῦ εἰς τὰς ἰδικὰς του;

— Πιθανῶς διὰ τὸν αὐτὸν λόγον δι' ὃν καὶ ὁ ἀτυχὴς Στανίσλαος τὸ ὑπέκλεψεν ἀπὸ τὸν ἱππότην Δάρκ, διὰ νὰ λάβῃ δηλαδὴ τὰ ἴα τῆς κυρίας Δαλλιέ!

— Ὡς ἐκ τῶν περιστάσεων λοιπὸν ὄλων τούτων, καὶ ἐπειδὴ γινώσκετε τὰ καθέκαστα τῆς ὑποθέσεως, εἴσθε ὁ καταλληλότερος διὰ νὰ μᾶς δικάσητε.

— Εὐχαρίστως, κύριοι, δέχομαι, καθόσον μάλιστα ἐλπίζω, ἀν καὶ τὸ πρᾶγμα παρέχῃ πλείστας δυσκολίας, νὰ σὰς συμβιδάσω.

— Ἐξηγήθητι λοιπὸν, σὲ παρακαλῶ φίλε μου, ταχέως!

— Θὰ ἐξηγηθῶ, ἀλλ' ὄχι παρόντος σοῦ, ἀγαπητέ μου Δαγγλῆ. Ἀφήσέ με νὰ συζητήσω τὴν ὑπόθεσιν κατὰ μόναν μετὰ τοῦ κ. Σαδῶκ, καὶ σοῦ ὑπόχομαι νὰ τῷ ἀντιτάξω τόσω ἰσχυρὰ ἐπιχειρήματα ὥστε ἰδιοχείρως νὰ ξεσχίσῃ ἐκ τῆς ὅλης ἀνακριτικῆς ἐκθέσεως καὶ νὰ καύσῃ ἐνώπιόν μας εἰς τὸ φῶς τῆς λαμπάδος ταύτης, τὴν σελίδα τὴν ἀπειλοῦσαν τὴν ζωὴν τοῦ Βίκτωρος καὶ διὰ παντός ἀμαυρῶνουσιν τὴν ὑπόληψίν σου.

— Διὰ νὰ κατορθώσῃς ὅσα λέγεις, ἀπαιτεῖται δύναμις θαυματουργῆς, εἶπεν ὁ μοίραρχος σείων τὴν κεφαλὴν μὲ ἔμφασιν ἀμφίβολον.

— Τί σὲ μέλλει, ἰδικὴ μου φροντίς εἶναι! Σὺ ὑπαγε τώρα εἰς τὸν ἐξώστην νὰ δροσίσης τὸ καίον μέτωπόν σου, καὶ ὅταν τὸ ὠρολόγιον τῆς ἀγορᾶς σημάνη τὴν δεκάτην ἐπάνελθε, θὰ εὕρῃς τὸν κ. Σαδῶκ πεπεισμένον.

— Καὶ θὰ καύσῃ τὸ κατηραμένον φύλλον; . .

— Ἡ θὰ τὸ καύσῃς σὺ αὐτὸς, σοὶ τὸ ὑπόσχομαι ἐν λόγῳ τιμῆς!

XVIII.

Η ΔΙΚΗ.

Ἐξεληθόντος τοῦ μοιράρχου ὁ Σαδῶκ ἐκάθισε καὶ ἀτενίζων κατὰ πρόσωπον τὸν πρῶτον ἀξιωματικὸν τοῦ ἱππικοῦ.

— Κύριε Μαυρίκιε Σαινβικτώρ, εἶπε πρῶτος,

περίεργος δὲν εἶμαι καὶ ὁμως ὁμολογῶ ὅτι ἀνυπομονῶ νὰ μάθω τίνι τρόπῳ θὰ τηρήσετε τὴν ὑπόσχεσίν σας.

— Δι' ἀπλουστάτου τρόπου, κύριε εἰσαγγελεῦ.

— Ὅχι βεβαίως δι' ἀπειλῶν, πιστεύω, εἶπεν ὁ Σαδῶκ συνωφρούμενος.

— Μήπως σεῖς εἴσθε ἐκ τῶν ἀνθρώπων τῶν ἐνδιδόντων εἰς ἀπειλὰς! Γνωρίζω κάλλιστα ὡς καὶ πᾶς ἄλλος ὅτι ἡ σὰρξ ὑμῶν συνίσταται ἀπὸ σίδηρον καὶ χαλκόν!

— Ἡ δικαστικὴ ὑπηρεσία ἀπαιτεῖ γενναϊότητα καὶ αὐταπάρνησιν· τὸ δὲ καθήκον μᾶς ὑποβάλλει πολλάκις εἰς πολλὰς δοκιμασίας. Νὰ βλέπη τις ἄνδρα τὸν ὁποῖον ὑπολήπεται, τιμᾶ καὶ ἀγαπᾶ, καὶ ὅστις εἶναι ἀνώτερός του κατὰ βαθμὸν, νὰ ἰκετεῦη μετὰ δακρύων καὶ νὰ ἐπικαλῆται τὸ ἔλεός του, ἀπαιτεῖ νομίζω ὑπεράνθρωπον δύναμιν! καὶ ὁμως ἠρνήθη, εἶπεν ὁ Σαδῶκ ἀπομάττων, τὰ κυλιόμενα ἐπὶ τῶν ἐρρύτιδωμένων παρειῶν του δάκρυα.

— Εἴσθε φιλόανθρωπος, κύριε Σαδῶκ, καὶ γενναῖος! εἶπεν ὁ γέρον ἀξιωματικὸς λαμβάνων καὶ θλίβων περιπαθῶς τὴν χεῖρά του.

— Ἄφετε αὐτὰ, αἱ κολακεῖαι δὲν μὲ ἐπηρεάζουσιν, καὶ μὴ ἐλπίζετε ὅτι θὰ ὠφελήθητε ἐκ τῆς συγκινήσεώς μου.

— Σᾶς παρακαλῶ νὰ πιστεύσητε ὅτι οὔτε κατὰ φαντασίαν μοι ἐπῆλθε τριαύτη ἰδέα!

— Ἐξηγηθῆτε λοιπὸν τότε ἐν τάχει σκεφθῆτε δὲ ὅτι μόλις δέκα λεπτὰ τῆς ὥρας σᾶς ἐναπολείπονται διὰ νὰ μὲ παραπέσιητε, ἐνῶ ἐγὼ φρονῶ ὅτι καὶ δέκα ἔτη δὲν θὰ ἐξήρουν πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν εἰς τὸν ῥήτορα Δημοσθένην!

— Ἐλπίζω ὅτι θὰ φανῶ κατὰ τοῦτο εὐτυχέστερος ἐκείνου. Κύριε Σαδῶκ, ἀνέκραξε μὲ στρατιωτικὴν ὄλως εἰλικρίνειαν, ὁποίας τιμωρίας νομίζετε ὅτι εἶναι ἄξιος ὁ Βίκτωρ;

— Θανάτου!

— Τὸ αὐτὸ καὶ ἐγὼ φρονῶ! μόνον τῶνόντι διὰ τοῦ θανάτου δύναται νὰ ἐξαγνίσῃ τὴν ἀτιμον διαγωγὴν του καὶ νὰ καθαρίσῃ τὸν ῥύπον τὸν ὁποῖον τὸ αἷμα τοῦτο, εἶπε δεικνύων τὰς σανίδας τοῦ πατώματος, ἂν καὶ ἐντίμως χυθὲν δὲν ἀπέπλυνεν ὁμως ἐντελῶς.

— Μὲ ἐκπλήσσετε πολὺ, κύριε, καὶ δὲν ἐν-

νοῶ ποῦ τέλος πάντων ὁ λόγος σας τείνει.

— Εἰς τὸ κτηνώδες συμπέρασμα, ὅτι ὁ Βίκτωρ ἀνάγκη πᾶσα ν' ἀποθάνῃ!...

— Ἐξαίρετα, εἴμεθα σύμφωνοι.

— Κατ' οὐσίαν, ὡς λέγετε σεῖς οἱ νομικοὶ, εἴμεθα τῶνόντι συμφωνότατοι, κατὰ τύπον ὁμως κάπως διχοφρονοῦμεν, διότι ὑμεῖς, ὡς πρὸ ὀλίγου ἐνόησα, μελετᾶτε νὰ ἐπιβάλλητε εἰς τὸν υἱὸν τοῦ φίλου μας τὸν διὰ τῆς ἀγχιόνης ἀτιμωτικὸν καὶ δημόσιον θάνατον, συντάττοντες αὐτὸν μετὰ τῶν φονέων!

— Βεβαίως, διότι εἶναι ἄξιος ἴσης ποινῆς καὶ μεγαλητέρας μάλιστα, καθότι ἡ κεφαλὴ εἶναι ἐνοχοτέρα τῶν χειρῶν!

— Ὡ, αὐτὸ τὸ ἀντικρούω! Ὁ Βίκτωρ Δαγγλῆς οὐδόλως ἐνέχεται εἰς τοὺς νόμους, οὐδὲ ἦτον ἐν γνώσει αὐτῶν, διότι ἤθελε τοὺς ἐμποδίσει ὡς ἐμπόδισε πολλὰς ἄλλας βιαιοπραγίας.

— Καὶ ἂν παραδεχθῶμεν ὅτι ὅσα λέγετε ἔχονται ἀληθείας, ὅπερ καὶ πιστεύω, ὑπάρχει λόγος πρὸς ἐλάφρωσιν τῆς ποινῆς, οὐδαμῶς ὁμως πρὸς ἀθώωσιν.

— Σύμφωνι· ἀλλ' ἡ ποινὴ τοῦλάχιστον νὰ ἦναι δικαιότερα.

— Δὲν σᾶς ἐννοῶ, κύριε.

— Οὐδεὶς γινώσκει ὅτι εἶναι ἐνοχος, διότι ἀνοσιούργησεν ἐν τῷ κρυπτῷ ἄς δώσῃ λοιπὸν δίκην τῶν ἀνομιῶν του ὡσαύτως ἐν τῷ κρυπτῷ. Ὅθεν πρὸς χάριν τῆς ὑπολήψεως ἐντίμου οἰκογενείας, πρὸς χάριν τῆς εὐγενείας, τὴν ὁποῖαν ἄλλως ὁ δήμιος θέλει στιγματίσει δημοσίᾳ, ἄς μείνῃ ἡ ὑπόθεσις ἀδημοσίευτος καὶ ἄς τὴν θάψωμεν ἐν τῷ τοῦ τάφου του!

— Δὲν παρέχει ἐλπίδα ζωῆς;

— Τούναντίον, θὰ ἀναλάβῃ ὁ Δελσῶλ τοῦλάχιστον ἐγγυᾶται περὶ τούτου.

— Ὅμολογῶ ὅτι τώρα δὲν σᾶς ἐννοῶ παντάπασιν...

— Καὶ ὁμως τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀπλοῦστατον. Ὁ τίμιος ἄνθρωπος συναισθάνεται ἀφ' ἑαυτοῦ τὸ καθήκον του· ὁ Βίκτωρ λοιπὸν ἐνέπεσε μὲν εἰς τὴν ἄβυσσον παρασυρθεὶς ἴσως ὑπὸ ἐρωτικῆς ἀπελπισίας καὶ τῆς ὑπερβολικῆς αὐστηρότητος τοῦ Δαγγλῆ, ἡ ψυχὴ του ὁμως διεφυλάχθη εὐγενῆς καὶ γενναίας, καὶ πρὸς ἀποφυγὴν περιττολογίας σᾶς λέγω ὅτι αὐτὸς μὲ ἐπεφόρτησε νὰ σᾶς προτείνω.

— Τί νὰ προτείνετε;

(ἀκολουθεῖ)